Bibliotek 1800

Alexandr Pusjkin

Eugen Onegin

Alexandr Pusjkin

Eugen Onegin

Roman på vers i ni sange

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Copyright and conditions of use

Udgiverens forord

Eugen Onegin foreligger på dansk i (mindst) tre udgaver. Den nærværende, oversat af P. A. Rosenberg, udmærker sig ved at bevare Pusjkins oprindelige versemål og rytme, men er muligvis problematisk ved at benytte ni kapitler, hvor den ellers accepterede, "endelige" udgave havde otte.

Eugen Onegin er skrevet og udgivet et kapitel ad gangen mellem 1828 og 1832, og Pusjkin skiftede undervejs mening om, hvordan han ville opbygge digtet: Først var planen at udgive den i to dele og tolv kapitler, dernæst i ni kapitler og endelig i otte. Forskellen mellem de to sidste udgaver er i hovedsagen 8. kapitel, beskrivelsen af Onegins hvileløse rejser efter duellen med Lenskij, som blev udeladt i den endelige version. Summarisk beskrevet, reviderede han så efter udgivelsen af det niende og afsluttende kapitel slutningen og udelod kapitel 8 i den endelige udgave. I flere engelske og russiske moderne udgaver benyttes denne udgave, og Onegins rejser er så medtaget som et appendix.

Derudover medtager Rosenberg en del vers, som i den "endelige" udgave er helt eller delvist kasseret af Pusjkin. Jeg har ikke kunnet afgøre, hvilken af de russiske udgaver, han har brugt ved sin oversættelse – ud over, at det er ret sikkert, at det *ikke* er den "kanoniske" udgave fra 1837, som var den sidste, Pusjkin selv havde indflydelse på.

Endvidere bemærkes, at oversætterens noter er gennemgået og forøget, og enkelte fejl er rettet i såvel noter som selve digtet.

Af hensyn til rim og rytmer er Rosenbergs gammeldags transkription af de russiske navne bevaret i teksten.

Kim N. Jensen

Pusjkins liv

Alexander Sergejevich Pusjkin, Ruslands største digter, fødtes 29. maj 1799 (gl. russisk datering) i Moskva. Faderen, som gav sig af med litterært Arbejde og var fransk interesseret, tilhørte en gammel fornem slægt: Ratshi. Moderen nedstammede fra en abessinsk neger, Ibrahim Hannibal, der 1707 blev foræret Peter den Store af den russiske gesandt i Konstantinopel. Pushkin har skrevet en romantisk farvet skildring af denne negers livshistorie i fortællingen *Arap Petra Velikago* ("Peter den Stores Neger"), billeder af Pusjkin som dreng viser umiskendelige træk af den sorte type. Måske peger hans ildfuldhed og lyriske temperament i samme retning.

I overensstemmelse med tidens mode opdroges P. på fransk og skrev 8 år gammel sine første digte i dette sprog. Navnlig sværmede han for Voltaire. Men heldigvis blev han af sin amme Arina Rodiovna tidligt fyldt med russiske folkesagn, eventyr og viser, og på forældrenes landejendom fik han om sommeren stærke indtryk af russisk natur.

1811 kom han på lycæet i Tsarskoje Selo, hvor han blandt andet blev undervist af en broder til Marat. Vigtigere end den tarvelige lærdom, der her meddeltes ham, var hans bekendtskab med jævnaldrende og nogle ældre digtere som Delvig og Shukovskij. I et berømt maleri ser man ham deklamere sine digte ved en eksamen for lycæets medlemmer; disse digte, hvoraf ca. 100 er bevaret, viser stadig stærk påvirkning af fransk lyrik (Parny, Gresset, Chenier,

Chateaubriand osv.) samt af den 16 år ældre Shukovskij, der med nogen ret er blevet kaldt "den russiske romantiks fader".

Den gamle odedigter Dershavin fik interesse for den unge poet og lod et digt af ham ("Til min ven digteren") trykke i tidsskriftet "*Vestnik Jevropy*" ("*Europæisk Sendebud*"). 1817 forlod P. lycæet og blev medlem af Kollegiet for Udenrigske Anliggender i Petrograd. Han tog sig ikke videre ivrigt af statstjenesten, men nød livet i fulde drag, som han har skildret det i første sang af *Eugen Onegin*. Hans digte gjorde ham berømt, før han var fyldt 20 år. 1820 fuldendte han eventyrdigtningen *Ruslan og Ljudmilla* på grundlag af et russisk sagn, men udført i en raffineret ironisk form, der kan minde om Wielands *Oberon*. Glinka har benyttet digtet som operatekst.

P. var medlem af den officielle litterære klub "Aramas", men også af den mystiske "Grønne Lampe", som synes at have haft tilknytning til de revolutionære kredse, hvorfra Dekabristoprøret i 1825 udgik. Oden *Volnost* (Friheden) vakte i alt fald regeringens mishag og gav anledning til, at P. 1820 blev forflyttet fra Petrograd til Sydrusland, hvor han tilbragte 4 år i Jekaterinoslav, Kishinev, Odessa og på Krim. Her lærte han sig engelsk og italiensk og førte et temmelig vildt liv. Det er i disse år, han, fyldt af lede ved sig selv og sansenydelserne, kommer under Byrons indflydelse, og denne indflydelse mærkes tydeligt på de første sange af *Eugen Onegin*, der påbegyndtes 1822 i Kishinev i Besarabien. Byrons *Don Juan* er det øjensynlige forbillede. Men fra 1824 spores omsvinget i P.s åndelige væsen. Han stræber bort fra den negative, ironiske verdensforagt hen mod harmoni og positiv livsvurdering. De senere sange af hans

hovedværk har frigjort sig fra den byronske tone. Nu bliver Shakespeare og Goethe hans mønstre.

Pusjkins lyrik ligner Goethes deri, at den i sit højeste aldrig giver undtagelsesmenneskets, men netop det naturlige, normale menneskelivs stemninger udtryk.

Digtningene *Fangen i Kaukasus*, *Springkilden i Bachtjisaraj* og *Zigeunerne* står endnu under Byrons indflydelse. En tid lang skal P. have levet i en zigeunerlejr og fulgt banden paa dens togter. *Fangen i Kaukasus* er en slags russisk *Childe Harold* med pragtfulde naturskildringer, men fuld af selvglad verdenssmerte og uægte "dæmonik". I slutningen af *Zigeunerne* mærkes dog allerede vendingen bort fra Byron.

Efter en strid med sin foresatte i Odessa, grev Vorontzov, blev P. "forvist" til sin moders gods Michailovskoje i guvernementet Pskov. I hans digtning klinger nu mere og mere en national, udpræget russisk grundtone igennem. Den er især kendelig paa skildringerne fra landlivet i *Eugen Onegin*s senere sange. Han studerer også Ruslands historie og interesserer sig navnlig for Pugachevs oprør (1773), hvis historie han senere skrev.

Den første frugt af dette historiske studium var tragedien *Boris Godunov*, hvormed han grundlægger det nationale folkedrama i Rusland. *Boris Godunov* er påvirket af Shakespeare i karaktertegningen, men ægte russisk ved den rolle, der tildeles "folket". Skuespillet er digtet 1825, blev aldrig helt færdigt og udkom 1831. Som bekendt har Mussorgsky benyttet det til sin verdensberømte opera (1879).

Nikolaj I lod 1825 P. kalde og fik så godt et indtryk af hans åbne, storslåede personlighed, at han besluttede at knytte ham

nærmere til sig. Dekabristoprøret i december 1825 rystede P. frygteligt. Flere af hans venner, bl.a. Rylejev, var indviklet i det og blev henrettet. P. var selv forlængst kommet bort fra troen på, at anarki var at foretrække for enevoldsregering, og i sine senere digte hævder han i øvrigt stærkt kunstens selvstændighed, dens absolutte uafhængighed af politiske og sociale hensyn, hvad samtidens kritik tog ham meget ilde op. Trods det, at hans sange blev sunget med begejstring af de revolutionære, unddrog zaren ham ikke sin gunst, da han i december 1825 havde besteget tronen og kvalt oprøret i blod.

1828 skrev P. det nationale epos *Poltava*, som forherliger Peter den Store, og begyndte på forstudierne til en Peter den Stores historie. I Moskva traf han sin jævnaldrende, den store polske digter Mickiewicz, der fejrer ham som Shakespeares ligemand. Her lærte han også 1828 sin senere hustru Natalie Gontsharova at kende; hun var 16 år, blændende smuk og stærkt omsværmet. Først 1830 gav hun ham sit ja, og dette blev hans skæbne.

Han overtog faderens ejendom Boldino, og herude digtede han de udpræget realistiske *Bjelkins Historier* 1830, ligesom han i efteraaret 1830 lagde sidste hånd paa *Eugen Onegin*, som udkom afsluttet 1832.

De historiske noveller *Dubrovskij* (1832) og *Kaptajnens Datter* (1836) viser P. som grundlægger af den realistiske prosadigtning i Rusland. *Pugachevs Historie* 1833 skaffede ham en betydelig statsunderstøttelse og udnævnelsen til kammerjunker. Fra disse sidste år er digtet *Bronzerytteren*, en pragtfuld og magtfuld ode til Peter den Store, som imidlertid ikke vandt zarens bifald.

1836 påbegyndte P. udgivelsen af et litterært fjerdingårsskrift *Sovremennik* ("Samtiden"), men kun den første årgang fik han

besørget. Han synes i disse sidste leveår at have gennemgået en religiøs krise. Bibelen hørte til hans daglige læsning.

Anonyme breve oplyste ham om et kærlighedsforhold mellem hans hustru og den unge billedskønne Georges d'Anthés, en plejesøn af den belgiske gesandt i Petrograd, baron Heckeren. Der synes virkelig at have bestået en sådan forbindelse fra 1835, og når russiske litteraturhistorikere (f.eks. endnu Luther i 1924) vil hævde, at det hele var en af hofpartiet arrangeret intrige for at drive P. i døden, er det sikkert ren og skær fantasi, som flere af de ugerninger, man har tillagt zardømmets mænd.

I november 1929 offentliggjorde det russiske blad *Pulj* ("Roret") uddrag af en dagbog, som d'Anthés sekundant d'Arsjak har nedskrevet umiddelbart efter duellen. Heraf fremgår det, at alle beskyldninger mod d'Anthés for unfair optræden under duellen er grebet ud af luften. Tværtimod viste han en ridderlighed, der nær havde kostet ham livet. Det må bemærkes, at d'Arsjak udtrykker dyb deltagelse og beundring for digteren, som gav ham det vidnesbyrd, at han i et og alt havde opført sig som en gentleman.

Duellen fandt sted udenfor Petrograd 27. jan. 1837. D'Anthés skød først. P. blev ramt af et skud i underlivet og sank om i sneen, hvorved hans pistol blev våd. Han rejste sig halvt op og forlangte, at hans sekundant oberst Dansas, skulle bringe ham en anden, da han ville affyre det skud, som tilkom ham. D'Arsjak ville til at nedlægge indsigelse imod dette, da det stred mod alle regler for duel at skifte pistol, men d'Anthés gav ham ved et vink til kende, at han skulde lade digteren få sin vilje. P. fyrede, og hans kugle ramte. Den gennemborede d'Anthés' højre arm og strejfede hans bryst, (han vendte siden til, hvad han var

fuldkommen berettiget til). "Hvor er De ramt?" spurgte P. ivrigt. "I brystet," svarede d'Anthés. "Bravo!" raabte P., idet han kastede pistolen og segnede bevidstløs om i sneen. 29. januar døde han under store smerter. Zaren sørgede på det bedste for hans efterladte. En datter Natalie, født 1836, blev gift med prins Nikolaus Wilhelm af Nassau. Lermontov, som den gang var 23 år, skrev et harmfnysende digt i anledning af P.s død, fuldt af de urimeligste anklager mod regeringen. Det skaffede ham en kort landsforvisning, skønt zar Nikolaj efter at have læst det sagde: "Det er så smukt, at man næsten glemmer, det er sindssvagt". Som bekendt faldt Lermontov 6 år senere selv i en duel.

Skønt P. på alle områder er den grundlæggende foregangsmand i russisk litteratur, er det dog navnlig det episke digt *Eugen Onegin*, der har sikret ham den første plads i russiske hjerter og givet ham en stilling i det øvrige Europas litterære bevidsthed, der svarer til Shakespeares i England, Goethes i Tyskland og Oehlenschlægers i Norden, som landets ubetinget største nationale digter. Realisme og romantik er på ejendommelig måde sammensmeltet i dette epos, hvis affattelse strækker sig over 8 år. Tid og sted er opfattet og skildret med uforligneligt mesterskab. Navnlig natur- og samfundsbillederne fra landet er af en dugfrisk umiddelbarhed og enkelhed, der gør dem uforglemmelige for læseren. Det var første gang, noget sådant var set i Rusland, og allerede på dette område bliver P. forbilledet for alle senere russiske digtere.

Men især er det vel det næsten ufattelig sikre greb om typerne, som giver *Eugen Onegin* dets afgørende betydning. Eugen og Lenskij er typiske skikkelser af mandlig russisk ungdom, ligesom Tatjana og Olga hver på deres vis

repræsenterer den kvindelige ungdom, og om dem grupperer sig en broget sværm af bifigurer, rørende eller komiske, stundom nederdrægtige, men alle karakteristiske for det folk og land, hvorfra de er fundet frem. Når den karaktersvage, intelligente, nydelsesslappe, trods alt nobelt tænkende og ridderligt handlende yngling her stilles overfor den stærke, enkelt, men dybt følende, umiddelbart sig hengivende unge kvinde, og når denne sammenstilling atter og atter gentager sig hos Ruslands senere digtere (Turgenjev: *De overflødige*, *Rudin*, Lermontov: Petsjorin i *Vor Tids Helt*, Gontsharov: *Oblomov*, lige ned til de yngste Tjekov og Andrejev), er det måske ikke så meget direkte påvirkning som en naturlig følge af, at P.s greb i folkesindets dyb var så afgjort sikkert, at de yngre digtere atter og atter måtte støde på de samme typer.

Paludan-Müllers *Adam Homo*, der udkom en halv snes år efter *Eugen Onegin*, ligner denne, for så vidt som begge digtninge har tilknytning til samme værk, nemlig Byrons *Don Juan*, men forskellen er let kendelig, netop så stor som mellem en dansk og en russisk "æstetiker", som mellem dansk og russisk folkevæsen. Med al respekt for den danske digters udødelige værk tør man dog vist sige, at der er mere kød og blod i Tatjana end i Alma Stjerne.

Enkel, virkeligstro, stundom næsten nøgtern er P.s stil. Han sætter impressionistisk farve ved farve, alle hentede fra direkte sansning, sammenhobede og dog næsten altid løftet ind i en stemning, der samler dem til et slående og varigt billede. Realismen træder i hans poesi tydeligere frem end romantikken. Alligevel er grundstemningen i hans livssyn romantikerens.

Ved denne tid for 100 år siden afsluttede P. sit hovedværk, som her forelægges for første gang i dansk oversættelse, udført i det originale versemål. Når jeg tør sige, at denne oversættelse i alt fald er korrekt, må jeg for dette bringe en tak til den herboende russiske kunstmaler og forfatter hr. de Turczin, som har vist foretagendet og mig den interesse at gennemgå digtet i nøjagtig prosaoversættelse, hvorved mulige misforståelser af dette eller hint steds mening med sikkerhed har kunnet undgås. Med hensyn til den kunstneriske løsning af opgaven bærer naturligvis udelukkende jeg ansvaret.

P. A. Rosenberg.

Pétri de vanité il avait encore plus de cette espèce d'orgeuil, qui fait avouer avec la même indifference les bonnes comme les mauvaises actions, suite d'un sentiment de supériorité, peut-être imaginaire.

Tire d'une lettre particulière.

Fuld af forfængelighed besad han endnu den art stolthed, som får en til med samme ligegyldighed at tilstå de gode som de slette handlinger formedelst en følelse af overlegenhed, der muligvis kun er indbildt.

Uddrag af et privatbrev.

Eugen Onegin

Første sang

Han haster gennem livet,
forhastende sin sjæl.

– Fyrst Vjasemskij [Note 1)]

Min onkel må jeg respektere, 1
fordi han endelig på kraft
har foresat sig at krepere, –
det bedste indfald, han har haft,
et mønster for hver arveonkel.
Men i en sygestue, dunkel,
at spærres inde nat og dag,
det bli'r en mindre morsom sag,
at interessere sig for kuren,
at slide for at live op
en sådan gammel halvdød krop,
bekymret række ham miksturen,
imens man tænker: "det var rart,
om Fanden ville ta' dig snart.

Således ræsonnered knægten, 2
i postkaretens hjørne gemt.
Der var som sidste skud på slægten
til arving af dens gods bestemt.
Lad nu mig præsentere, venner!
for Eder, — alle I, som kender
mit digt "Ljudmila og Ruslan",
min helt i denne vers-roman!
Eugen Onegin fyren hedder,
og han blev født, hvor De måske,
min læser, også lod Dem se
i solens lys: ved Nevas bredder.
Der glimred fordum også jeg,
men Nordens luft bekom mig ej. Note 2)

Hans fader havde tjent med hæder 3
og siden levet på kredit,
han dyrked selskabslivets glæder,
til han omsider gik fallit.
Med nænsom røgt en guvernante
opdægged først den spæde plante,
så i en lærers varetægt
betro'de man den kvikke knægt.
En fattig franskmand arved pladsen.
Monsieur l'abbé var ikke streng
som moralist imod sin dreng
og gav ham sjælden en på kassen.
Hver dag så punktlig som et ur,
gik de i byens park en tur.

Da ungdomsårene var inde, 4
– det ømme tungsinds, håbets tid, –
lod man hr. læreren forsvinde
med hvert et spor af skoleflid.
Nu blev Eugen modernt friseret,
som londonsk dandy ekviperet,
fik snart til selskabslivet snust,
af dets aroma sødt berust.
Han talte fransk særdeles færdigt
og skrev det nogenlunde godt,
han dansede mazurka flot,
hans buk var en pariser værdigt, –
hvad under da, at verden fandt
ham chik, begavet og charmant!

Vi har jo alle et og andet 5
på en og anden måde lært,
så det at gøre blæst som dannet
kan, Gud ske lov, ej falde svært.
Onegin blev bedømt af flere,
hvis dom man måtte respektere,
som lærd, men lidt af en pedant.
Et vist talent man hos ham fandt
til i en diskussion at tage
til orde med en kenders blik,
hvis dybere tilbunds man gik,
holdt han sig klogelig tilbage,
for med en vits i rette tid
at vise damerne sit vid.

Latin er ikke mer så vigtigt; 6
han kunne lige akkurat
forklare nogenlunde rigtigt
en indskrift eller et citat,
om Juvenal beåndet tale
og slutte flot et brev med *vale*.
Samt deklamere med et smil
to verselinjer af Vergil.
Han anså dem for idioter,
der vaded i historiens sand
og drak som vin dens grøftevand;
men flere fikse anekdoter,
fra Romulus til vor tids mænd,
gik i hans taler tit igen.

Han kendte intet til de kampe, 7
en digter for sin kunst består,
og skelne en trochæ fra jambe
han ej den dag idag formår.
Han foretrak for poesien
studiet af statsøkonomien,
banded Homer og Theokrit,
men sværmede for Adam Smith [Note 3)],
beviste for sin fader grundigt,
en stat behøver intet guld,
når blot den er af råstof fuld;
det fandt hans fader underfundigt
og vedblev, Adam Smith tiltrods,
at gøre gæld og ta' på klods.

Alt, hvad Eugen forresten vidste, 8
vil vi i tavshed gå forbi,
et fag der var dog på hans liste,
hvori han var et sandt geni,
det havde fra hans unge dage
forvoldt ham både fryd og plage
og ofte udfyldt, dagen lang,
hans ellers tomme lediggang.
Det var den nok som kendte søde,
men farefulde videnskab Note 4),
som voldte Nasos frihedstab
og lod som landsforvist ham bøde
langt fra sin elskte Tiberstrand
i Moldaus øde steppesand.

Hver ung vil efter elskov tørste, 9
siger Chateaubriand så viist,
såsnart han har sig i den første
uartige roman forspist.
Han higer efter, førend tiden
at få fuldstændiggjort sin viden;
med vemod dag for dag han ser
forgå, hvori der intet sker.
Så griber han til sidst i blinde
forventningsfuld om lykken fat,
den brister, og med den vil brat
hans ungdoms lyse tro forsvinde.
Så gik det just Eugen, som fik
for kvindens værd et skærpet blik.

Han lærte tidligt at bedrage, 10
at spille håbefuld og kry,
at rase skinsygt, at forsage,
nu tillidsfuld, nu angst og sky.
Han kunde trodse koldt, hovmodigt
og siden ydmygt angre blodigt,
snart smægte tavs med sænket blik,
snart strømme ud i retorik.
Han var sublim i elskovsbreve,
hans håndtryk dvælende og fast,
han syntes i hvert øjekast
for en at ånde, en at leve.
Tit talte selv sit ømme sprog
en tåre i hans øjekrog.

Han viser pigen nye sider: 11
Snart morer han med harmløs skæmt,
snart vildt i smerte han sig vrider,
så hun fra vid og sans blir skræmt.
Hvor tegn på rørelse han vejrer,
ved han, at lidenskab besejrer
uskyldighedens modstand let.
Men stundom venter han koket
på pigens første bly avance,
og røber hun sit hjertes trang,
går tingen snart sin vante gang
imod en hemmelig seance,
hvor hun må fatte meget svært,
hvis ej hun snart får lektien lært.

Selv rutinerede koketter 12
fik han som ung i flamme tændt,
og stod en husven eller fætter
i vejen ham som konkurrent,
bagvasked han dem så med liste,
at de var afsat, før de vidste,
imens de trygge ægtemænd
behandled ham som ærlig ven.
Faublas' Note 5) discipel med ham svired,
Arnolphes Note 6) betroede ham sin skam,
og han blev agtet højt af ham,
der majestætisk bar geviret
og veltilmode nød sit liv,
sig selv, sin middag og sin viv.

Den unge gudhengivne enke, 13-14
som tro'de hver en flamme slukt,
forstod han rødmende at lænke
ved blide ord og ærbar tugt.
Platonisk kærlighed han drøfted,
til damens stemning blev så løftet,
at i en ubevogtet stund
han fik sat punktum med sin mund.
Således ser man tit, hvorlunde
en sulten ulv fra krattet når
ind blandt de uerfarne får
og, uset af de dumme hunde,
bortslæber lammet som sit rov
ind i den afgrundsmørke skov.

Han læste dagens små billetter 15
på sengen ved sit morgenfo'r.
Hvad ser han? Tre familier sætter
ham stævne ved sit aftensbord.
Her bal, der børnefest med mere.
Hvad skal man vælge mellem flere?
Ja, ja, går man betids af sted
kan man vel få dem alle med.
Nå, foreløbig han ifører
sig morgendress med bolivar Note 7),
den hat, som han sædvanlig bar,
og går sin tur, indtil han hører,
at hans breguet Note 8) med tone blid
forkynder, det er spisetid.

Det mørknes. Han bestiger slæden 16
i bæverpels af fransk façon.
Kør til! Af sted til middagsglæden!
Kavérin Note 9) venter hos Talon Note 10).
Han træder ind, hans venner kalder,
snart proppen rask mod loftet knalder,
champagnevinens gyldne væld
i glasset sprøjter med et smæld.
En blodig roastbeef frem man sætter
med trøfler, ungdoms bedste mad,
det franske køkkens hjerteblad.
Strassbourger-croutens låg man letter
og får til slut en kneben plads
til limburgost og ananas.

Endnu et par pokaler hælder 17
man ned til stegens varme fedt,
da sejerværkets kimen melder:
Balletten tager fat om lidt.
Onegin, smagens strenge leder,
aktricernes utro tilbeder,
kulisse-æresborgerven,
nu flyver til teatret hen,
der snart af kritisk ungdom fyldes,
som applauderer *entrechats*,
men piber ad Kleopatra
og Fédra, mens Moina [Note 11)] hyldes,
hvorved man stræber kort og godt
at gøre sig bemærket blot.

Ferige! Hvor i svundne dage 18
Fonvisin [Note 12)] kæk sin svøbe svang,
satirens mester uden mage.
Her bød Khnjasnin [Note 13)] sin efterklang.
Her så man folkets bifald lønne
Semenova [Note 14)], den underskønne,
når Oserof [Note 15)] hun førte frem.
Her hented fra arkivets gem
Katenin [Note 16)] først Corneilles skatte.
Her førte Shukofsky [Note 17)] med glans
komediens kor, og ærens krans
man her Didelot [Note 18)] om panden satte.
Her dyrked jeg med megen flid
Thalia i min ungdomstid.

Hvor er I nu, I små gudinder, *19*
som var engang mit øjes lyst?
Blev I fortrængt af andre kvinder?
Ak! for mit håb en fattig trøst!
Skal aldrig mer Jert spil mig more?
Skal aldrig, Ruslands Terpsichore,
din flugt påny mig rive hen?
Og skal jeg aldrig se igen
de kendte skikkelser, de søde?
Skal øjet gennem min lorgnet
på scenens triste fyrrebræt
en ny, en fremmed verden møde
og mindes med et vemodssuk
den, der forsvandt og var så smuk?

Rummet er fyldt, og alting syder, *20*
loger, parket, fra gulv til top;
på galleriet trampen lyder,
og brusende går tæppet op,
omzitret, fulgt af violiner,
blandt nymfepar og amoriner,
et luftsyn lig, med gyldent hår,
Istomina [Note 19)] på scenen står.
Hun svæver frit i luften næsten,
rører kun jorden med en tå;
hun kredser rundt og flyver så
mod himlen som et dun for blæsten
og ender numret denne Gang
med et kunstfærdigt *battiment*.

Bifald! – Nu ses Onegin bane 21
sig vej henover andres ben.
Han lorgnetterer efter vane
damernes loger én for én.
Med hånlig mine han betragter
de skønnes ansigtstræk og dragter,
hvorpå han nikker flygtigt hen
til en og anden selskabsven.
Tilsidst et adspredt blik han hæfter
ved scenen, gaber, ryster let
på hovedet og mumler træt:
"Her trænges hårdt til nye kræfter.
Der er kun grumme lidt, der dur,
og selv Didelot er på retur."

End ses på scenen engle fare 22
med djævle rundt og andet stygt,
på pelse end lakajers skare
i vestibulen sover trygt,
end høres trindt i salen lyden
af hosten, trampen, næse-snyden,
og ude, inde, fjernt og nær
man ser de hundred lampers skær.
End hestene på gaden larme,
mens kuskene med gåsehud
skælder det dovne herskab ud
og gnider sig ved bålet varme[Note 20)].
Eugen forsvinder, som han kom,
til hjemmet for at klædes om.

Formår min pen mon at beskrive 23
en modejunkers lækre vrå,
hvor han på rette vis kan blive
klædt på, klædt af, igen klædt på? –
Den luksus, man fra stenkulsøen
os skikker over Østersøen
til vore stormagnaters valg
i bytte for vort træ og talg, –
det nips, den fiffige pariser
opfinder med så meget Liv
til nytte eller tidsfordriv
og sælger os til høje priser, –
fandt man i udvalg, rigt og tæt,
i denne ynglings kabinet.

Vandpiber, bronzer, porcelæner 24
på bordet sås i hobetal,
parfumer, midler mod migræner
i slebne flasker af krystal,
fremdeles kamme, sæber, spejle,
samt file til at rense negle,
tredve slags børster – hvilket syn! –
til tænder, negle, hår og bryn.
Rousseau – tilgiv min flyvetanke! –
blev vred, da Grimm [Note 21)] engang fandt på,
mens hans berømte ven det så,
at file sine negle blanke;
det synes mig, den store mand
her viste meget lidt forstand.

En mand kan negle blankt polere 25
uden at være idiot,
hvad nytter det at opponere
mod skik og brug, vor slægts despot?
Eugen, som skælved for at blive
for ondskabsfuld kritik en skive,
var lidt pedantisk med sin dragt,
en smule lapset, rent ud sagt.
Tre timer gik der mindst, forinden
han pyntet værelset forlod,
i to han foran spejlet stod
og ligned Venus, når gudinden,
forklædt som mand, om midjen smal,
begiver sig på karneval.

Hvis man en skildring her forlanger 26
af knægtens dragt og russisk smag,
så kniber det, skønt for en sanger
er skildring jo et hovedfag.
Jeg føjed gerne mine venner,
men tingen er, i Rusland kender
man ikke modens udtryk ret,
som *pantalons, kravat, jaket*.
Og, ak! jeg har jo allerede
den fejl at spække mine vers
med fremmedord på kryds og tværs,
der vækker patrioters vrede,
hvor tit jeg end på må og få
i "Akademisk Ordbog" så.

Vi lader dette emne ligge 27
og skynder os til ballet hen,
hvor trukket af en lejet krikke,
vi følge vil vor unge ven.
Kareternes lanternerader
slår langs de mørke husfacader
ad sneen hen i stribedans
en munter, regnbufarvet glans.
Et stort palæ, oplyst med fakler
af tran og beg, vi for os har.
Bag brede spejlglasruders glar
usikre skyggeformer vakler,
blandt hvilke stundom skelnes let
dansende par i silhuet.

For porten frem Onegin svinger, 28
rask schweizeren forbi han går,
ad marmortrappen op han springer,
han standser, glatter på sit hår
og træder ind. Halvt fyldt er salen,
musikken spiller just finalen
af første dans. Mazurka-tramp
drøner igennem røg og damp.
Den flotte gardes sporer klirrer,
og smalle damefødders flugt,
som gennem salen stryger smukt,
blir fulgt af blik, der henrykt stirrer.
Al skinsyg hvisken drukner brat
i horns og violiners skrat.

Jeg var i ungdoms glade dage 29
gal efter baller. Intet Sted
er skabt som dem til elskovsklage,
erklæringer og breve med.
O, I ærværdige gemaler!
Det er til Eders gavn jeg taler,
mærk mine ord, og gem dem godt!
Tro intet bal! Jeg råder blot.
I ømme mødre, vil I spares
for megen angst, for sorg og skam,
så lyd mig: hold lorgnetten stram!
For ellers – – ellers – – Gud bevares! –
Jeg røber syndens krigslist her,
fordi jeg selv ej synder mer.

I al slags morskab har jeg vadet, 30
jeg fandt engang, det var mit kald,
og hvis det ej moralen skaded,
gik jeg måske endnu på bal.
Jeg elsker trængslen, glansen, varmen,
den gale ungdoms kåde larmen,
dragterne – – o, min svage pen! –
og så de smalle fødder. Men
knap tre par damefødder findes
fuldkomment skabte i vort land;
et af dem røved min forstand;
skønt udbrændt længst, jeg end dem mindes;
stundom den dag idag, min tro
forstyrrer de min nattero [Note 22)].

Hvor findes der så øde steder, 31
du nar! at du for dem får fred?
Små fødder, hvor mon nu I træder
de spæde forårsblomster ned?
I, som var vænnet til at møde
Østerlands silketæpper bløde,
I efterlod jer intet spor
på Nordens snetilføgne jord.
Min Gud! Er det så længe siden,
I lod mig glemme hvert et savn,
min higen efter ry og navn,
mit fædreland, forvisningstiden –
Ak, lykken svandt som mærket, hvor
I trådte engens blomsterflor.

Dianas bryst og Floras kinder 32
vi alle vist beundre må,
men mer betagende jeg finder
dog Terpsichores fødder små.
En rig belønning de forjætter
ved, hvad man ser, og hvad man gætter.
Den svungne linie, fin og skær,
kan kalde frem et ømt begær.
Din fod, Elvina! når den titter
koket fra damaskdugens fold,
den elsker jeg – du ved det, trold! –
om vintren på kaminens gitter,
om somren i det bløde græs,
ved havet på det øde næs.

Jeg så ved uvejr havet haste 33
mod stranden, hvor vi begge stod,
så bølgen sig mod klippen kaste
og dø i skum for hendes fod.
Hvor ønsked jeg med den at klæbe
til hendes søde fod min læbe.
Nej, aldrig brændte i mit blod
så pinefuld en higen mod
at kysse i min ungdoms dage
en ung Armidas rosenmund,
en barm, der bølged blød og rund,
en ferskenkind, en buttet hage, –
nej, aldrig slog så flammehed
en attrå i mit hjerte ned.

Og andre syner ser i ånden 34
jeg stige frem af glemsels flod:
Stigbøjlen holder jeg i hånden
og løfter let den lille fod.
Vildt for mit øre blodet suser,
gennem det visne hjerte bruser
den strøm, der nys så trevent gled, –
nyt mod, nyt håb, ny kærlighed!
Dog, nok af lovsang! Hvad er takken?
De skønne amazoners hær
er ej vor elskovssmerte værd,
ej lyrens evig lange snakken;
ord, blik og miner lyver frækt
som deres fødders knaldeffekt.

Men nu Eugen? – Fra bal han skynder 35
sig hjem, dødtræt på sjæl og krop,
mens trommehvirvler trindt forkynder,
at hovedstaden vågner op.
Butikker åbnes, kuske kører
til holdepladsen. Sneen hører
man knirke under foden, når
til torvet Ochta-konen Note 23) går.
Dem alle morgnens travlhed jager,
skodder slås op, mod himlen blank
står skorstensrøgen søjlerank,
med hvid kasket den tyske bager
på hjørnet af den store plads
har åbnet længst sit *"Was ist das"*. Note 24)

Men glædens søn kan intet høre, 36
han skaber dag til nat med flid
og sover på sit grønne øre
et stykke over middagstid.
Og atter ser han for sig dagen
tilrette lagt, nøjagtig magen
til den igår, en broget krans
af blomster uden duft og glans.
Var denne fest i ungdoms fejre
sollyse vår ham til behag?
Nød han dens lyst i fulde drag,
og fandt han lykken i dens sejre?
Han var jo sund, hans dages rad
en perlesnor, men – – var han glad?

Nej! Tidligt kølnedes i brystet 37
hans hjerte, verden blev ham led.
En tid, en såre kort, forlysted
ham skønne damers kærlighed.
Han smiled træt, når de bedrog ham,
selv venskabs rus ej mer betog ham;
man kan omsider blive mæt
af bøf og postej, selv om tæt
de vædes med champagnens drue;
og smerter hovedet, kan nemt
selv åndrigheder vamle slemt.
Skønt stundom vreden kunde lue,
gad han ej længer gøre spræl
med æressager og duel.

En sygdom, som man ej har rede 38
på helt, i slægt med engelsk spleen,
den kunne kaldes "russisk lede" –
en sygdom, altså mindre fin,
fik efterhånden fat i manden.
Han skød sig ikke just for panden,
Gud være lovet! men hver gnist
af levelyst forsvandt tilsidst.
Childe Harold lig, en dyster gåde,
han rundt i selskabsvrimlen gik;
ej sladder, kortspil, ømme blik
og suk at røre ham formå'de.
Alt lod han glide sig forbi
i ubegrænset apati.

– – – – – – Note 25) 39-40-41

I superfine dejligheder! 42
Jer lod han fare først af alt;
nå, tonen er jo mellem Eder
lidt triviel, alvorlig talt.
Selv om en enkelt kan sig løfte
til Say og Bentham Note 26) klogt at drøfte,
er mest dog, når I tager fat,
Jer passiar uskyldigt pjat.
Så er I jo så dyderige,
så urørt af alt lavt og slet,
så fri for hver en fejl og plet.
For Mænd så utilnærmelige
som for profane altrets skrin, –
så synet af jer vækker spleen.

Dog også I, som villigt lader 43
ved nattetid jer føre bort
i drosche gennem byens gader,
I af en mindre kølig sort! –
Også fra Eder han sig vendte,
da storm- og trængselstiden endte,
han satte ved sit bord sig hen
og dypped gabende sin pen,
men da ham intet slid behaged,
opgav han hurtigt den idé
at gøre kur til kunstens fe,
så han kom aldrig med i laget,
det lag, jeg nødig spotte vil,
fordi jeg hører selv dertil.

Men ked af stadig at betragte 44
den øde ørken i sit sind
tog han sig for, hvad man må agte,
at suge fremmed visdom ind.
Han lod en mængde bøger komme
og læste løs; men lige tomme
han fandt dem. En var hjerneblød,
en overdrev, en tredje snød,
og tradition dem alle binder,
de gamles syn er antikvert,
de nyes doktrinært forkert,
og led af bøger som af kvinder
han skjulte harmfuldt hvert et spor
af visdom med et sørgeflor.

Frigjort for selskabslivets plage 45
som han, og led ved dets bedrag,
blev jeg hans ven i hine dage,
straks i hans træk jeg fandt behag,
hans hang til drømmeflugt fra livet,
det særpræg, ham fra vuggen givet,
hans dømmekraft så skarp, præcis –
jeg var forbitret – han som is.
Vi havde begge grådigt drukket
af lidenskabens gyldne krus,
var begge vågnet af vor rus,
i begge hjertets glød var slukket,
nu vented i vor manddomstid
Fortunas ugunst, verdens nid.

Den, som har tænkt, han ved tillige, 46
hvor Adams æt er fad og tom,
den, som har følt, ser genfærd stige
af ting, som ej kan gøres om,
en bliver sløv for jordens gaver,
en anden mindets hugorm gnaver,
en angrer dybt, hvor tit han faldt, –
alt det kan give talen salt.
Først stødte mig Onegins måde,
men efterhånden blev jeg klar
på dybden i hans bitre svar,
den hån, hvormed sig selv han flåde,
og bag hans vittigheders brod,
jeg aned rørt hans tunge lod.

Hvor tit når nattebrisen skælved 47
henover Nevas dunkle spejl,
når sommerhimlen lys sig hvælved,
og billedet af månens segl
blev sprængt til glimt af flodens krusning, –
hvor tit har ej i sød berusning
vi gennemlevet ved dens kyst
den første elskovs kval og lyst,
mens natten sendte os sin sunde,
duftrige ånde, moderøm,
som når en fange af sin drøm
blir båret ud i grønne lunde,
så fløj vi fra de mørke kår
ud til vor ungdoms første vår.

Der stod Eugen med hånden knyttet 48
lagt på en kajpæls gråstenshvælv [Note 27)],
tungsindig, som mod stenen støttet,
en digter nys beskrev sig selv [Note 28)].
Alting var tyst, kun vagtråb hørtes,
der stundom hid af vinden førtes,
eller en vogn, der rumled sen
mod Millionajagadens [Note 29)] sten;
en båd gled over flodens flade
for svungne årer; grebne stod
vi begge, lyttende imod
den fjerne sang af stemmer glade,
og drømmen bar os mod den kyst,
hvor Tassos kvad gi'r natten røst.

Adrias bølger, Brentas vande! 49
O, jeg må se jer end engang,
begejstret høre bruset blande
sig med Venezias tryllesang.
Apollons børn den trindt berømmed,
fra Albions stolte lyre [Note 30)] strømmed
den *mig* i møde, og min hu
står dobbelt til Venezia nu.
Der vil jeg i gondolen glide
over lagunens stille sø
og med en ung, sortøjet mø,
snart tavs, snart snaksom, ved min side,
hun skal mig lære, barneklog,
Petrarcas, elskovs gyldne sprog.

Når vil min friheds dag oprinde? 50
Det er på tide. Kom! Kom snart!
Jeg spejder efter fralandsvinde
og hilser skibets frie fart.
Når skal jeg denne kyst forlade
og stævne over havets flade
igennem storm og bølger frem
imod et nyt og bedre hjem,
hint land, som palmeskove smykker,
mit Afrikas [Note 31)] sollyse strand?
Med vemod der jeg mindes kan
det dystre Ruslands dunkle skygger,
der, hvor jeg elsked, stred og led
og gravede mit hjerte ned.

Onegin havde tænkt at drage 51
med mig fra hjem og fædrestad,
da kaldte skæbnen ham tilbage
til det og den. Vi skiltes ad.
Hans fader døde, og af arven
åd boets kreditorer marven,
hver enkelt stræbte så med flid
at sikre sig den sidste hvid.
Eugen, som hadede at tinge,
lod gribbene det hele få
ved selv fra arv og gæld at gå;
måske fordi hans tab var ringe,
måske, fordi det da forlød,
man vented onklens nære død.

Med et man også bud ham sendte. 52
Den gamle håbed meget snart
at se sin trængsels tider endte,
og bad ham komme i en fart.
Såsnart ham smertensbudet nåde,
drog han på hurtigst mulig måde
med ekstrapost den lange vej,
mens han med suk beredte sig
på kedsomheden og bedraget,
alt grundet på hans pengetrang
(se: første vers i denne Sang);
men da på gården ind han aged,
var alt hans onkel "lagt på bord", Note 32)
parat at ofres Moder Jord.

Hans gård var fuld af flinke hænder; *53*
fra alle kanter strømmed hid
den dødes fjender eller venner
i håbet om en saftig bid.
Ved gildet så man flere præster
forsyne sig som husets gæster
med øl og vin, med kogt og stegt,
og gå som fra en fuldbragt pligt.
Nu var Onegin godsbesidder,
selvhersker over skov og vand,
fabrikker, stalde, agerland, –
han, nys en fattig middagsridder!
Tilfreds med byttet nu han så
den vej, der åben for ham lå.

To hele dage nød han hyggen *54*
ved dette nye, mark og vang,
i skoven hviled han i skyggen
og lytted glad til bækkens sang.
Den tredje dag var glæden omme,
nu syntes mark og lund ham tomme
og bækkens rislen flov og trist,
han indså tydelig til sidst,
at man kan kede sig på landet
så godt som midt i stadens støj,
dens baller, kortspil og halløj,
ja, mulig endnu mer forbandet.
Det tungsind fulgte med hans liv
som skyggen, som en trofast viv.

Jeg skabtes, og har vidst det længe, 55
just til et liv i landlig ro.
Der toner renest lyrens strenge,
og der kan digterdrømme gro.
Jeg slentrer om ved søens bredder,
på egens rod jeg tænksom sidder,
og *far niente* er min lov.
Jeg vågner frejdig, som jeg sov,
hver morgen fri til nye glæder.
Jeg sover meget, læser lidt
og drømmer ikke vidt og bredt
om sangerry og fremtids hæder.
Var det ej sådan just, jeg fandt
min lykke i hin tid, som svandt?

Kærlighed, blomster, landeveje 56
og lediggang – mit sværmeri!
Tillad mig *det* at understrege,
Eugen og jeg ej mødtes i,
på det at ingen spydig læser,
en kritikus, der giver næser,
skal skabe den opinion,
at han og jeg er en person,
hvorved man for den synd mig sigter,
at jeg med hver en lille streg
har smurt mit eget kontrafej,
lig Byron, indbildskhedens digter.
Skribenter har vel ej den fejl
altid at se sig selv i spejl.

Og à propos: en digters hjerne 57
er altid klar til elskovs pris;
Jeg husker nok, hvor tit og gerne
jeg brugte min på denne vis.
Jeg gemte mangt et pigebilled,
som jeg ved musens hjælp fik stillet
i halte vers på piedestal,
som "Bjergets Mø" [Note 33)], mit ideal,
som Salgir-flodens [Note 34)] fangne smukke.
Nu spørger mine venner tit:
"Ifald du kan, så sig det frit,
hvem gælder nu din lyres sukke?
Hvem af det skinsygt stolte køn
skal række dig din sangerløn?

Hvis blik, blandt frøkner eller fruer, 58
har drevet frem din digtertrang?
Hvem tændte din begejstrings luer?
Hvem er gudinden i din sang?" –
"Ej, ingen, venner! Nej, på ære!
Jeg måtte elskovsåget bære,
men gold, uvirksom, uden spor.
Lyksalig han, der kan i ord
sin kval forkynde! Dobbelt finder
han lindring. Hjertet fanger trøst,
og, som Petrarca, med sin røst
han ærens krans om issen vinder.
Mig gjorde kærligheden stum
og muligvis en smule dum.

Min elskov visned. Musens komme 59
opklared atter min forstand;
og nu til digterkunstens fromme
jeg sjæl og ord forene kan.
Jeg grifler mine poesier
i ro og mag. Mit hjerte tier.
Jeg fabler mer ej imbecil
om damefødder, pigesmil.
Min ild er slukt; så skal den blive.
Jeg sørger end, men tårens salt
er visket bort, snart stilles alt,
som stormed før. Da vil jeg skrive
en digtning, som mit tabs gevinst,
på fem og tyve sange mindst.

Ideen har jeg, musen værdig, 60
samt heltens navn og værkets plan,
i mellemtiden fik jeg færdig
den første sang af min roman.
Jeg har den kritisk gennemgrundet
og mange dumme steder fundet;
men lad dem stå! Nu er det slut.
Kritikken kræver sin tribut,
og journalisterne vil blande
den malurtdrik, som gør mig stærk.
Så gak da nu, nyfødte værk!
Din vej til Nevaflodens strande
og bring mig lønnen som fortjent:
Nedrakning, hån og løgn på prent.

Anden sang

O rus! [Note 35)]

[O Rusland!]

– Horats.

Den landsby, hvor Eugen sig keded, *1*
var en velsignet lille plet,
hvor himlen selv et ly bereded
for hver, som kunne nyde ret.
Ved floden, bag en bakkeskråning
lå den herskabelige våning
i læ for blæsten; flodens seng
var kantet rigt med mark og eng,
fjernt lyste bøndergårde lave,
og opad bakkens højdedrag
lå rundt om slottet, for og bag,
den mægtige, forsømte have
med skyggefulde lunde, hvor
de drømmende dryader bor.

Slottet var, som et slot skal være, 2
en bygning værdig og solid
i tidens stil, som gør den ære,
hin kloge, gode gamle tid!
De skummelt-høje vægges flader
var klædt med støvede brokader,
aneportrætter hist og her,
hver sal sin ovn af farvet ler.
Sligt er forældet nu for tiden,
Gud ved hvorfor; lad det stå hen!
I hvert fald for min stakkels ven
var differensens vægt kun liden:
Et gammelt, et moderne slot –
man gabed i dem lige godt.

Han valgte den af slottets stuer, 3
hvor onklen firti år omtrent
ved vindvet havde smækket fluer
og på bestyrerinder skændt.
Alt såre enkelt: gulv og borde
af eg, to skabe (middelstore)
en sofa (hestehårsbetræk)
og intetsteds et stænk af blæk.
I skabene blandt alskens skrammel
fandt han en regnskabsbog, en rad
af krukker med likør fra fad
og en kalender, ti år gammel.
Den gamle spildte ej sin tid
på boglig eller skriftlig id.

Alene altid, trist tilmode 4
fandt vor Eugen en morgen på
at styre på en ny metode
for at få tiden til at gå.
Han ændred bøndernes beskatning.
Imod en forholdsvis erstatning
fritog han dem for hoveri.
De takked Gud for hans geni.
Men ejeren af nabogården
forargedes ved dette skridt,
eksemplet, som det gav, var skidt.
Man smilte andetsteds af dåren,
og det blev alles dom, at han
i alt fald var en farlig mand.

I førstningen de andre kørte 5
fra egnen til ham på visit,
men da man til en bagdør førte
hans donske ridehest, så tit
man hørte en kalesche komme,
så var hans gæsters tålmod omme,
og ingen nabo søgte mer
til denne grove kavaler:
"Han er forrykt! Han volder blame! –
Frimurer, hvad? Jo, han er fin.
Han bruger vandglas til sin vin.
Han bukker ikke for sin dame.
Han siger ikke "hr.", og "fru",
det ender med, han siger: "du." Note 36)

Tilfældig kom i disse dage 6
en anden godsbesidder til,
som også årsag gav til klage,
og som jeg præsentere vil.
Vladimir Lenskij hed han, ha'de
tilbragt i Gøttingen de glade
studenterår, var nu profet
for Kant, ung, smuk, dertil poet,
og bragte med fra tågelandet,
fra Tyskland, had til alle bånd,
en frigjort, ret selvstændig ånd,
som kunst og videnskab har dannet,
begejstring og et kulsort hår,
hvis lokker ham til skuldren når!

End havde livets gift og løgne 7
ej dræbt hans hjertes blomsterflor,
han stoled glad på pigeøjne,
på håndtryk og på venneord.
Han var en elskelig ukyndig,
som fandt den hele verden yndig,
betoges af dens larm og skin
og vugged sig i håbet ind;
det lod til sidst han altid råde,
når stundom tvivlen kom ham på.
I livets mål naivts han så
en intressant, en sælsom gåde;
dog håbede han ganske vist,
han skulle løse den tilsidst.

Han trode, at en sjæl ham bied 8
etsteds i verden, angstbespændt,
at Himlen selv dem havde viet
og sammen dem til jorden sendt.
Han trode, vennerne stod rede
at lade sig i lænker smede
for ham, imens de modig vog
den onde klaffers eddersnog.
Han trode på en helteskare
af åndens mænd, en tempelvagt,
som stred for sandhed uforsagt
og trodsed mørkets list og fare,
til kloden, takket være dem,
er blevet alle glæders hjem.

Han følte tidligt hjertet gære 9
i medynk, harme, hellig glød,
og attrå efter ry og ære
blanded deri sin smerte sød.
Så skred han gennem verdens vrimmel
frem under Goethes, Schillers himmel,
opflammet af de stores ånd
med lyren højt i venstre hånd.
Og aldrig musens kald han svigted,
det følelsens og hjertets sprog,
som læres ej af nogen bog,
klang stundom gennem det, han digted.
Man fandt en ynglings fantasi,
en ædel simpelhed deri.

I kærlighed hans hjerte banker. 10
Hans sang derom var ren og øm
som en enfoldig jomfrus tanker,
som barnets kildeklare drøm,
som månen på sin løndomsfulde
sejlads igennem rummets kulde.
Han sang om afskedskvalers brand,
om fremtidsdrømmes tågeland,
hint luftsyn, der os alle dårer,
snart rosenrødt, snart liljehvidt,
om fjerne lande, hvor han tit
i stilhed fælded længselstårer,
om livets vår, der brat forgår –
selv var han næppe atten år.

I denne afkrog, hvor blandt mange 11
Onegin kun hans værd forstod,
var festerne med skrål og sange
og saftig skæmt ham kun imod.
Han undgik helst de mænd og koner
med deres vise diskussioner
om hø og vin og hundeavl,
processer og familiebavl;
de syntes ham så tanketomme,
så blottede for ånd og vid,
at det var spild af kraft og tid
til egnens gildelag at komme,
og værst af al torturen var
de gifte koners passiar.

Lenskij, som rig og smuk tillige, 12
blev udset, hvor han stod og gik,
til brudgom for hveranden pige,
som det er landlig sæd og skik.
Den "halve russer" så sig jaget
af mødre og bestandig plaget
med foredrag til tidsfordriv
om pebersvendes triste liv.
Man kaldes ind til samovaren,
hvor Dunja skænker teens drik.
Der hviskes "Dunja, vær nu kvik!"
Så bringer tjeneren guitaren,
hvorpå hun hviner (Gud, hav tak!)
"Kom til mig i mit guldgemak." [Note 37)]

Dog Lenskij agted ej at give 13
endnu i hymens vold sig hen,
han ønsked derimod at blive
kendt med Eugen, måske hans ven.
De mødtes. Mer kontrær hinanden
er bølgen ej mod klippestranden,
vers ej mod prosa, ild mod is,
end de to var. Naturligvis:
Først ville ingen af dem vige,
så mored dem de muntre slag,
snart red de sammen hver en dag,
til de var uadskillelige.
Tit skyldes venskab lediggang, –
jeg ved det af erfaring lang.

Selv sligt et venskab kan man vandre 14
langt for at finde, nu især;
for nuller regner man de andre,
selv er man tallet, der har værd.
Vi bliver små Napoleoner,
der ser i verdens millioner
et værktøj for vor selviskhed,
enhver, der føler, er os led.
Eugen var bedre end de fleste;
han havde ikke stor respekt
for menneskenes hele slægt;
at gøre forskel dog han vidste
og var, i hjertedybet gemt,
for følsomhed sympatisk stemt.

Han nød med smil ethvert bevinget, 15
poetisk ord af Lenskijs mund,
hans meninger, der jævnlig svinged,
hans levelyst, så ung og sund.
Onegin standsed på sin læbe
de ord, der mulig kunne dræbe
den glade tillid hos hans ven.
Han tænkte: Lad ham eje den,
til livet selv engang den stækker!
Den er hans lykke. Lad ham blot
betragte alt som såre godt!
Tidsnok ham lumpenheden vækker.
Den unges feberfantasi
er hed og smuk og snart forbi.

Alt gav dem stof til diskussioner: 16
Historiens dom om stort og småt,
forgangne riger, faldne troner,
kunst, videnskab og ondt og godt,
fordomme, som blandt folket råder,
liv, skæbne, gravens dunkle gåder,
alt, som det just på tale kom,
blev underkastet begges dom.
Tit læste digteren, beruset
af sine egne tankers rad,
den gamle Eddas stolte kvad,
af Nordens storme gennemsuset.
Eugen, som knap forstod et ord,
tog høflig mod det høje nord.

Men først og fremmest diskutered 17
de lidenskabens trolddomsmagt.
Onegin havde sig kureret
og længst i sikkerhed sig bragt,
dog tit et suk han mindet skænked.
Lyksalig han, hvem elskov lænked
og som sin frihed atter vandt!
Mer han, hvem elskov *aldrig* bandt,
som holdt sig ganske fra at smage,
som hævned sig med spot, og fro
med viv og ven i fredsælt bo
ej lod af jalousi sig plage,
som aldrig lånte penge bort,
endsige voved dem i kort!

Når over lidenskabens bølger 18
vi gledet er i havnen ind,
hvor hvirvelstormen med dens følger
ej længer svider i vort skind,
når under fredens flag vi hviler
og ad vor svundne kvide smiler,
så hører gerne vi en stund
det flammesprog på fremmed mund,
hvormed vi ville verden vælte;
som når en gammel invalid,
der har tjent ud sin krigertid,
nu lytter til de unge helte
med overskæg og sabel krum,
mens han i hytten sidder stum.

Den unge derimod må tale, 19
skønt stundom stik mod sund fornuft;
sin kval, sin lykke må han male,
give sit had, sit venskab luft.
Som invalid, hvis kamp var færdig,
Onegin sad med mine værdig,
mens Lenskij glad, på digtervis,
gav hjertes skjulte skat til pris.
Eugen erfared uden møje,
hans liv til nu, dets mål og plan,
hans unge kærligheds roman,
hvis faser vennen måtte døje,
som vi vel alle har dem kendt,
da vi var atten år omtrent.

Han elsked, som i tider fjerne 20
man elsked i et drømmeland,
som kun en digters svimle hjerne
i vore dage elske kan.
Den samme drøm, det samme billed,
den samme længsel, aldrig stillet,
var blevet dele af hans jeg.
Han rejste bort. Det hjalp ham ej.
Ej timerne, han musen vied,
ej livet i de store byer,
ej studier, fester, eventyr,
for savnets gnaven ham befried,
uslukket brændte, varm og mild
hans sjæls jomfruelige ild.

Som dreng stod tit han sært bevæget, 21
når liden Olgas leg han så.
Hvorfor det syn så dybt sig præged
i hjertet, grubled ej han på.
Så leged de i skoven sammen,
forældrene til megen gammen;
de ønsked, venner som de var,
at se i deres børn et par.
Her i et landligt hjemlivs hygge,
yndig og sund på sjæl og krop,
den kønne pige voksed op,
lig en konval i skovens skygge,
den, ingen sommerfugl og bi
endnu har grisk sig sænket i.

Hun skænked digteren den unge 22
begejstrings første hjerteklang.
Hun lagde verset på hans tunge,
om hende lød hans første sang.
Farvel i gyldne barndomslege!
Nu sværmed han blandt skovens ege,
hvis tavse alvor blev ham kær,
for stjerneskin og månens skær,
den blege måne, som vi kårer
i forårsnatten til vor ven,
som hver forelsket ungersvend
har ofret søde vemodstårer, –
som siden, for en oplyst stat,
kun er et lygtesurrogat.

Beskeden, lydig, aldrig bange, 23
frisk som det unge morgengry,
naturlig, som en digters sange,
som elskovskysset altid ny,
med øjne blå som himmelbuen,
med gule lokker under huen,
gratiøs, rank voksen som en gran:
De kender Olga – hver roman
beskriver slig en yndig dukke.
For hendes skønhed, sød og sart,
har selv jeg sværmet; meget snart
fandt dog jeg lidt banal den smukke.
Tillad mig, læser, ganske let
at ridse søsterens portræt.

Hun hed Tatjana – læser kære, 24
ja, rent ud sagt, bliv ikke vred!
Jeg bringer dette navn i ære
af egen magtfuldkommenhed[Note 38)].
Det klinger kønt, skønt ej moderne,
desværre knyttes det jo gerne
til tanken om et bondebarn,
der reder seng og vinder garn.
Jeg tilstår, at i valg af navne
har russerne en dårlig smag;
kulturen har i dette fag
til dato intet kunnet gavne;
vi lærte alle af den her
at skabe os – men intet mer.

Tatjana altså! – Hun var ikke 25
så køn, som hendes søster var,
hun havde ej den yngres kvikke
bevægelser og muntre svar.
Tungsindig, vild og helst alene,
sky som en hind bag skovens grene,
var hun en fremmed, selv for dem,
hun daglig mødte i sit hjem.
Hverken af mo'ren eller fa'ren
tog hun mod kærtegn eller klap,
og selv som lille så hun knap
på legene i børneskaren;
hun sad ved vindvet mangen gang
fortabt i grublen dagen lang.

Fra vuggen hendes tro veninde, 26
det halvbevidste grubleri,
lod hverdagslivets grå forsvinde
i drømmens lysende magi.
Hun sad ej over rammen bøjet
og rørte sjælden strikketøjet;
alt det, der klæ'r en jomfru bedst,
var hende, ærlig talt, en pest.
Tit kan man hos den lille pige
se herskesygens første spor,
når hun for dukken leger mor,
giver den skænd og smæk tillige
og viser, hvad der står på spil,
ifald den gør det en gang til.

Men for Tatjana, selv som lille, 27
var dukken kun et tøjstativ,
hvorpå hun ej et ord gad spilde,
da det var uden sjæl og liv.
Hun brød sig ej om børnesange,
men når i vinteraftner lange
hun hørte sagn om mord og gru
da lytted hun med anspændt hu.
Når ammen samled Olgas mange
veninder til tagfat og skjul,
forsvandt hun som en skræmmet fugl
ned gennem havens krinkelgange,
for larmen i det muntre lag
gav hende fysisk ubehag.

Hver morgen elsked hun at skue 28
fra sin altan med glæde ny,
når stjernerne på himlens bue
forsvinder i det første gry,
hvor horisonten farve skifter,
mens morgenbrisen kølig vifter,
og dagen sine roser strør.
Ved vintertid, når mørkets slør
den halve verdens travlhed dækker,
når under månens tågedis
det dovne øst i timevis
sig døsig end på lejet strækker,
da klædte hun ved lys sig på
og våged, til hun solen så.

Hun sværmed tidlig for romaner, 29
der rigt erstatted hende alt.
Rousseaus og Richardsons galaner
som mønstermænd for hende gjaldt.
Den gamle Larin var en slider,
som hørte til i svundne tider,
en bog, en digtning var for ham
tomt, men ufarligt legekram,
han havde aldrig læst en side,
og derfor, hvad det var for pjat,
hans datter slugte dag og nat,
brød han sig ikke om at vide,
skønt Richardson dog havde før
i tiden gjort hans kone skør.

Hun sværmed for den gamle herre, 30
hun havde ikke læst ham sæl'
og mente, Lovelace ej var værre
end Grandison, den ædle sjæl,
men havde hørt af sin kusine,
fyrstinde i Moskva, Pauline,
om begge. Ingen ved, hvordan
hun blev forlovet med sin mand;
hun foretrak just da en anden,
der blænded hende med sin ånd,
hun så i ham en Grandison.
Han spilled højt som bare Fanden,
var laps, en tvivlsom karakter,
i øvrigt gardeofficer.

Skønt de to var hinandens lige 31
i pyntesyge som i stand,
fik dog man gift den stakkels pige
med hendes brave fæstemand,
der var så klog i hast at drage
ud på sit landgods med sin mage,
hvor nye ansigter hun så
og selv fik nyt at tænke på.
Først skreg hun, hulked og vred hænder,
til husets pasning dag for dag
neddæmped hendes hjertenag.
Den blide trøst os Himlen sender:
tit, når vi ikke lykken vandt,
i *vanen* vi erstatning fandt.

Af vanen lærte hun at føje 32
sig lydig efter livets krav;
da fik hun på en kundskab øje,
som endnu større renter gav:
Hun så, mens døgnets timer skifted,
hvordan en mand, der har sig giftet,
kan blive konens slave blot,
og siden da gik alting godt.
Hun tilså folkene i rugen,
udtog rekrutter [Note 39)], kørte, red,
holdt regnskab, salted svampe ned
og tog sit bad en gang om ugen,
slog pigerne til husbehov
og spurgte ej sin mand om lov.

I sin tid skrev hun stambogsblade 33
til tro veninder med sit blod,
hun gav dem kælenavne fade
og læsped sødt til overflod,
udtalte N igennem næsen
med fransk accent, det hulde væsen,
og bar et meget stramt korset.
Alt sligt blev nu lagt af komplet.
Væk var korset, vignet, den fine
accent, og de kom ej igen.
Nu hed veninden simpelthen
Akuljka, fordum kaldt "Seline".
Selv fandt hun det bekvemt
at gå med en vatteret slåbrok på.

Og hendes mand lod hende råde. 34
Han elsked inderligt sin viv.
Hun lærte ham på bedste måde
at nyde drikke, mad og liv.
Ved aftentid om arneflammen
kom ofte nabokredsen sammen,
en højst beskeden venneflok,
hvem selve sladderen var nok.
Man klaged, lo og disputered,
rev tit i al uskyldighed på tiden
og dens sæder ned,
til Olga aftnens the servered.
Når den var nydt med appetit,
gik vært og gæster hver til sit.

Man overholdt de gamle skikke 35
til manges gavn og ingens savn;
de fede "bliny [Note 40)]" mangled ikke
i ugen efter fastelavn.
To gange årlig gården skrifted
og gik til alters. Derpå skifted
runddanse rask med spådomskvad [Note 41)],
ved pinse gabende man sad
i kirken, medens man andægtigt
med et par tårer væded let
sin nye helligdagsbuket.
Bagefter smagte kvasen [Note 42)] prægtigt
ved gildebord, hvor gæstens trang
blev mødt i forhold til hans rang.

Således ældedes de begge, 36
indtil gemalen heden fo'r
og fik på kistelågets dække
den sidste krans på denne jord [Note 43)].
En timestid før middagsbordet
opgav han ånden og blev jordet,
begrædt af hustru, børn og fler
mer ærligt, end det ofte sker.
Han var gentil mod sine bønder,
jævn, ligefrem og vennehuld.
På graven læser man i guld:
"Her hviler sig en ydmyg synder,
hr. Dmitri Larins døde ler,
Guds tjener tro, samt brigadér."

Straks efter Lenskijs hjemkomst iled 37
han til sin gamle nabos grav,
han satte sig en stund og hviled,
af vemod fyldt, på stenen lav.
"Poor Yorick! [Note 44)]" mumled han med varme,
"han holdt mig tit på sine arme,
da jeg var barn; tit greb min hånd
medaljen med hans ordensbånd [Note 45)].
Han håbed på, der skulle blive
et par af Olga og af mig
og sagde: "Tør man vente sig
den glæde, mens man er i live?" –
Og Lenskij digted, hvor han sad,
et jævnt, men kærligt mindekvad.

Han bragte endnu der på stedet 38
sin længst afdøde far og mor
en sønlig hyldest, tårevædet. –
Af livets agerfurer gror,
bevogtet af den store vægter,
en hastig bjerget høst af slægter,
de spirer, modnes, hentes hjem,
og andre følger efter dem.
Sådan, til verdens løb er omme,
vil livet syde, blomstre af.
Vi graved vore fædres grav,
og snart vil også *vor* tid komme,
da børn og børnebørn måske
os hyller i vor jordeble.

Beruser Eder, mine venner, 39
imidlertid i livets drik!
Dens flygtige buket jeg kender,
magt over mig den aldrig fik.
Jeg gyser ej for noget Helved;
men stundom i mit hjerte skælved
et håb, et drømmemeteor.
At skilles uden mindste spor
fra Jorden her jeg nødig ville.
Ej ros jeg vil, men efterlod
dog gerne, skrevet med mit blod
et vidnesbyrd, om blot et lille,
der talte som en trofast ven,
når selv jeg længst er faret hen. –

Så hist og her en sjæl vil sande,
helt spildt var ej min pilgrimsgang,
og løfte over Lethes vande
en enkelt strofe af min sang.
Måske – hvor smigrende at håbe. –
Beglor engang en fremtids tåbe
mit billed, for, når det er sket,
at mumle rørt: "Han var poet!" –
Men du, for hvem min lyre lyder,
som *lever* med mit værk en stund,
modtag min tak af hjertens grund,
fordi du gravens indsegl bryder
og rækker end med sjælfuld sans
den døde skjald en laurbærkrans!

Tredje sang

Elle était fille,
elle était amoureuse.

[Hun var en ung pige,
altså forelsket.]

– Malfilâtre.

"Hvorhen, du digtermuseplage?" – – 1
"Farvel, Onegin, jeg må gå." – –
"Jeg holder dig skam ej tilbage.
Hvad byder dine aftner på?" –
"Jeg skal til Larins" – "Velbekomme!
Når så visitten vel er omme,
er du halvdød af kedsomhed." –
"Slet ikke!" – "Ti! jeg ved besked.
Jeg ser i ånden – vær nu ærlig! –
en russisk jævn familiekreds
af dem til tyve på en snes
med gæstfrihed, fordømt besværlig,
med indbagt frugt og pølsesnak
om regn og hør og kvæg – jo tak!" –

"Er det så slemt da?" – "Jo, min gode, 2
jo, kedsomhed er altid slem." –
"Vælg du det liv, der nu er mode!
Jeg foretrækker langt et hjem,
hvor hjertet –" – "Å, en lyrisk ode!
For Guds skyld skån mit stakkels ho'de!
Nå, *vil* du køre? Ak og ve!
Men, Lenskij, hør, jeg gad dog se
din Phillis, hun, hvis smil og blikke
du drømmer om ved nat og da'
i tårer, rim et cetera.
Indfør mig!" – "Er det spøg?" – "Vist ikke."
"Med glæde!" – "Når?" – "*Nu*, det er bedst.
Jeg spår, du blir en velset gæst."

"Lad gå!" – Rask vore venner kører 3
ankommer, hilser, springer ned,
trakteres flot, som det jo hører til
gammel russisk gæstfrihed.
Man bringer syltetøj på fade;
på bordets blankt polerte plade
man stiller frem en krukke saft
af tyttebær med læskekraft,
(på landet spises uafladelig.)
Ved døren husets piger tæt
sig klumper for at mønstre ret
den rige nabo, medens gladelig
i gården karlene forli'es
om vogns og hestes markedspris.

Snart lider dagen. Det blir silde. 4
I rask galop de hjemad jog. –
Af mørket skjult vi lytte ville
til vore heltes dialog.
"Du gaber jo, Onegin." – "Kære,
af gammel vane." – "Det kan være,
at du har kedet dig?" – "Måske." –
"I særlig grad?" – "Som altid. Se
de mørke marker! Pisk på hesten,
Andres! Hvor her er fladt. – Hør du:
Fru Larin er en smule ru,
men synes ganske kær forresten.
Gid blot den pokkers læskedrik
af tyttebær ej gi'r kolik!

Hvem var Tatjana?" – "Hun, den triste, 5
der straks gik hen til vindvet blot
og satte sig, som om hun vidste,
hun gjaldt hos folk for Askepot." –
"Du sværmer for den yngste, ikke?" –
"Hvorfor?" – "Ifald jeg kunne drikke
som du af Hippokrenes væld,
tog jeg den ældste til model.
Din Olga mangler præg. Hun ligner
van Dycks Madonna. Runde træk
som Månen der, der dum og fræk
fra denne dumme himmel griner."
Vladimir svared mut og koldt
og tav, til de for døren holdt.

Eugens besøg hos Larins ha'de 6
imidlertid vakt sensation,
gjort naboer og venner glade,
mens sladren gik om hans person.
En gisning fulgte på den anden,
og man fik hurtigt anbragt manden:
Tatjanas brudgom blev hans lod
med vitser, ikke uden brod.
Ja, der var dem, som vide ville,
at bryllupsdagen var bestemt,
men opsat, da man havde glemt
moderne ringe at bestille.
Lenskijs og Olgas bryllupsdag
stod for, det var en afgjort sag.

Tatjana lyttede med harme 7
til snakken, men i sælsom lyst
hun følte, trods sig selv, en varme
opgløde hendes unge bryst.
Den sænked sig i sans og sinde.
Hun elsked – – hendes tid var inde.
Så vækkes op af vårens magt
et frø, som blev i mulden lagt.
Alt længe havde fantasien,
af længsel vakt, i fryd og frygt
en skæbnesvanger næring søgt
og med begær forspist sig i'en.
Nu vented sjælen, trang og tom,
på – – ja, forsåvidt: hvem der kom.

Så kom han, helten uden mage. 8
At det er *ham*, bestemt hun ved.
Nu fyldes hendes nætter, dage
og søvnens hede ensomhed
af *ham*. Alt minder kun det søde,
det kære barn om deres møde.
Selv de, der mener det så godt
blandt husets folk, er hende blot
til plage. Med tungsindig mine
hun møder venners blik og ord,
og gæsterne ved hjemmets bord
forvolder hende stadig pine.
Hun hader hvert besøg, man får,
og navnlig, at de aldrig *går*.

Opmærksomt læser hun romaner 9
med nyt, med levende behag.
Hun drikker ind i lange baner
det søde tryllende bedrag.
De væsner, digterfantasien
har skabt i salig selvbefrien,
som Julie Volmars Abailard [Note 46)],
Malek-Adel [Note 47)] og de Linar [Note 48)].
Den stolte Werther, oprørsånden,
den ædle Grandison [Note 49)] (det skind,
som får os til at slumre ind) –
hun nyder alle efterhånden.
Hver helt er hende lige kær,
hun ser Onegin i enhver.

Selv bli'r Tatjana heroine 10
i hvert et elsket digt en stund.
Clarissa, Julie, Delphine [Note 50)]
spadserer i den stille lund.
En sådan bog er ofte farlig.
Der søger hun og finder snarlig
sit skjulte håb, sin feberdrøm,
skabt af en sjæl, for fin og øm,
og mens til fremmed lyst og smerte
hun giver sukkende sig hen,
drømmer hun, at hun for sin ven
helt åbner i et brev sit hjerte. –
Men hvad vor helt end var som ånd,
dog sikkert ingen Grandison.

Med festlig glans en fortids digter 11
har vist i ildfuldt kontrafej
en helt, der kender sine pligter
og altid vandrer dydens vej.
Han pryder den beskedent dulgte
– bestandig for sin dyd forfulgte –
med følsomhed og klar forstand.
Han er en smuk, velvoksen mand,
begejstret for enhver, der lider,
forelsket, – rent, slet ikke slemt! –
og altid offervilligt stemt,
og på romanens sidste sider
får lasten så sin straf med glans
og dyden sin fortjente krans.

Men vor tids sjæle går i tåget, 12
man be'r sig for moralen fri;
man pynter lasten rigt og broget
og priser den i poesi.
Britanniens overspændte muse
forstyrrer, selv i bedre huse,
de unge pigers søvn. De ta'r
til yndlingshelt en grum korsar Note 51),
en melankolsk vampyr Note 52), den skumle
Melmoth Note 53), den mystiske Sbogar Note 54),
den evige jøde Note 55), – mænd, som har
haft lov til med vor sjæl at tumle,
tak være navnlig Byrons digt,
på ånd og egoisme rigt.

Venner, hvad gavner den slags sager? 13
Men snart, om Himlen står mig bi,
måske jeg den beslutning tager
at holde op med digteri.
Jeg synker ned, trods Phøbus' trussel,
besat af Djævlen, uden blusel,
til simpel prosa, og min plan
er just en gammeldags roman.
Den skal mig livets aften smykke,
ej male brødens bitre kval,
men skildre jævnt og uden pral
en russisk slægts familielykke,
ungdommens elskov, sorg og strid
og sæd og skik i svunden tid.

Faders og onkels jævne tale 14
jeg ville tage grundigt med,
børnenes stævnemøder male
ved lindene, langs åens bred,
skinsygens kval og ulvefråden,
afvisnings- og forsoningsgråden, –
først få de unge skilt med magt,
og så til sidst for altret bragt.
Jeg ville svulme, øm og fyrig,
i elskovstalens flammeflod,
som når jeg ved min elsktes fod
i gamle dage blev balstyrig, –
det sprog, som dengang faldt mig let,
men som jeg nu har glemt komplet.

Tatjana, ak, du lille kære! 15
Jeg græder med dig. Tænk, hvor trist,
at en mondæn tyran skal være
din skæbne, tilmed ubevidst!
Du knuses. Men før slaget rammer,
vil i dit blide hjertekammer
du gemme håbets blomsterhøst.
Du aner dunkelt livets lyst,
i hede ønskers gift du svælger,
du fantaserer frem en snes
af steder, hvor I to skal ses,
som med romantisk smag du vælger.
Og altid, altid, hvor du går,
din fristers billed for dig står.

I haven går hun nu og tænker. *16*
Sin sorg hun nyde vil i fred.
Med ét det stive blik hun sænker
og står som naglet til sit sted.
Brat blodet op i kinden jager,
og brystet næppe ånden drager,
for øret suser det, og lyn
glimter for hendes indre syn – –
Det bliver nat. På himlens stier
sin natterunde månen går,
en nattergal bag løvet slår,
længst dagens travle røster tier.
Tatjana sover ej i nat,
hun hvisker til sin amme mat:

"Kom sæt dig her! Jeg er så vågen. *17*
Luk vindvet op! Hvor her er hedt!"
"Hvad vil du? Skal jeg hente bogen?"
"Jeg keder mig. – Fortæl mig lidt
om gamle dage!" "Gamle dage?
Ak, alderdommen er en plage.
Jeg kunne mange eventyr
om ånder, prinser, vilde dyr,
du har vist hørt de allerfleste,
mens du var lille, på mit skød.
Du lytted angst og var så sød.
Nu har jeg sagtens glemt det meste."
"Men du var ung, før jeg blev stor.
Var du forelsket dengang, mor?"

"Man talte ej i den tid, hvor jeg 18
var ung, om al den kærlighed;
jeg havde ellers fået, tror jeg,
af svigermor en varm besked." –
"Hvordan blev du da gift?" – "Ak Tanja.
Det havde Gud bestemt. Min Vanja
var yngst af os to, og jeg sel'
var tretten år. To uger vel
gik mæglersken, som ordned sagen,
imellem vore gårde bud.
Min far velsigned mig som brud,
jeg græd af skræk på bryllupsdagen.
Mit hår blev løst, mens alle græd,
så tog de mig til kirken med.

Ind i et fremmed hjem jeg sattes – 19
men barn, du hører ej et ord –"
"Å, mor, jeg ved ej, hvad mig fattes,
jeg har det værre, end du tror.
Jeg kunne hulke, kunne skrige –"
"Barn, du er syg! – Gud, frels min pige!
Hvad skal jeg? Hente vievand,
bestænge dig så godt, jeg kan?
Du har jo feber." – "Nej, lad være!
Jeg har det godt, men – ser du – jeg –
jeg er – forelsket." – "Tanja, nej,
hvad er det dog, du siger, kære?"
Og mens en bøn hun mumled tyst,
korsed den gamle pigens bryst.

"Jeg elsker –" hvisked hun bedrøvet. – 20
– Den gamles andagt var forbi. –
"Barn, du er syg," pany hun prøved.
"Lad mig i fred! Jeg elsker. Ti!" –
Og alt imens belyste månen
fra nattehimlens dunkle blånen
Tatjanas skønhed med sit skin
i tårens dug på hendes kind.
Og foran hende sad på bænken
med tørklæd om det hvide hår
i koften, der til gulvet når,
ammen i håbløs eftertænken.
Alt slumred om dem fjern og nær
i månens blege trylleskær.

Og fjernt Tatjanas drømme vanke, 21
mens månens lys hun stirrer på. –
Da får hun pludselig en tanke:
"Lad mig alene, amme, gå!"
"Papir og blæk, hvor er det henne?
Ryk bordet! Find mig mine penne!
Snart lægger jeg mig. Gå kun du!
Godnat!" – – Hun er alene nu.
Ved Månens skin Tatjana skriver.
Sin unge elskov til Eugen,
så uklog, ak, så uskylds-ren,
hun ånder ud i kærlig iver.
Hun slutter, barn – et farligt spil!
Tatjana, hvem er brevet til? –

Jeg kender damer, vinterklamme, 22
unærmelige for en mand,
som gør hver elskovsstorm til skamme
og trodser hver normal forstand.
Med undren deres dyd jeg skued,
den stolthed, som i øjet lued,
jeg listed, sandt at sige, væk.
På deres pandehvælv med skræk
jeg helvedsinskriptionen søgte:
"Alt håb må lades ude her." Note 56)
De gøs, hvis nogen fik dem kær,
og nød at se de skræmte flygte.
Ved Nevas bred kan du måske
få den slags væsner end at se.

Og andre så jeg, lunefulde, 23
omringet af en bejlerflok,
afvise suk og ros med kulde,
som havde i sig selv de nok.
Og så, – hvad fandt jeg så derefter? –
At medens de af alle kræfter
tvang ydmyg elskov til at fly,
så lokked de den selv påny.
Medlidenhed, om ikke andet,
i sarte ord de skimte lod,
så elskeren med nytændt mod
gik, plask! på hovedet i vandet,
hvad den forfængelige glut
så tog som en fortjent tribut.

Var nu Tatjana mere skyldig, 24
fordi hun troende har set
i en fantastisk drøm en gyldig,
pålidelig realitet?
Fordi hun, uden sindig vejning
af for og mod – i klog beregning,
gav til sin følelse sig hen
og ubetinget fulgte den?
Fordi hun fik af Himlen givet
en oprørsk fantasi, en god
forstand, et trodsigt hoved, mod,
dådskraft og hjerte med i livet?
Prøv på at tilgi' hendes frit
og ubetænksomt tagne skridt!

Koketten handler klogt, koldblodigt, 25
Tatjana elsker blindt og helt;
som barnet lyder hun frimodigt
et hjertes bud, der ej er delt.
Hun tænker ikke: Lad os vente!
Sæt kærlighedens pund på rente!
Så skærpes ofrets appetit.
Driv først hans indbildskhed så vidt,
at han får håb! Gør så ham bange!
Og mattes hjertet lidt for snart,
gør så ham skinsyg i en fart!
Det trick har kvikket op på mange.
En slave, der blir altfor mæt,
jo bryder sine lænker let.

Jeg har endnu en nød at knække: 26
Til ære for mit fædreland
må jeg på russisk forelægge
Tatjanas brev, så godt jeg kan.
Hun læste, til sin egen skade,
kun såre sjældent vore blade
og mønstred kun med stort besvær
på russisk sine tankers hær.
Hun skrev på fransk. – Hvad skal man gøre?
En russisk dames kærlighed
blir i det mål ej skrevet ned,
som lyder daglig for vort øre.
Vort stolte sprog har endnu ej
til brevets prosa vænnet sig.

Nu vil man vore damer nøde 27
at lære russisk. Ak og ve!
Den tanke ængster mig, de søde
med *"Den Velsindede"* Note 57) at se.
I digtere, til Jer jeg taler!
Har jeg ej ret? De idealer,
I vied Eders lirespil
og hemmeligt skrev digte til,
når de på modersmålet pludred
og jog afsted for fulde sejl,
selv om de tit i ord greb fejl
og fælt i grammatikken kludred, –
blev da vort sprog, skønt dårligt lært,
i deres mund ej dobbelt kært?

Gud fri mig for på bal at møde 28
I sjal en seminar-elev!
For på en fransk capot at støde
med akademisk borgerbrev!
En purpurmund jeg ikke ynder,
som ej kan smile. Uden synder
mod grammatikken, regulært,
er russisk sprog mig mindre kært.
Måske den nye tids gudinder
til sorg for mig – gid det ske sent! –
får lært at tale russisk rent
til fryd for traditionens fjender.
Trods liberale blades storm
bli'r *jeg* dog i min gamle form.

At høre smukke piger pjanke 29
og blande "gallicismer" ind
vil få mit hjerte til at banke
som før, og lyse i mit sind.
Jeg kan ej angre. Sladrens ynder
fortryller mig som ungdoms synder,
som visen om "Der var engang",
som Bogdanovitsch's [Note 58)] muntre sang –
men nok om det! Nu må jeg jage
og komme til Tatjanas brev.
Jeg gav mit ord; men nu, det blev
til alvor, sprang jeg helst tilbage.
Parnys [Note 59)] erotisk-sarte pen
er ej modern blandt dagens mænd.

"Symposiets" og længslens digter [Note 60)] 30
ak, rakte du mig nu din hånd,
jeg overlod dig mine pligter
med skyldig hyldest til din ånd.
Hvis du til søde melodier
fik sat min jomfrus fantasier
så blev hver fremmed glose kun,
som var den født på hendes mund.
Kom! Løs mig af! Hvor er du, kære?
Jeg ved det jo. Blandt Finlands skær
må ene på din vandrefærd,
afvant med ros, du åget bære.
Du lytter vel til fossens fald
og hører ej mit vennekald.

På bordet for mig ser jeg ligge 31
Tatjanas brev, en helligdom.
Jeg læser det med våde blikke
forfra, når jeg til enden kom.
Hvem lærte hende ord, så rige
på ømhed, ak så inderlige,
Den hjertetale, pur som guld,
så farlig, men så underfuld?
Jeg ved det ej. – Her har jeg stillet
det for Jer, fattigt oversat,
som en kopi, der bleg og mat
gengi'r et livfuldt farvebilled,
som Webers "Freischutz" lyde vil
i famlende elevers spil.

Tatjanas brev til Onegin

Det er et brev til Dem, jeg skriver.
Ja, dermed er jo alting sagt. –
De må bestemme, om det bliver
min lod at straffes med foragt.
Hvis skæbnens magt, som frem mig driver,
kan vække blot en medynksgnist
hos Dem, så tror jeg ganske vist,
De vender Dem ej bort. – Jeg ville
først tiet. Hvad jeg her med blu
får sagt, lå skjult for Dem endnu,
var der et håb, et nok så lille,
om at få set Dem, stå Dem nær.
Ak, blot en gang om ugen, her,
lytte til Deres ord og latter,
bevare mindet som en skat
og tænke, tænke dag og nat
på ét, indtil vi mødtes atter.
Men man har sagt mig, Deres hjem
er Dem mer kært end andre steder,
og vi – – – – hvad kan vi byde Dem,
skønt Deres komme højt os glæder?

Ak, hvorfor kom De til os dog? –
Vi havde aldrig truffet sammen
i denne fjerne landsbykrog.
Så pintes jeg ej nu af skammen,
og De ej af mit hjertes stammen.
Jeg havde fundet da – (hvem ved?) –
en ven, som blev min hjertenskære,
og lært hos ham i tugt og ære
hustru- og moderkærlighed.

En anden? Nej! – Guds visdom kendte
den skæbne forud, som blev min,
hans vilje just den ene sendte,
den eneste – se, jeg er din!
Det var mit livsløbs skjulte mening
med dit at mødes her på Jord.
Gud selv har villet vor forening,
min værner, du på hvem jeg tror!
I drømmen tit du hånd mig rakte,
jeg så dig, før du kom mig nær,
da fik jeg alt din stemme kær,
dit skønne blik min længsel vakte.
Det var ej drøm, hvad jeg fornam,
da du kom ind, jeg straks dig kendte,
jeg svimled, mine kinder brændte,
og hjertet råbte: "Det er ham!"
Ej sandt? Jeg hørte i det stille
jo mangen gang din dybe røst,
når fattigfolk jeg bragte trøst,
hvad eller bad til trøstens kilde
for bange sjæle, der led ilde.
Og var det ikke dig, du kære,
hint syn, der gennem stuen gled
og bøjed sig så kærligt ned
i mørket ved mit hovedgærde?
Var det ej dig, der hvisked mig
de ord om håb, som aldrig brister?
Hvem er du? – Englen på min vej,
min skytsånd eller lumske frister?

Kom! End min tvivl! Måske jeg drømmer,
måske det hele er en svag,
en uerfaren sjæls bedrag,
som skæbnen knuser og fordømmer. –
Ske, hvad der må! Nu har jeg lagt
min skæbne helt i dine hænder,
min smertes offer dig er bragt,
min bøn til dig om værn sig vender.
Husk på, jeg er alene her.
Ingen forstår mig. Jeg må grue.
Snart slukkes vist min tankes lue,
min undergang jeg for mig ser.
Kom! Væk mit hjertes håb til live
blot med et blik! Hvis alt er endt,
så dræb min drøm og lad mig blive
knust af den skam, jeg har fortjent!

Jeg slutter, tåreblændt af sorgen,
tør ikke læse, hvad jeg skrev, –
men Deres ære er mig borgen,
til den betror jeg trygt mit brev." – –

Tungt må sit vejr Tatjana drage, 32
i hånden sitrer brevets blad.
På tungen holder hun tilbage
en rød oblat. Hun vil – – ja, hvad? –
Med sænket hoved tavs hun lider,
fra hendes hvide skuldre glider
den lette natchemises fold. –
Nu blegner Månens gule skjold,
svagt skimtes dalen gennem tågen,
åløbet lyser sølverhvidt,
og hyrdens fløjte trænger blidt
til bondens seng og gør ham vågen.
Med dagen vækkes alt pány,
Tatjana mærker ej dens gry.

Hun grubler end med bøjet hoved: 33
Er det, hun her har for, en fejl?
Hun vakler, har endnu ej vovet
at præge brevet med sit segl.
Hun åbner døren. I det samme
skynder sig hendes gamle amme,
Filipjevna, med teen hid.
"Stå op mit barn! Nu er det tid –
nå, har du kastet dine dyner?
Min morgenfugl, hvor er du kvik!
Du store Gud, den angst jeg fik
i går! Nu ser jeg, nattens syner
forsvandt ved dagens atterkomst.
Dit ansigt stråler som en blomst."

"Mor, vil du hjælpe mig?" – "Forstår sig. 34
Sig kun dit bud, så iler jeg." –
"Tro ikke – – ser du – – hvad igår jeg
betroede – – å, sig ikke nej!" –
"Gid det i så fald gå mig ilde!" –
"Så send din sønnesøn, den lille,
med dette brev til O – – du ved,
vor nabo – – men for Guds skyld, bed
ham tie med det! – Det er vigtigt. –
Og ikke nævne mig –!" – "Ja vist,
men, barn, jeg er jo – det er trist –
lidt langsom til at fatte rigtigt.
Vor nabo? – Men du ved da nok,
af dem har vi en artig flok."

"Å, mor, hvor dum du dog kan være!" – 35
"Ja, gamle folks forstand er skør.
Men dengang jeg var ung, du kære,
var jeg en pige med humør.
Mit herskab kunne knap befale,
før jeg –" – "Å, hvor du dog kan tale!
Hvad brug har jeg for din forstand?
Det brev skal bringes til en mand,
Onegin" – "Nå! Ja, ja, jeg fatter
så langsomt, alderen gør stiv.
Vær ikke vred, mit søde liv! – –
Hvad fejler du? Du blegner atter." –
"Å, ingenting! – Tag brevet med
og send din sønnesøn afsted! –"

Der kom ej svar. Og dagen endte, *36*
på samme måde svandt en ny.
I angst vi ser Tatjana vente,
fuld påklædt alt fra morgengry.
Nu kom omsider Olgas bejler.
Værtinden spøgte: "Mon jeg fejler?
Jeg har det indtryk, Deres ven
kun nødig følger Dem herhen?"
Tatjana rødmed let og blinked. –
"Han ville komme just i dag,"
var Lenskijs svar. "Måske en sag,
måske hans brevpost har ham sinket."
Tatjana sænked sky sit blik.
Var det en spydighed, hun fik?

Det skumred. Samovaren sendte *37*
på bordet sine dampe ud,
de hvirvled fra den velbekendte
kinesiske tepottes tud.
Snart skylled i de hvide skåle,
af Olga ført, den mørke stråle,
hvis duft fra Kina til os kom.
Af drengen bødes fløden om.
Tatjana stod ved vindvet henne.
Hun tåged med sin åndes dug
det kolde glas, hun drog et suk
og tegned med sin fingerende
på ruden, hvad kun hun kan se,
det dyrebare O. og E.

I sine triste tankers mylder 38
hun taber sig med gråd på kind.
Hvad var det? – Hovslag! – Blodet skyller
til panden op – – galop! – – og ind
i gården ses Onegin ride.
Hun flyver til den anden side – –
forhallen – trappen – – haven! Hej!
Se sig tilbage tør hun ej.
Langs bede, over plæner, broer,
ad søalleen blindt afsted,
igennem lundens buske med,
hvis grene tæt sig sammensnor.
Dem knækker hun – til åen! – Træt
og åndeløs på bænkens bræt –

– hun segner. – "Han er her. Han kommer. 39
Å Gud, hvad tænker han om mig?" –
Hun skælver for ham som sin dommer
og slipper håbets drøm dog ej.
Hun lytter hed med anspændt øre.
Kommer han? – Nej! – Nu kan hun høre,
at pigerne er travlt i færd
med høsten af de modne bær.
De synger højt i glade klynger.
(Det har de nemlig ordre til.
Man mener, selv om munden vil,
kan den ej stjæle, når den synger.
Ideen er fra gammel tid,
et snildt produkt af landligt vid.)

Pigernes sang

Muntre kvinder, sjælsveninder!
Piger smukke, kom at plukke!
Mens vi gennem haven vandre,
vil vi lege med hverandre,
med hverandre til vor glæde
vil en lystig sang vi kvæde,
med vor runddans, med vor tunge lokke
svenden hid, den unge,
når han så på krogen bider,
løber vi til alle sider.
Kirsebær og hindbærklynger
rask i ho'det vi ham slynger,
dænger ham med hindbær søde,
kirsebær og ribs de røde.
"Skal du lure, lumske slange,
på de unge pigers sange?
Skal du komme her og standse
unge pigers glade danse?"

Urørt af deres friske stemmer 40
venter Tatjana ivrigt på,
at angsten, som om hjertet klemmer,
og kindens glød dog mindskes må.
Ak, på den skælven dybt i hjertet
og kindens brand, der næsten smerted,
endnu hun ingen ende ser,
de øges begge mer og mer.
Sådan kan sommerfuglen skinne
og slå med broget vingepar,
når drengens hånd den snappet har;
sådan i vintersæden inde
kan haren skælve, når dens syn
nås af en bøsses fjerne lyn.

Til sidst hun med et suk fra bænken 41
sig rejser. Tungt er hendes sind.
Men da, fortabt i eftertænken,
hun drejer i alleen ind – –
Eugen, ham selv, hun for sig skuer –
hans flammeblik mod hendes luer –
er det et grufuldt drømmesyn?
Hun standser, ramt som af et lyn. –
Men dette mødes sære følger
får mine venner ej idag.
Nu må jeg hvile ud i mag,
at jeg er træt, jeg ikke dølger.
Jeg går en tur. I skal engang
vel høre resten af min sang.

(Michailovskaje, Odessa, natten 8. feb. – 2. okt. 1824)

Fjerde sang

La morale est dans
la nature des choses.

[Moralen beror
på tingens natur.]

– Necker.

Som ung var mig det skønne, snilde 1
og svage køn en magt, jeg lød.
Som grundlov for mit liv jeg ville:
Dets enevælde til min død.
Min sjæl var just begyndt at lue.
I hver en frøken, hver en frue
jeg så en guddom, himmelsendt,
med fejl og mangler ubekendt.
Jeg tilbad hemmeligt kun hende.
Den lykke var mig fast for stor,
vist uopnåelig på jord
at blive elsket af en kvinde.
Ét ønske kun sig tænke lod:
Leve og dø ved hendes fod.

Men så med et mit had hun vakte. 2
Med gru og tårer kom jeg til
mit gudebilled at betragte
som onde magters rænkespil.
De blik, som trængte gennem sjælen,
de skælmske smil og stemmens dvælen,
alt syntes mig en skønne dag
et giftigt, fejt og lumsk bedrag.
Hun fryded sig, når hjertet blødte
og læsket sig i ofrets blod,
og så igen hun for mig stod
som hin Pygmalions marmorstøtte,
snart kold som stenen, stum og stiv,
snart hed og sitrende af liv.

En digterspåmands [Note 61)] ord jeg mindes, 3
måske jeg bruge tør hans røst:
Tamira, Dafnia, Lilith findes
ej længer præget i mit bryst.
En var der kun iblandt de mange,
som længe gjorde mig til fange, –
dog, hvorfor her fortælle Dem,
om jeg var elsket, og af hvem,
hvornår, hvor længe –? Lad det ligge
med anden tant i glemsels grav!
Det ved jeg, at fra den tid af
var hjertet koldt og røres ikke,
om end der lokkes nok så sødt;
det er og bliver tomt og dødt.

Jeg hørte visse damer sige, 4
som svigted kønnets tavshedspligt,
de finder os besynderlige,
når vi forvandler dem til digt.
Med smil i smug vor færd de nyder,
når vi besynger deres dyder,
og, rent ud sagt, vi gør jo tit
en hoben latterlige skridt;
vi lader os letsindigt fange
og håber elskovsblinde på
i kærlighed vor løn at få,
skønt det er vanvid at forlange,
en sommerfugl, en lilje hvid
skal føle dybt til evig tid.

Jo mindre kvinden os bedårer, 5
des lettere bedåres hun;
den skurk, som koster hende tårer,
får hedest kys af hendes mund.
Den kolde "last" holdt højt i ære
man fordum for dens "elskovs-lære",
den vidste selvgod, frasefed
at nyde uden kærlighed.
Måske hin noble leg sig sømmed
for gentlemen af fornem stand,
en Lovelace af den slags, som man
i bedstefaders old berømmed. –
Den mugned under tidens tryk,
som røde hæle og paryk.

— — — — — — — — — — — — — *6 og 7*

Hvem trætter ikke elskersproget, *8*
at svæve altid i det blå,
højtideligt forsikre noget,
som alle længst er sikre på,
de samme angesthyl at dæmpe,
den samme fordom at bekæmpe,
hvorfra en trettenårig tøs
i vor tid længst har sagt sig løs?
Hvem bliver ikke ked af klager,
af trusler, bønner, gråd, kritik,
seks siders breve, vredesblik,
sladder, konfekt og søde sager,
tanters og mødres anstandskval
samt venskab med en dum gemal?

Således just Onegin tænker. 9
Han havde hildet sig en stund
som ung i lidenskabens lænker
og nydt dens gift med tørstig mund.
Forkælet og med flotte vaner –
man hurtigt resultatet aner:
Beundret her, bedraget der,
led ved de sløve ønskers hær,
mer led ved vinden end ved taben,
hørte han, hjemme som ved fest,
sin sjæls bestandige protest,
i latter kvalte han sin gaben.
Sådan fordrev han otte år
og livets bedste blomstervår.

Han tilbad ikke mer de smukke, 10
men kured til dem med et smil;
et nej fik ej ham til at sukke.
Utroskab skaffed ham et hvil.
Han lod sig uden glæde drage
og trak sig uden sorg tilbage,
mens knap et minde blev til rest.
Sådan kan en tilfældig gæst
sig ved et whistparti placere,
og efter spillet glad og fro
kører han hjem og går til ro,
ja, ved om morgnen knap igen,
hvor han om aftenen skal hen.

Men ved Tatjanas brevskab rørtes 11
Onegins kolde hjerte dog,
en tankesværm forbi ham førtes
ved pigens hjertevarme sprog,
om blikkets vemod det ham minder,
den blide mund, de blege kinder,
hans sjæl det sænked i en øm,
en syndefri og salig drøm.
Måske der blanded sig i samme,
en rest af sanseglød. Men, nej!
Et stod ham fast: han gjorde ej
et skyldfrit hjertes tro til skamme. –
Dog nu til haven, vi forlod,
just da de for hinanden stod!

Et par minutter tav de begge, 12
da først Onegin løs sig rev.
Han sagde: "Lad Dem ej forskrække!
Nu har jeg læst det brev, De skrev.
I hvad så ærligt De bekender,
et rent, uskyldigt hjerte brænder,
det føler jeg, det er mig kært,
det har min egen sjæl belært
om følelser, jeg trode døde.
Men jeg vil ikke smigre Dem.
Her vil kun med en ligefrem
bekendelse jeg Deres møde.
Oprigtigt beder jeg Dem om:
Hør, mine ord og fæld min dom!

"Såfremt et hjemliv i en stille 13
og snæver kreds mig drog, såfremt
en venligsindet skæbne ville
til mand og fader mig bestemt,
såfremt familiegruppens hygge
blot i et nu mig syntes lykke,
da søgte sikkert til mit hjem
jeg ingen anden brud end Dem.
Ja, hvis jeg valgte mig en mage
– jeg digter ingen madrigal –
blev De, mit drømte ideal,
min trøst i livets triste dage;
hos Dem, i Dem min lykkes pant,
såvidt som muligt var, jeg fandt.

"Men jeg blev ikke skabt til lykke, 14
den er et fremmed ord for mig,
og til de fortrin, som Dem smykke,
har ingen mindre ret end jeg.
Et ægteskab kun kval os bragte,
hvor stærkt De end min attrå vakte,
ak, tro De mig, jeg ved det bedst,
ved vanen fik den snart sin rest.
Så græd De vel, men tårestrømme
har aldrig gjort mit hjerte blidt,
de fik mig til at stivne tit,
de gør mig ond. – Kan De bedømme
de roser, hymen os to spår,
og det måske i mange år?

"Er der på jorden noget værre 15
end sådant et familievrag,
hvor konen mod sin ægteherre
må føre klager nat og dag?
Hvor han, skønt hendes værd han kender,
forbandelser mod skæbnen sender,
altid er gnaven, tavs og vred
og skinsyg trods sin kølighed?
Sådan er jeg. Mon *det* De tænkte,
da De så ærligt, tillidsfuldt
så varmt, så rent ved Deres pult
en skøn fortrolighed mig skænkte?
Og mon dog skæbnen er så slem
så besk en lod at skænke *Dem*?

"Drømme og år forgår som moder, 16
min sjæl får ej sin vår igen.
Jeg holder af Dem som en broder,
måske lidt mer – vel: – som en ven! –
Bliv ikke vred! De vil erfare,
den unge piges drømme vare
kun, til den næste magten får.
Så skifter træet hvert et år
de grønne blade. Let og luftig
har Himlen dannet hjertets trang.
De elsker sikkert end en gang.
Men vær i så fald mer fornuftig!
Enhver vil ej forstå som jeg –
og farlig er hver ukendt vej."

Så hævded vor Eugen moralen. 17
Tatjana hørte tåreblind,
knap vovende at ånde, talen,
der trængte dybt i sjælen ind.
Galant han rakte hende armen,
hun bøjed hovedet mod barmen
og støttede sig til ham trist,
(mekanisk kalder man det vist.)
Så gik de gennem urtegården
til hjemmet. Ingen snakked om,
at parret med hinanden kom,
thi landlig frihed har sin orden,
som ikke mer man viger fra
end i det vigtige Moskva.

Indrøm mig, læser: uden dadel 18
Onegin står i denne sag,
ej heller har sin sjæleadel
for første gang han vist i dag.
Skønt sladren ikke stort ham levned,
men sværted ham, så godt den evned.
Venner og fjender lige lidt
– (to ord som muligvis er ét) –
hans gode sider anerkender.
En fjende let hver ærlig mand
i denne verden finde kan,
Gud fri os blot for vore venner!
Ak, venner! Ikke uden grund
jeg mindes jer i denne stund.

Hvordan? – Nå, lad mig ej med stærke 19
og bitre udtryk volde mén,
men kun i parantes bemærke:
Der gives ikke så gemen
en løgn, på kvisten fabrikeret,
af bel-etagen kolporteret,
ej nogen sladder, nok så grum,
ej nogen vittighed så dum,
at Deres ven ej, rent tilfældigt,
kan gøre sig til rygtets tolk
og i en kreds af bedre folk
betegne det som – "lidt uheldigt."
I øvrigt han så kær Dem har,
som De hans nære slægtning var.

Hm! – – Ædle læser, hvordan trives 20
de nære slægtninge, *De* har?
Måske endnu lidt plads mig gives,
mens De belaver Dem på svar.
Tillad med et par ord mig bare
begrebet: "slægtning" at forklare.
En "slægtning" er et væsen, vi
bør elske, agte og stå bi,
hvem vi ved juletid bør hædre
med en visit, i alt fald med
et festbrev i visittens sted,
at han kan glemme os desbedre
til næste jul. – Vorherre, giv
ham ret et langt, velsignet liv!

Så tror jeg, mer end slægt og venner 21
er kvinden tro i kærlighed;
selv om det værste end dig hænder,
kan hendes elskov vare ved.
Men vekseldriften, modens luner,
som dens organer udbasuner,
ta'r tit i brug en ny basun.
Og – kvindens sind er let som dun.
Desuden bør man vel besinde,
en dydig viv, må nu og da
til mandens ønsker hensyn ta'.
Så hænder det, din sjæls veninde
med ét opsiger dig din plads.
I elskov leger Satanas.

Hvem tør man elske da, hvem kalde 22
sin ven og tro, han vil ens vel?
Hvem måler vel vor færd, og alle
de andres, efter vor tabel?
Hvem skumler ej bag vore rygge?
Hvem bringer altid fest og hygge?
Hvem lader vore fejl i fred?
Hvem kan vi ikke trættes ved? –
Vidunderskat, som aldrig vindes! –
Velbårne læser, *elsk Dem selv!*
Og spild ej Deres kræfters elv
på mål at nå, som ikke findes!
Objektet er Dem sikkert kært,
og kunsten får De hurtigt lært.

Hvad blev hint mødes konsekvenser? 23
Det gættes på et øjeblik.
En elskovssmerte uden grænser
hjemsøgte, hvor hun stod og gik,
den stakkels Tanja. Sorgen, skammen,
forøged bare hjerteflammen,
der daglig hendes kval forny'r.
Fra hendes leje søvnen fly'r.
I hendes årer blodet isner,
sundheden, smilet, sjælens ro,
alt, som får glæden til at gro,
er borte, hendes ungdom visner.
Således skjuler skyers lag
stundom den næppe fødte dag.

Af sjælens sot Tatjana præges. 24
Hun vandrer bleg og tavs omkring.
Af intet hendes ånd bevæges,
hun bryder sig om ingenting.
De brave nabo'r rynker panden
og hvisker lønligt til hinanden:
"Hun trænger til at blive gift." –
Men nok om det! – Min farvestift
jeg nu vil bruge til at male
et billed, man kan glædes ved,
af lys og gengældt kærlighed.
Vemodig bliver let min tale,
når Tanjas lod jeg skildre må;
jeg holder nemlig af den små.

Fra dag til dag mer heftigt draget 25
af Olgas unge skønheds magt,
blev Vladimir nu helt betaget,
helt Amors trolddom underlagt.
De følges ad. Når solen daler,
i hendes værelse de taler
fortroligt sammen. Havens lund
besøger de hver morgenstund,
og altid hånd i hånd. – For pokker,
er det det hele? – Nej, han vil,
når Olgas smil gi'r lov dertil,
nok lege med de blonde lokker,
berust af elskov, bly og øm
selv kysse hendes kjolesøm.

Han læser stundom højt en kælen, 26
moralsk roman, et værk af rang
af en, der kender menneskesjælen
bedre end selv Chateaubriand [Note 62)].
Med rødmen, som så kønt ham klæder,
han overspringer visse steder,
der kunne skade, lidt for fri,
den unge piges fantasi.
Fjernt fra de andres kreds man ser dem
med begge albuer på bord
at spille skak med iver stor,
hvorved de tit lidt sælsomt te'r
dem, når Lenskij med et tænksomt blik
slår eget tårn med egen brik.

Han kører hjem. Men også hjemme 27
er Olga målet for hans id.
Så har han hendes album fremme
og smykker det med kærlig flid:
Landskaber, hjerter, tændt i lue,
urner, en lyre med en due,
et venustempels søjlepragt,
alt gjort med tusch og farvelagt.
Til vers, som bogens ejer hylder,
føjer han hist og her et digt,
der tolker jævnt og inderligt
den længsel, som hans hjerte fylder,
flygtige minder om en vår,
der huskes gennem mange år.

De så vel stundom, kære læser, 28
et album i en mindre stad,
af tro veninder med fadæser
forsynet rigt på hvert et blad,
citater, fejlfuldt bogstaveret,
mer eller mindre maltrakteret,
i vers, der løber ud og ind,
som tegn på trofast vennesind.
På første blad det mystisk-blide:
"*Qu'écrirez-vous sur ces tablettes?* Note 63)
Signeret "t. a. v. Annette"
og vittigt nederst sidste side:
"Hvem har dig mere kær end jeg?
Så skriv det her! Det kan du ej." Note 64)

I sligt et album vil De møde 29
de obligate hjerter to,
en fakkel, blomster, løfter søde
om kærlighed, til døden tro;
en løjtnant som sit bidrag yder
et digt, der gør ham til forbryder.
Jeg selv gad have, ærlig talt,
mit navn i sligt et album malt.
Jeg tror, at selv mit værste pladder,
læst på et sådant fredlyst sted,
vil altid blive lønnet med
et smil, og skånet helt for sladder,
der vrøvler ondskabsfuldt, om jeg
kan lyve åndrigt eller ej.

Men I, som jeg mig bedst kan tænke 30
en frugt af Djævlens fantasi,
I, digterpøblens pinebænke,
som moden er forelsket i,
prunkalbummer, i guldsnit trykket,
af Tolstojs [Note 65)] mesterpensel smykket,
eller af Baratynskis pen, –
gid Helved slugte Jer igen!
Når damer, som vor storstad sire,
mig rækker sligt et bæst i kvart,
så får jeg lyst til i en fart
at smøre ned en fræk satire,
en edderfyldt, en splittergal,
og skriver så – en madrigal!

Men det er ikke madrigaler, 31
som Lenskij digter til sin brud.
I hendes album hjertet taler
sig uden åndrigheder ud.
Hver yndighed, hans blik kan finde,
alt, hvad man siger ham om hende,
forvandler han til poesi,
og mangen dybtfølt elegi
i smukke vers han pigen sendte.
Det er det samme sangens stof,
som du, begejstret, Jasykoff,
har formet til din ubekendte!
Din rige digtning vil engang
fortælle dig din pilgrimsgang.

Men stop! – Vor kritiker, den strenge, 32
befaler os med spodske ord
de blege blomster bort at slænge,
vi fandt på elegiens jord.
Han råber: "Skån os for den vrælen
om gammel sorg, der piner sjælen,
hvad Per har sagt og Povl har gjort,
syng noget andet, noget stort!"
– Å, jeg forstår dig. Vi bør svinge
på ny med kraft tragediens dolk,
og skatten, vort forsømte folk
har glemt, påny for lyset bringe.
Det var din mening, ret beset,
ej sandt? – "Skriv oder, hr. poet!

Som det var skik i gamle dage, 33
da digtekunsten stod i flor!" –
Kan tiden skrues mon tilbage?
Husk blot satirikerens [Note 66)] ord:
"Har lyrisk svulst, der frodig vælder
ved brug af fremmede modeller,
for øret da en bedre klang
end nutidslirens vemodssang?"
"Men elegiens stof er vammelt,
dens sigte lavt og tarveligt,
mens odens mål er højt og rigt
og ædelt, ikke? –" Nyt mod gammelt!
Den strid er evig. Jeg, min ven,
vil ikke her forøge den.

Varm, som han var, for friheds goder, 34
for ærens kald, for ret og pligt,
skrev Lenskij sikkert gerne oder,
men Olga gad ej høre sligt.
Hvad kan en digters flid vel lønne
som det at læse for sin skønne
sit nye værk? Selv laurens pryd
forslår kun lidt mod denne fryd.
For begge hvilken salig lykke!
Han læser op med smeltet røst,
hun lytter til sin pris med lyst,
vælger måske sit yndlingsstykke – –
hvis hun da ej tilfældigvis
har andet for, uheldigvis.

Jeg nærer nu *min* digterflamme 35
i noget mindre festlig form,
for kun min kære gamle amme
må døje mine strofers storm.
Dog stundom jeg en nabo nøder,
halende i hans frakkeskøder,
til, medens mørket falder på,
at sluge en tragedie rå,
eller – alvorlig talt – det hænder,
at vandrende langs søens rand
med ét jeg får et rim i stand,
som skræmmer en flok vilde ænder;
så snart dem versets velklang når,
i vildsom flugt afsted det går!

Jeg ser dem gennem luften svømme – – 36
men skytten, som bag busken står,
forbander alle rimsmed-drømme,
mens hanen ned på halv han slår.
Hver har sin gerning, stor og liden,
sin måde at fordrive tiden.
En skyder ænder for kommers,
en deklamerer sine vers,
en dræber fluer med en smække,
en drømmer sig en folkets helt,
en sværmer for at gå i felt,
en vil ved tungsind medynk vække,
en svinger glad sit fulde glas.
Og sådan finder hver sin plads.

Men nu Onegin? – Ja, min kære, 37
hvis De tålmodig lytte vil,
skal jeg fortælle – sandt, på ære! –
hvad *han* benytted dagen til.
Han leved ensomt, og han plejed
at stige klokken syv fra lejet.
Let påklædt gik han så sin gang
til floden under bjergets hang,
hvor lig Gulnares skjald [Note 67)] han baded
og svømmed over "Hellespont",
drak kaffe så, ved hvilken dont
en slet journal han gennembladed,
for så en dragt at tage på,
hvortil De næppe magen så.

Han bar en knaldrød russisk skjorte 38
med silkebælte og en sid
tatarerkofte af de sorte
samt en kasket med skygge hvid.
Naboersken, fru Durin, mente,
at dadel denne dragt fortjente
som umoralsk i form og stof.
Det mente og Misintshikoff.
Måske kritikken ikke nå'de
Onegins øre på sin vej,
i alt fald ændrede han ej
det mindste i sin levemåde,
af hvilken grund de fleste fandt
ham tåbelig og arrogant.

En bog, en tur, søvn uden drømme, 39
det friske vand, den grønne lund,
og stundom kys, der smelted ømme,
på en sortøjet piges mund,
en hest, på hvem et ridt sig lønner,
en god diner, som vin forskønner,
ensomhed, stilhed, fjernt fra kiv –
det var Onegins fromme liv.
Han sled det uden hovedbryden,
bemærked næppe somrens flugt,
men plukked af dens rige frugt,
halvt ubevidst i sorgløs nyden,
og glemte stadens kedsomhed
og sine kære venners med.

Men, som man ved, er Ruslands sommer 40
et vrængebilled, trist og råt,
af sydens vinter. Før den kommer,
er den forbi. Indrøm det blot!
Det lufter høstligt allerede,
og solen bliver længer nede,
dagene kortes. Skovens læ
sin trolddom mister, busk og træ
afløve sig med vemodssukke.
Om engen svøbes tågens flig,
vildgåseflokken fly'r med skrig
mod syd, til egne, mere smukke.
Naturens liv dør hen, forgår – –
november alt for døren står.

I mørke vågner årets dage, 41
hver mark stå øde og forladt,
og ulven med sin sultne mage
på vejen lister ud ved nat.
Hesten for kanen sporer fjenden,
den snøfter ængsteligt mod vinden,
og kusken sætter farten op
for snart at nå til bjergets top.
Ej længer nu vil hyrden flytte
ved morgengry sit kvæg fra stald
og samle det med hornets kald
ved middagstid. I bondens hytte
nu pigen synger ved sit spind
i skæret af en lysepind.

Snart dækker isen sø og mose, 42
og engen skinner sølverhvid.
(Min læser venter rimet "rose",
her har han det i rette tid!)
Mer glat end et parketgulvs flade
ses floden, hvor en skare glade
krabater ridser mangen ring
i spejlets glar med skøjtesving.
På røde svømmefødder lunter
den tykke gås til flodens rand,
den plasker ud, som var det vand,
og dratter om som andre klunter.
Dér flimrer hvide stjerner – se! –
fra himlens grå: den første sne. –

Hvordan skal på så døde steder 43
man nu få tiden til at gå?
Spadsere? Jo, men egnen keder,
når den som nu er bar og grå.
Et ridt ud på den vide steppe?
Men hestens slidte sko kan næppe
få fæste i den frosne jord;
så lægger den sig, før du tror.
Det er vist bedst, du bliver hjemme
og læser Pradt [Note 68)] og Walter Scott,
eller dit regnskab. Det kan godt
få folk som os til alt at glemme!
I morgen går det som i dag.
Så glider vintren hen i mag.

Childe Harold [Note 69)] lig, Eugen forjager 44
med tungsind sine dages rad.
Så snart han vågner op, han tager
et isafkølet styrtebad.
Så til billardet han sig vender
og kugler mod hinanden sender,
fordybende sig grundigt i,
en plan til spillets teori.
Ved aftenstid er legen omme.
Nu dækkes der et middagsbord
i krogen ved kaminen, hvor han
venter vennen Lenskijs komme.
Der er det brune hestespand.
"Gesvindt! Så kan der rettes an!"

Moët og *Veuve Cliquot* [Note 70)] man byder
vor digter, kølet af i is,
den vin, som altid sjælen fryder,
velsignet er den, trods sin pris!
Den har et skær som Hippokrene,
og ved sit skær og skum alene
(der minder mig om dit og dat)
blev den en uvurderlig skat.
I sin tid ofred jeg dens ejer
begejstret hen min sidste hvid,
– I venner, husker vist den tid!
Hvor mange digte, narrestreger,
disputer, drømme, længst forødt,
har ej dens tryllestråle født!

Desværre, nu mig kneb forvolder *46*
dens boblende og søde skum,
hvorfor jeg til Bordeaux mig holder,
skønt mindre vild og mere stum.
Den gyldne Ay [Note 71)] er nu et minde.
Ak, Ay er som en elskerinde,
blændende, fyrig, sød, koket,
men arrig, farlig, tom og let,
mens du, Bordeaux, du er som vennen,
der deler med os ondt og godt,
som vil vort sande bedste blot,
endog kan inspirere pennen,
kort: står os bi og er os tro.
Leve vor brave ven, Bordeaux!

Ej mer i ovnen ilden brænder, 47
de gyldne kul blev askegrå,
en næppe synlig damp de sender,
kaminens buldren gik i stå,
den varmer knap, men villig sluger
den piberøgen, som så suger
sig gennem skorstenspibens rør.
Derude daler nattens slør. –
Jeg elsker, just når mørket falder,
en passiar, – den tavse stund,
som "tiden mellem ulv og hund" Note 72)
på russisk og på fransk man kalder,
Gud ved, hvorfor. – Her, læser, har
De vore venners passiar.

"Hvor går det Larins? Er de raske? 48
Tatjana og din Olgalil?"
"Et glas, et halvt, af den der flaske! –
Tak! – Nok! – Jo, det står prægtigt til.
Familien blomstrer. Tør man bære
dens hilsen frem? – Du ved ej, kære,
hvor smukke skuldre Olga har.
Og hendes sjæl! – Hør, vær nu rar.
Besøg engang de små veninder!
Hvad må de tro? Døm selv, min ven!
To gange kommer du derhen,
hvorefter du totalt forsvinder.
Men vent! – Hvor har jeg min forstand. –
Du er jo inviteret, mand!"

"Jeg?" – "Ja, på lørdag, må du vide, 49
er det Tatjanas navnedag.
Jeg skulle bede dig i tide
at komme til et festligt lag." –
"Så vrimler der vel sagtens masser
af folk, for hvem jeg ikke passer." –
"Nej, nej. Ved slig en fest de ser
familiekredsen, ingen fler.
Lad mig nu ikke længer rykke!
Sig ja!" – "Velan!" – "Godt! Tak for mad."
Så tømte han sit bæger glad
på svigerindens fremtidslykke
og sang så atter Olgas pris,
som det nu er en elskers vis.

Han var så glad. Om fjorten dage 50
bestemt skal jo hans bryllup stå.
Da skal mysteriet han smage
og lykkens himmeltinde nå,
den lyser alt for sjælens øje.
Hymens besvær og bitre møje,
et kedsomt samlivs usseldom
var ting, han ikke drømte om.
Jeg, som vel hymens andre fjender,
blev af hans frugter hurtig træt,
en Lafontaine'sk [Note 73)] roman, en slet,
jeg i familielivet finder.
Men Lenskij var, den stakkels mand,
som født og skabt til ægtestand.

Lenskij var elsket, eller tro'de, 51
han var det, evig glad og fro. –
Tifold lyksalig den, hvis ho'de
ej dræbte hjertets barnetro!
Han hviler i sin rus befriet,
som drukkenbolten i logiet,
eller som – ak, den billednød! –
en sommerfugl i liljens skød!
Men ve den sjæl, der ej kan svimle,
som kølig alting forudser
og ikke afskyr noget mer
end idealets drømmehimle,
som fik erfaring og forstand
og ej sig selv forglemme kan!

Michailovskaja. Slutningen af 1824 –
3. jan. 1826

Femte sang

Drøm dog ej så stygge drømme,
du min Svetlana!

– Shukofski. Note 74)

Høstvejret holdt sig det år længe. 1
Naturen bied stille, klar,
på vinterfrost med nætter strenge.
Det sne'de først i januar,
ved nat, den tredje. Tidlig vågen
Tatjana så i vintertågen
fra vindvet egnen fjern og nær
tindrende hvid i morgnens skær.
På ruden tegner rimen runer,
som støbt i sølv er træets gren,
buskene pudret hver og en.
Snesløret, som er koldt, men luner,
er svøbt om tage, gård, stakit
og fjerne høje. Alt er hvidt.

Nu er det vinter, bondens slæde 2
opliver festligt vej og land.
Selv hesten føler fartens glæde
og strækker ud, som bedst den kan.
Den fri kibitka sneen skurer
og lader bag sig løse furer.
På sædet troner kusken støt
i fårepels med bælte rødt.
En bondedreng med slæden svinger;
på brættet har som nytårsgæst
han sat en mops, selv er han hest.
Blåfrossen er hans lille finger.
Han ler og græder, mopsen glor:
Fra vindvet truer ham hans mor.

Måske min læser rynker næsen 3
ad skildringer af slige ting.
Ja, hverdagslivets jævne væsen
er uden patos, mangler sving.
Forlængst har jo en større sanger
beskrevet os i vers, som pranger,
– De kan dem udenad måske –
vinterens liv, "den første sne" [Note 75)].
Han sikkert Deres gunst må vinde,
når De, mens månen lyser klart,
ham følger på hans slædefart.
Men endnu har jeg ej i sinde
at nægte ham den første rang
med ham, der Finlands mø besang [Note 76)].

Tatjana var – som russisk pige, 4
skønt knap hun grunden selv forstod
begejstret for vor vinters rige,
kølige skønheds-overflod.
Rimfrostens funklen, sneens gløden
ved slædefart i aftenrøden,
en særlig glæde fandt hun ved
helligtrekongernattens fred.
Den fejredes på russisk måde
af gårdens piger, som med sang
forsamled sig ved solnedgang
og deres unge frøken spå'de.
De lovede hvert år påny
en ægtemand med krigerry.

Tatjana tro'de fast på drømme, 5
spådom i kort og månetegn,
ting, som på folketroens strømme
er ført til hver en russisk egn.
Af dagens hændelser hun hented
sig varsler frem om, hvad der vented.
Tit anelser fra mystisk rod
skød op og isned hendes blod.
Når katten sad bag ovnen omme
og affekteret elegant
slikked sin pote, mens den spandt,
betød det sikkert, gæsters komme,
når hun med et til venstre så
nymånens segl på himlen stå –

– da sitred hun af angst og blegned, 6
men når et hurtigt stjerneskud
sin vej hen over himlen tegned,
og slukkedes i gnister ud,
da måtte vel Tatjana ile,
før meteoret gik til hvile,
og hviske hjertens ønsket frem.
Traf hun på vejen til sit hjem
en munk i sort kavaj, en hare,
der over landevejen sprang,
da standsed hun med skræk sin gang
og gøs ved den fare,
der sikkert trued hende, før
hun nå'de hjem til husets dør.

Nå ja – hun fandt en lønlig glæde 7
ved rædslen. Sådan skabtes vi.
Modsigelsernes Fenris-kæde
vort sjæleliv er lænket i. –
Nu ser vi svjatki-tiden [Note 77)] samle
en flok af unge og af gamle.
De unge spår. Kækt gør de front
mod livets fjerne horisont.
De frygter intet rov af tiden.
De gamle folk gør ligedan.
De spår og spås på gravens rand,
berøvet alt for længe siden.
For håbet laller lige frækt
sin barneløgn for hver en slægt.

Spændt ser Tatjana vokset smelte [Note 78)] 8
og gydes i det kolde vand.
Hvor sært de hvide slanger vælte
sig rundt! Bli'r hendes liv sådan?
Nu må man da for lyset bringe
en efter en de gemte ringe [Note 79)],
og da Tatjanas kom engang,
kvad alle just den gamle sang:
"For hist er alle bønder tykke,
de høster sølv med skovle dér,
held den, for hvem vi synger her!"
Den sang, den varsler ikke lykke,
og pigerne ta'r heller fat
på visen om den glade kat [Note 80)].

Det fryser. Over himlen skrider 9
det underskønne stjernekor.
I let gevandt Tatjana glider
ad døren ud på snedækt jord.
I spejlet, som hun skråt har stillet,
hun fanger Lunas hvide billed,
men månen sitrer mat deri – –
Hør, skridt! – en vandrer går forbi.
Tatjana flyver ham i møde
lydløst, på tå, med lette skridt,
og hendes stemme lyder blidt
– skalmejens suk er ej så bløde –
"Hvad hedder De?" – Hun ser en hånd,
der hilser flygtigt. – "Agathon!" [Note 81)]

På ammens råd har Tanja ladet 10
– så bombefast er hendes tro! –
hensætte hemmeligt i badet
et bord, som dækket er til to Note 82).
På en gang gyser dog Tatjana – –
og jeg – ved tanken om Svetlana – Note 83)
jeg gyser også. De bli'r fri
for flere vers om trolleri. –
Tatjana går til ro, skønt uden
at eje ro just i sin sjæl.
Lel Note 84) svæver over sengens fjæl,
og spejlet ligger under puden.
Snart sover hver, som sove kan.
Hun glider ind i drømmens land.

En sælsom drøm Tatjana binder, 11
hun vandrer i en skov ved nat
over en eng, som sneklædt skinner,
rundt om står sort det tætte krat.
Forude mellem driver høje
en oprørt elv hun hører støje;
dens løb tvang vintren ej i stå.
Dens hvirvler syder sortegrå.
To tynde, isbelagte stænger
er over afgrundssvælget lagt,
dybt under dem med vanvids magt
den vilde strøm sig fremad trænger.
Forvirret standser hun sit fjed
og ser med gru i dybet ned.

Hun ved, hun skal og må derover, 12
men øjner ingen frelsens ånd,
som fra den anden side vover
at række ud en hjælpsom hånd.
Da pludselig sig driven rører,
en vældig bjørn med lodne ører
har rejst sig op. Hun bli'r den va'r.
Hun skriger. Får et brøl til svar.
Den strækker hende dvask i møde
sin brede lab med hvasse klø'r.
Hun fatter mod, hun støtter ør
sig til den med sin hånd, den bløde.
Så når de da den anden bred.
Hun vandrer vid're, bjørnen med.

Tatjana går af alle kræfter, 13
se sig tilbage tør hun ej.
I samme afstand følger efter
den lodne, brummende lakaj.
Den vælter frem, mens grimt den snøfter.
Foran dem skoven. Tavse løfter
de mørke fyrretræers vagt
snedækkets tunge vinterdragt,
og gennem nøgne grenes fletning
fra asp og birk og lindetræ'r
trænger det hvide stjerneskær.
Der ses ej vej i nogen retning,
knap kan det lave krat hun se,
skjult under sammenføgen sne.

Tatjana iler gennem skoven, 14
den løse sne til knæet når.
En gren, som rager ned fra oven,
slår sviende mod kind og hår,
en anden river ud af øret
den gyldne ring; i snefogspløret
går skoen af den lille fod,
tørklædet med. Hun har ej mod
at ta' dem op, thi bjørnen render
i hendes spor. For angst og gru
tør ej hun standse blot et nu,
ej løfte med de bange hænder
sin kjole. Frem trods tjørn og krat – –
da svigter hendes kræfter brat!

Hun segner. Bjørnen kommer, standser 15
og løfter hende på sin lab.
Afmægtig helt hun intet sanser,
rører sig ikke, ånder knap.
Den løber vid're med sit bytte.
Hun ser med ét en fattig hytte,
midt i et skovkrat, fæl at se
den ligner mest en dynge sne;
kun vindvet lyser stærkt i tågen.
Fra hytten trænger skrig og larm.
Da brummer bjørnen barsk: "Bliv varm
her hos min gudfa'r og bliv vågen!"
Til dørens tærskel hen den nå'r,
den lægger hende ned. Og går.

Tatjana vågner, ser forvirret *16*
omkring, men bjørnen ses ej mer.
Fra hytten lyd af glas, der klirred,
som fejred man et gravøl der.
Nysgerrighed får bugt med skrækken,
hun kigger uset gennem sprækken.
Hvad ser hun? – Rundt om bordet sad
af spøgelser en grufuld rad:
En heks med gedeskæg om næsen,
en bær et hanehoved kun,
en horn og snude som en hund,
her et skelet med fornemt væsen,
en dværg med hale og en kat,
halvt med en trane sammensat.

Et endnu værre syn: her rider *17*
en krebs jo på en edderkop,
et kranie gåsehalsen vrider
med huen rød på issens top,
en vejrmølle mazurka danser
og slår med vingerne og svanser,
der lyder gøen, vrinsken, sang,
latter og hyl på samme gang.
Men mest må dog Tatjana grue,
da midt i denne djævlehær
hun ser den mand, hun har så kær:
Der sidder i den kvalme stue
Onegin selv, vor helt og ven,
og skæver lumsk til døren hen.

Han vinker – alle vinket lyder, 18
han drikker – drikke gør hans hær,
han ler – i latter alle bryder,
han rynker bryn – tavs bli'r enhver.
At han er vært, er klart som dagen.
Lidt mere dristigt nu og dragen
af trang til vished går hun frem
og åbner døren halvt på klem.
En trækvind gennem hytten suser
og slukker alle bordets lys.
Hun hører skrig og vredesfnys
og støj af glas, man sønderknuser.
Onegin rejser sig med larm
og går mod døren, hvid af harm.

Tatjana ræddes. Hun vil vige 19
i mørket ud. Men hvert et lem
har skrækken lammet. Hun vil skrige,
men ej en lyd kan hun få frem.
Eugen slår døren op. Som luer
hans flammeblik med døden truer.
Bag ham den hele djævletrop,
der slår en helvedlatter op.
Og horn og hove, benradhænder,
vildsvinetryner, krebseklør,
og hundesnuderne, som gør,
alt samlet sig mod hende vender,
mens i et skingert heksehvin
de råber alle: "Hun er min!"

"Min!" klinger vredt med stormens styrke 20
Onegins røst. I samme stund
er i det vinterklamme mørke
de to alene, han og hun.
Til bænken der bag hine linde
han ømt og stille drager hende,
mod hendes skulder, hendes kind
sit hoved tavs han lægger ind.
Da ser hun pludselig sin søster
af Lenskij fulgt. Med hævet hånd
Eugen går mod dem, redebon
til slag og sår. Hans stemme ryster:
"Hvem bad Jer komme?" ordet lød.
Tatjana synker ned som død.

De kæmper vildt, i livtag krystet, 21
da blinker der med et en kniv,
og Lenskij segner, ramt i brystet.
Alt bliver mørkt. Af rædsel stiv
Tatjana hører hytten falde,
et skrig igennem mørket gjalde,
og vågner – – værelset er fyldt
af morgnens lys, alt sølvforgyldt
hun ser de frosne ruders gløden.
Døren går op. Som svalen let
ind flyver Olgalil adræt,
så blussende som morgenrøden.
"Nå," råber hun, "godmorgen skat!
Fortæl, hvad du har drømt i nat?"

Hun svarer ej. Uænset lader 22
hun ganske søstrens muntre ånd,
mens tankefuld hun gennemblader
en bog, hun holder i sin hånd.
Skønt dette værk sig ikke svinger
på digterfantasiens vinger
i tragisk eller komisk stil,
har aldrig Scott, Racine, Vergil,
ej Byrons vers, som alle kender,
end ikke "Damernes Journal",
haft en succes, så kolossal.
Martin Zadeka Note 85) er det, venner,
kaldæermagernes regent,
som drømmetyder verdenskendt.

Til Larins stille hus var værket 23
bragt på en bissekræmmers ryg,
straks af Tatjanas blik bemærket
og købt for andre ting på tryk:
Et leksikon, to petriader,
den ene af vor digtnings fader, Note 86)
et bind af Marmontel Note 87), et tyndt,
samt rubler, tre en halv, i mønt.
I tilgift kræmmeren elskværdigt
en ukomplet "*Malvina*" Note 88) gav.
Zádeka blev fra den tid af
studeret grundigt og ihærdigt,
han blev Tatjanas bedste trøst
og sov hver nat ved hendes bryst.

Den drøm, som kun for klart hun mindes, 24
nu volder hende kval og nød,
men hos Zadeka må jo findes
forklaring på, hvad den betød.
Hun finder med registrets støtte
de emner, hun i drømme mødte;
skov, storm, ravn, grantræ, pindsvin, bro,
bjørn, snestorm, hytte, mørke, ro
og så fremdeles, – men forgæves!
Zadeka giver intet svar.
Varslet er slet, den sag er klar.
På ny af angst hun gennembæves
og pines dagevis i træk
af samme, dunkelt følte skræk.

Men gryets purpurhånd vil hale, 25
af solen hjulpet alt som bedst,
ud i de morgenlyse dale
nu navnedagens glade fest [Note 89)].
Fra tidlig morgen huset vrimler
af naboer, der sammen stimler,
i slæder, kaner, pyntet rigt,
kibitkaer [Note 90)] og andet sligt.
I korridoren ind man maser,
i salen stilles der til kur,
der høres velkomstkys på tur
og støj af folk, som ler og spaser,
samt en melange, end mere fæl,
af hundebjæf og børnevræl.

Der kommer med sin fede mage 26
just Pustjakoff, den tykke gris,
Gvosdin, de arme bønders plage,
han ejer dem i tusindvis;
der langsomt frem Skotinins vader
med børn i alle aldersgrader
fra tredve til halvandet år,
distriktslaps Petushkoff her står,
og der min hjertensven Bujanoff, Note 91)
med dunet frakke og kasket,
(De ved, han klæder sig så net,)
her pensioneret råd Flianoff,
bestikkelsesmodtager, nar,
bagvasker, frådser, men så "rar".

Med Charlikoffs familie fulgte 27
Triquet, en franskmand, lille, tyk;
sin åndrighed han sjælden dulgte
og gik med briller og paryk.
Som ægte franskmand var han kommen
med en lykønskningssang i lommen
til den bekendte melodi:
Reveillez-vous, belle endormie! Note 92)
Tilfældigvis engang han stødte
på sangen i en glemt journal
og fandt, det stred mod hans moral,
at den lå hen til ingen nytte,
så bytted han dens *belle Nina*,
lidt kækt, til *belle Tatjiana*.

Fra nabobyen kom en herre, 28
som ældre frøkners hjerter vandt,
men skuffed mødres håb desværre:
Bygarnisonens kommandant.
"En nyhed, en, som rammer prikken!
Man venter regimentsmusikken,
Den kommer på vor oberst's kald."
Der jubles højt. Så får vi bal.
Med kroppen alt de yngste rokker.
Men maden vinker. Arm i arm
går man til bords med stim og larm;
om Tanja pigerne sig flokker,
herrerne om en genboplads.
Der skraber fødder, klirrer glas.

Man korser sig, før man sig sætter. 29
En kort tid taler ingen mer.
Der er, mens mundene sig mætter,
kun lyd af gafler, knive, ske'r.
Men snart begynder støjen atter,
der høres pludren, råb og latter,
til sidst er alt et stemmesyd,
hvor ingen kan få ørenlyd.
Da træder Lenskij ind i salen,
Onegin følger. "O, min Gud,
endelig!" bryder fruen ud.
Blandt gæsterne forstummer talen.
Man rykker sammen i en fart,
og vennerne er bænket snart.

Overfor Tanja plads de tager. – 30
Mer bleg end månen er ved gry,
skælvende som en då, man jager,
hun sidder, sænker blikket sky.
En sortnen hendes øjne slører,
de tvendes hilsen ej hun hører,
hun brænder, ånder med besvær
og føler sig en afmagt nær.
Vildt som et rovdyr gråden springer
mod hendes strube – – kræver luft –
dog sejrer vilje og fornuft,
imellem tænderne hun tvinger
to ord til hilsen frem, og stiv
hun sidder så som uden liv.

Tragisk-nervøse afmagtsscener 31
var nu Onegin højst imod.
En lang erfaring tit forlener
folk som Eugen med køligt blod.
Han så omkring sig misfornøjet
et selskab – Lenskij havde løjet! –
og pigen der, et jammersyn!
Han rynked harmfuldt sine bryn.
Man havde altså sammenrottet
sig mod ham. Lenskij skulle få
sin straf tilgavns, det svor han på,
og mens han sig ved tanken gotted,
holdt han en spottens dommedag
over det hele muntre lag.

Tatjanas adfærd blev jo ikke 32
kun set af ham, men heldigt nok
blev målet nu for alles blikke
og ord en kæmpestor pirog,
(lidt oversaltet, mente mange);
så bød man og i flasker lange
med segl på, før desserten kom,
den ædle Zimljanskoje [Note 93)] om,
i glas serveret, høje, slanke,
med talje just som din, *Sisi!* [Note 94)]
Min sjæls krystal, som mit geni
har hyldet tit i vers og tanke,
kærlighedsbæger, elskovs-krus,
som skaffed mig så mangen rus.

Propperne knalder, vinen sender 33
fra hvert et glas sin søde em.
Triquet, hvis tunge sangen brænder,
står nu med værdig holdning frem.
Al tale standser, mens andægtig
man lytter til. Sig selv knap mægtig,
halvdød Tatjana sidder. Han,
med sangen i sin hånd, slår an
og synger falsk. Man klapper, støjer
og råber bravo uafbrudt.
Tatjana nejer dybt til slut.
Beskedent digteren sig bøjer,
han klinker med den lille glad
og rækker hende stolt sit kvad.

Man jubled, klinked, glad henrevet, *34*
Tatjana takkede enhver;
da det Onegins tur var blevet,
og da Tatjana, døden nær,
så hjælpeløs på hånden rysted,
da strøg der dog ham gennem brystet
et medynkspust. Han bukked kun,
men i hans øje, om hans mund
et sælsomt skær af ømhed spilled.
Var nu hans hjerte med deri?
Var det bevidst koketteri,
rent uvilkårlig, eller villet?
Nå, ligegodt, – ved dette blik
nyt liv Tatjanas hjerte fik.

Man står fra bordet. Alle længes *35*
mod dagligstuens hygge ind,
lig bier, der fra kuben trænges
på engen ud i solens skin.
Med føde proppet op til randen
en nabo gisper til en anden,
om ovnen damerne man ser,
i krogene de unge ler.
En del til spillet sig forføjer,
de yngre drager Boston hen
og l'hombre de erfarne mænd
samt whist, hvorved man rart fordøjer –
ak, alle tre familieled
fra bedstefader: Kedsomhed.

Whist-heltene har otte lange 36
rubbere stridt med æren frelst
og skiftet stilling otte gange,
da bringes teen. Jeg vil helst
inddele tiden efter maden;
på landet bedre end i staden
man ledes af en sund natur
og bruger maven som sit ur.
I parentes bemærket, taler
jeg fuldt så meget i mit digt
om fester, propper, mad og sligt
som du, af hvem hellener praler,
og op til hvem vi alle ser
tretusindårige Homer!

I alt, hvad angår mad og drikke, 37
jeg måler mig med dig i værd,
at jeg i andet når dig ikke,
indrømmer jeg højmodigt her.
Mod dine blodbestænkte helte,
der vældigt mod hinanden vælte,
din Kypris, Zeus med sorte bryn,
står for en kritisk læsers syn
lidt svagt min helt, den kølig-slappe.
Ad steppen, som gør øjet træt,
vor skole, selv ad vor ballet,
vil en hellener næppe klappe.
Men Tanja står for Fanden da
over din lumre Helena!

Derom kan ej man disputere, 38
om Menelaos så, det får,
for konens skyld vil end husere
i Frygiens egne hundred år,
om oldingskaren nok så længe
vil om den skønne viv sig trænge
og fordomsfrit, af synet mæt,
gi' mand og elsker lige ret.
Og hvad nu angår blodets strømme,
så beder jeg Dem vente kun
og læse videre en stund;
om halvgjort værk bør ej man dømme.
Før enden skal en kamp De få,
det gi'r jeg Dem min ære på.

Men nu til teen! Næppe førte 39
de unge kopperne til mund,
før de fagot og fløjte hørte,
der klang fra dansesalens grund.
Distriktets Paris, laps og sværmer,
hr. Petushkoff sig Olga nærmer,
forladende en te med rom,
den første dans han beder om.
Tatjana går ved Lenskijs side,
Bujanoff ta'r fru Pustjanoff,
Triquet en frøken Charlikoff,
en moden skønhed af de blide.
Mod salen hele strømmen går,
hvor ballet snart sin højde når.

Da jeg begyndte på romanen, 40
(i første sang det findes skal),
ville jeg skildre, efter planen,
et typisk Petersborgerbal.
Men fantasiens flugt mig bragte
til damefødder at betragte,
som jeg har kendt i fordums tid,
og dem at ofre alt mit vid.
Det farligt er sig at forvilde,
o, fødder små, i Eders spor.
Jeg bør forbedre dåd og ord
som ældre, før det er forsilde,
og grundigt rense ud engang
for svinkeærender min sang.

I kreds, som ungdomslivet plejer, 41
ensformigt og forrykt sågar,
med larm sig valsens hvirvel drejer,
mens par den slynger mellem par.
Eugen, der hemmeligt sig glæder
til hævnen, hen til Olga træder,
han bukker, og i dansens ring
han svinger hende rask omkring;
så lader han sin dame hvile
og hvisker hende dit og dat,
hvorpå de atter tager fat
for ind i hvirvlens rus at ile.
Man undrer sig. Selv Lenskij vil
knap tro, hvad han er vidne til.

Mazurka! Hvor din takt kan ægge! 42
Når du i gamle dage klang,
da sitred dansesalens vægge,
og gulvet knaged, hvor man sprang,
men nu i vore slappe tider,
man mageligt med damen glider
i døsig rytme, mat og flov.
På landet har man, Gud ske lov,
endnu mazurkaen bevaret
I fortids ædle skønhedspræg,
med hæle, hop og overskæg;
vort landfolk har den tro forsvaret
mod moden, denne slemme gæst,
det nye Ruslands værste pest.

Som i manegen ædle hopper 43
på corde drives rundt med glans,
sådan man her ihærdigt stropper
de unge damer op i dans.
Hr. Petushkoff (længst pensioneret
kopist) slår hæle, udstafferet
med sporer, rapt i salens gulv,
Bujanoffs hæl slår næsten hul.
I række frem de unge jager;
jo værre støj, des bedre fest!
I trampen kappes gæst med gæst,
på huk, i spring, så gulvet brager.
Pas på, min ven, at ej dit jav
slår damens støvlesnuder af.

Med husets døtre under armen 44
Bujanoff bukker for vor helt,
som vælger Olga. Ind i larmen
af spark og tramp de flyver snelt.
Han fører godt. Mens sværmen støjer
omkring dem, kærligt han sig bøjer
mod hendes øre, hvisker ømt
en vammel kompliment på skrømt
og trykker ildfuldt hendes hænder.
Hun lytter smigret. Lenskij ser
i skinsygt oprør, hvad der sker.
Han iler til, da dansen ender,
og beder om, at næste dans,
en kotillon, må blive hans.

"Umuligt, du!" – "Hvorfor umuligt?" – 45
Hun gav den til Onegin alt. –
Hvad må han høre? Å, hvor gruligt!
Onegin, æreløse pjalt!
Og hun? – Min Gud, hvad er dog dette? –
en udlært sekstenårs kokette.
Så falsk, så fej, så viljesvag,
og så forfaren i bedrag!
Det slag ham ganske overmander.
Han går, han råber på sin hest
og galopperer som en blæst,
mens kvindens lumskhed han forbander.
Nu skal pistolen fælde dom,
og resten må så skæbnen om.

Michailovskaja 1827

Sjette sang

La, sotto giorni nubilosi e brevi
nasce una gente a cui il morir non dole.

[Der, under tågede og korte dage
fødes et folk, hvem død er ingen plage.]

– Petrarca.

Eugen så Vladimir forsvinde 1
og faldt ved Olgas side hen
i tanker; han var ked af hende
og noksom hævnet på sin ven.
Selv Olga gabed, hendes blikke,
som søgte Lenskij, fandt ham ikke.
Hvor var den kotillon dog lang!
Nu fik den ende dog engang,
hvorpå en let souper serveres.
Så gøres der, så godt man kan,
en række værelser i stand,
hvor gæsterne kan indkvarteres.
Eugen kun hented frem sin hest;
i hjemmet sover man dog bedst.

I salen snorked alt hos fruen 2
den tykke Pustjakoff en stund,
på stolene i spisestuen
får Petushkoff, Gvosdin sit blund,
Fljanoff, Bujanoff, let bedugget,
bli'er sammesteds af drømmen vugget;
på gulvet har Triquet sig lagt
i natbaret og underdragt,
I Olgas og Tatjanas stue
de unge piger slumred ind.
Ved vindvet sidder, trist i sind,
belyst af månens blege lue,
stakkels Tatjana. Hendes blik
ud mod de mørke marker gik.

Hans komme, skønt han ej var kaldet, 3
det ømme blik, hun ser endnu,
hans leg med søsteren på ballet –
alt ryster stærkt den lilles hu,
En gåde, som dæmonisk drager,
mens skinsyg længsel hjertet nager,
som greb en ishånd om dets rod,
som åbned sig for hendes fod
en afgrund mørk og skæbnesvanger.
Hun hvisker træt: "Det bli'r min død,
men for hans skyld er døden sød,
og ingen bedre jeg forlanger.
Jeg klager ej, jeg ved jo grant,
hos ham jeg aldrig lykken fandt."

Fremad, mit digt, kun fremad trolig! 4
Giv om en ny person besked!
Nær Krasnogorje, Lenskijs bolig,
i filosofisk ensomhed,
men sund og stærk og vel tilmode
en mand ved navn Saretskij bo'de.
Den samme brave eremit
var i sin tid en fæl bandit,
værtshustribun, kortspillerfører,
laban af rang, men nu en rar,
skønt ikke gift familiefa'r,
om hvem kun idel godt man hører,
en hædersmand, solid, loyal – –
vor tid forbedrer sin moral.

I sin tid strålede som solen 5
hans krigerry om lande vidt.
Han kunne træffe med pistolen
et hjerter-es på tredve skridt;
i krigen sagde man forresten,
at han engang faldt fuld af hesten
og førtes fangen til Paris,
et kostbart pant! Ja, til hans pris
det sagdes, han var atter rede –
hvad der jo gav hans dåd et plus –
til som en russisk Regulus
at lade sig i lænker smede,
for hos Véry Note 95), som fordum tit,
at tømme flasker på kredit.

Som spotter var engang han dygtig, 6
han åled mangt et fæ med glans,
trak selv i smug en mere kløgtig,
om ikke åbenlyst, til vands.
Det hændte vel, at de, han drilled,
betalte prompt de puds, han spilled,
ja, stundom traf det sig sågar,
han selv var den, der blev til nar.
Han kunne vittigt disputere
og pludselig agere dum,
snart blev han af beregning stum,
for snart brutalt at imponere.
Han skilte venner tit med held
og fik dem hidset til duel,

– – dog også stundom til at drikke 7
forlig og drak som mægler med,
for så med vid dem at beklikke
blandt folk på rette tid og sted.
Sed alia tempora! Vredesmodet
bli'r svalet af som ungdomsblodet,
som elskovsild og andet tant,
den unge uundværligt fandt.
Nu havde, efter storme stygge,
som sagt Saretskij nå't sit mål.
Han planted som Horats sin kål
i tjørnes og akaciers skygge,
opdrætted gæs, den gamle ørn,
og læste A. B. C. med børn.

Dum var han ikke, og forstanden 8
var for Eugen en bedre skat
end hjertets guld, han agted manden,
hans kloge dom om dit og dat,
og tog mod hans besøg med glæde.
Da nu han så Saretskij træde
ad døren ind den næste dag,
fandt han det en naturlig sag,
og da hans gæst så aflevered,
så snart samtalen bød et hvil,
et brev fra Lenskij med et smil,
der forekom Eugen forceret –
gik denne rask til vindvet hen
og åbned brevet fra sin ven.

Det bragte uden spor af hede, 9
hvad fagmænd kalder et *kartel*,
som kort og klart, men uden vrede,
udfordred vennen til duel.
Onegin mod sin gæst sig drejed,
og, uden at han overvejed,
svared han koldt med knappe ord,
at han var rede, *når* og *hvor*
det ønskedes. – Saretskij bukked,
han havde travlt og måtte hjem.
Forklaringer kom ikke frem.
Han gik, men knap var døren lukked,
førend Onegin, mindre hvas,
sig følte mindre vel tilpas.

Thi når han strengt sin adfærd prøved, 10
var meget, rent ud sagt, fatalt
i det, han nylig havde øvet.
Det var jo for det første galt,
selv som en retorsion, at drille
en elskersjæl, så bly og stille.
Dernæst er det: at udlés, når
man just er fyldt de atten år,
et slag, man ikke kan tilgive.
Eugen, som varmt af vennen holdt,
burde dog ikke som en bold
af fordom blindt sig lade drive,
men handle som en moden mand,
af ære, men med sund forstand.

Han burde ikke have svaret 11
så koldt og bidsk, men for sin ven
den simple sandhed åbenbaret
og bragt hans hjerte fred igen.
Men nu var det for sent, – blandt andet,
fordi den gamle ræv var blandet
i sagen, han var maliciøs,
bagtalerisk og chikanøs.
Af ham og sladren i forening
– skønt de fortjente tavs foragt, –
var snart ens rygte ødelagt.
"Se her den offentlige mening!" Note 96)
vor afgud, han, for hvis trofæ
vi daglig ydmygt bøjer knæ.

Mens blodet i hans årer syder, 12
derhjemme Lenskij venter svar.
Saretskij, som i smug sig fryder,
højtidelig nu bragt det har.
Hvor dette budskab Lenskij glæder!
Han havde frygtet, den forræder,
Onegin ville prøve på
det hele hen i fjas at slå
og fly fra kampen, fej og sølle.
Den angst var endt. Nu blev pány
et brev sendt af: Ved morgengry
man mødes ved den gamle mølle
og sigter efter smag og lyst
på vennens pande eller bryst.

I hadet til den snu kokette 13
var Lenskij fast besluttet på
hos Larins ej sin fod at sætte. –
På solen, på sit ur han så,
og, førend selv han måden fatter,
står han såmænd i gården atter.
Han tænkte, når hun så, han kom,
faldt Olga vel besvimet om,
men nej! Som var hun uden brøde,
bevinget som det lette håb
sprang pigen med et velkomstråb
fra trappen digteren i møde,
munter og frisk, i godt humør,
kort sagt den samme nu som før.

"Hvor blev du af i aftes, kære?" 14
var første spørgsmål, som han fik.
Forvirret, fyldt af tanker sære,
stod Lenskij tavs med sænket blik.
Skinsygen var med et forsvundet,
af hendes øjne overvundet;
for denne sjæl, så ren og sand,
fordamped tvivlens gift som vand.
Ny syntes dårskab ham hans vrede.
Han føler, han er elsket end,
og angerfuld, med smeltet sind
vil om forladelse han bede,
han skælver – hvert et ord dør hen –
er glad og næsten rask igen.

Ak ja, skinsygen, bedste venner! 15
er som en feber eller spleen,
en pest, som selve Satan sender,
en rus man får sig uden vin.
Symptomerne, hvorpå den mærkes,
er blodets varmegrad forstærkes,
man skelner mer ej sort fra hvidt,
får krampegråd og mareridt.
Gud fri os nådig fra dens plage!
Der findes ikke på vor jord,
hvor sort den er, en kval så stor.
Den, som engang i sine dage
har følt den, går til bålet glad
og foretrækker øksens blad.

Dog vil jeg ej med bitter klage 16
forstyrre gravens hvile sød.
Du vender ikke mer tilbage,
du, i hvis hede favn jeg nød
den salighed, som vildt beruser
og siden sjælen sønderknuser,
da jeg som ung med barnligt sind
erfaringsgiften suged ind.
Din elskov løfted mig til Himlen
og styrted mig til Helved ned,
du blanded i min kærlighed
skinsygens djævelsk øre svimlen.
Dog naget dør på gravens bred,
du grumme skygge, sov i fred!

Med splid i tanke, trist i sinde, 17
har Lenskij ikke kræfter til
i denne stund sin brud at minde
om selskabsaftnens dobbeltspil.
Han tænker nu: "Jeg vil beskytte
min elskte, fri det skønne bytte,
det stakkels uerfarne barn
af denne frække fristers garn.
Nej, denne lilje, halvt udsprunget,
skal ikke visne før sin tid,
fordi et giftigt ormebid
dens hjerte havde gennemstunget." –
Alt det betød jo simpelthen:
"Jeg duellerer med min ven."

Ak, om han havde kendt den kvide, 18
der martrede Tatjanas bryst!
Havde Tatjana kunnet vide
om Lenskijs og Onegins dyst,
der skulle kæmpes næste morgen, –
det havde sparet mange sorgen.
Da havde hendes kærlighed
vel bøjet fjenderne til fred.
Men skjult for hendes venners blikke
var hendes hjertefreds forlis.
Onegin tav naturligvis,
selv led hun stum og klaged ikke.
Kun ammen kendte lidt dertil,
men hun var nærmest imbecil.

Lenskij var adspredt og bevæget, 19
mens aftnen gik, snart tavs, snart kåd,
som de, hvem musers gunst har kvæget,
jo svinger mellem smil og gråd.
Hans hænder på klaveret tumled
med mol-akkorder. Ømt han mumled,
mens øjet vej til Olga fandt:
"Jeg er jo lykkelig, – ej sandt?" –
Men afskedstimen kom, den sidste,
hans hjerte, ak, endnu så ungt,
så vemodsfyldt, så smertetungt, –
nu var det, som det skulle briste.
Hun mødte undrende hans blik.
"Hvad er der?" – "Intet." – Og han gik!

Hjemkommen efterså han våbnet, 20
pistolen, aftog sine klæ'r
og lagde sig, hvorpå han åbned
sin Schiller ved et vokslys' skær.
Men digtet skænker ingen hvile.
Han ser sin søde Olga smile
i al sin unge skønheds pragt.
En tanke griber ham med magt.
Han lukker bogen, og henrevet
af synet griber han sin pen,
den flyver over bladet hen,
han læser højt, hvad han har skrevet,
som Delvig [Note 97)] i et gildehus,
hvor han har drukket sig en rus.

De vers blev på hans bord tilbage, 21
tilfældig fundne; her de står:
"Hvor blev I af, I gyldne dage?
Hvor fo'r du hen, min ungdoms vår?
Hvad bringer mig den dag, der kommer?
At gruble, gætte, lidet frommer.
Det skjuler sig i mørket tæt.
Hvad skæbnen vil, er altid ret.
Går vejen ind i dødens tåge,
går den til dag i livets strid,
alting er godt. Der er en tid
sat til at sove, til at våge.
Velkommen dagens barske lys!
Velkommen nattens kuldegys!

"I morgen vil naturen smykke 22
sig frisk påny i solens skin,
når jeg måske i gravens skygge,
det gådefulde mulm, gik ind.
Snart vil den unge digters minde
i Lethes dovne flod forsvinde,
verden vil glemme mig. Vil du,
skønjomfru, mindes mig endnu?
Vil du i tårer drukne sorgen
og tænke tit: "Jeg var ham kær,
mig ene viede han her
sit korte levneds triste morgen?
Kom, hjertenskære! Glem mig ej!
Din ven, din mage kalder dig."

Vers, som man ser, fantastisk dumme, 23
(romantisk kaldes det, jeg tror,
skønt jeg ej finde kan en krumme
af romantik i knøsens ord.)
Alt lysned gryet gennem ruden,
da sank hans hoved ned på puden,
han sov – ja, ordet er banalt,
slumred er mere *idealt*,
han slumred trygt i Morfeus' arme,
til i hans stille arbejdshjem
den iltre nabo toned frem
og kaldte ham fra sengens varme:
"Klokken er syv. Vi kommer sidst.
Onegin venter på os hist."

Han gætted fejl. Onegin daled 24
just da i dybest søvn en tid.
Nu gråned dagen. Hanen galed
mod Hesperus, som lyste hvid.
Snart solen stjernerne fordunkler,
træernes snekrystaller funkler,
og stundom hvirvler vindens kast
dem bort. Onegin sover fast,
omsvævet end af drømme blide.
Til sidst han vågner med et sæt,
han rejser sig og drager let
det tunge omhængs flig til side
og ser, han må i største fart
få alt til dagens stævne klart.

Han ringer. Næste nu sig viser, 25
chevaleresk og let på tå,
Guillot, hans tjener, en pariser,
han hjælper herren tøjet på.
Eugen befaler ham at vente
med slæden forspændt, men at hente
først fra det velbekendte sted
pistoletuiet, som skal med.
Så kører begge da til pladsen
ved møllen. Tjeneren står ud
og følger på sin herres bud,
i armen har han våbenkassen.
Hestene tøjres, stedet nær,
under to gamle egetræer.

Længst vented Lenskij utålmodigt 26
ved slusens rand, mens tiden gik,
og mens hans sekundant koldblodigt
studered værkets mekanik.
Onegin kom. Han bad elskværdig
undskylde, han først nu blev færdig.
"Men hvor er Deres sekundant?"
spurgte den gamle intrigant,
der, sagtens lidt pedantisk, tro'de
det kun forsvarligt i duel
at slå sin kontrapart ihjel,
når det blev udført med metode,
på klassisk, engang fastsat vis.
(Den tro fortjener sikkert pris).

"Min sekundant?" – Onegin smiled. 27
"Monsieur Guillot, min gode ven,
har på mit ønske venligst ilet
med at begive sig herhen.
Hans ry er endnu ikke særligt,
til gengæld er hans hjerte ærligt."
– Saretskij bed sin læbe vredt.
Onegin drejede sig lidt,
og sagde: "Mon vi så begynder?"
"Vel," svarede Lenskij hidsigt. "Kom!"
Så fulgtes de bag møllen om.
Mens sekundanterne sig skynder
at ordne kampen efter skik,
står fjenderne med sænket blik.

Fjender! – Er det så længe siden, 28
at hadets ånd dem skilte ad?
Mødtes de ikke før i tiden
om samme bord, om samme fad?
Og nu, nu står de, fyldt til randen
af had og hævntørst, mod hinanden,
kun drevet frem af samme trang,
at volde vennens undergang.
Kan ej endnu det muntre minde
om mangen lys og festlig stund
få smilet frem om deres mund,
før angrens bitre stund er inde? –
Ak, ærens gøglende bedrag:
At den, der skammer sig, er svag!

Pistolerne i solen skinner, 29
i løbet stødes kuglen ind,
hanerne spændes, krudtet rinder
på panden i en stråle trind,
så løftes låsen, som skal pralle
mod flintestenens kant og kalde
ved slaget frem den gnist, der snart
gi'r krudtet ild og kuglen fart.
Guillot står angst bag egestammen,
de to har kappen fra sig slængt,
Saretskij har nøjagtigt, strengt
målt to og tredve skridt tilsammen.
Han stiller dem på plads og går.
Med sænket våben begge står.

"Gå på!" Saretskijs stemme byder. 30
I samme, jævnt afmålte trit
går begge, da signalet lyder,
imod hinanden fire skridt,
som fire tråde Parcen væver
i skæbnens væv. Onegin hæver
pistolen langsomt, mens han går.
Fem skridt endnu, og Lenskij står.
Han kniber sammen venstre øje
og sigter; før han kornet får,
fyrer Onegin – – timen slår,
hvis løb ej jordisk magt kan bøje,
nu brast det sidste hjertebånd!
Pistolen glider fra hans hånd.

Han presser hånden mod sit hjerte 31
og falder. Blikkets tågeslør
udtrykker død, men ikke smerte.
Således glider skær og skør
en snelavine, solbestrålet,
ad bjerget ned – og når til målet.
Onegin, kold af angstens sved
ved vennens lig sig kaster ned,
råber hans navn i dødsens vånde,
knuger hans hånd – forgæves alt!
Spillet er ude, dommen faldt.
I morgengry for stormens ånde
er blomsten visnet uden frugt,
den klare altarflamme slukt.

Der lå han bleg, af døden krystet, 32
en sælsom fred på panden stod,
men fra et skudsår under brystet
randt dampende det røde blod.
Nys avled disse hede strømme
en verden fuld af længsler ømme,
et flor af blomster, blad ved blad,
af kærlighed og håb og had;
nu er det som et hus foruden
sin herre, øde, mørkt, forladt,
for døren spærrebommen sat
og mat og kridtet vindvesruden,
værten forsvundet uden spor,
bortrejst til – Gud må vide, hvor!

At skrive bidske epigrammer 33
mod dumme fjender er en fryd,
en fryd at se, når slaget rammer,
ham vende vred sin pandes pryd
mod spejlet, som det billed sender,
hvori sig selv han skamfuld kender;
end bedre, hvis han dummer sig
og råber: "Det skal være mig!"
Og bedst måske, når ganske stille
man får i nobel afstand ram
på kavaleren, træffer ham
og ser ham ned af pinden trille.
Men slå ham rent og skært ihjel,
det vil man ikke gerne, vel?

Hvis nu De så en ven, der segned 34
for deres kugle i duel,
fordi han Dem lidt hånsk begegned
i en og anden bagatel,
eller ved et glas vin kan hænde
selv ypped strid, og stridens ende
så blev en tvekamp – tænk Dem om
og sig, hvordan det Dem bekom,
ifald De så ham livløs ligge,
til jorden strakt for Deres fod,
så mulden farves af hans blod
og vendt mod Dem hans brustne blikke,
så kroppen, døv for Deres råb,
i døden stivnet uden håb!

Mens hånden om pistolen klemmer, 35
Onegin står i sjælenød;
som fra det fjerne han fornemmer
Saretskijs røst: "Ja, han er død."
Død! – Ordet rammer som en kølle.
Han vakler til den nære mølle
at hente bistand, derfra hjem – –
Saretskijs slæde skaffes frem,
han lægger liget ind forsigtigt
og kører hjemad; men hans spand
har vejret lig, og kusken kan
med møje kun dem styre rigtigt,
de stejler, skummer og slår op
og farer frem i strakt galop.

I ynkes over svenden, venner, 36
den unge digter, som så brat,
endnu før håbets forår ender
og løftets blomst sin frugt har sat,
bli'r revet af. Den skønne higen
mod lys og liv i fyrig stigen,
de høje tankers himmelflugt,
ildhuen for alt stort og smukt,
hvor blev det alt? Begejstringsflammen,
som elskov tændte i hans bryst,
hans sandhedstørst, hans arbejdslyst,
hans sky for lasten og for skammen,
hans drømmesyners poesi,
som himlen selv sig spejled i?

Måske til verdens gavn han fødtes. 37
Måske kun til et glansfuldt ry,
måske det liv som her forødtes,
var skabt til kunsten at forny,
at nå til hine svimle tinder,
som evighedens lys beskinner;
måske hans brudte lyres klang
da toned gennem seklers gang,
måske, dengang hans øje bristed,
han tog en hellig løndom med
til gravens tavse hvilested,
mens vi et skaberemne misted.
Nu vil en efterverdens pris
ej stige mod hans paradis.

Men mulig havde tidens ånde 38
forgiftet gradevis hans sind,
til selv af gift han allehånde
i verden havde åndet ind,
lovprist i visse blades spalter
som tempelskattens tro forvalter,
i andre hånet og fordømt,
for så til sidst at dø berømt
som vor Kutusoff i bataljen, Note 98)
som Nelson, eller i eksil,
Napoleon lig, måske i stil
med vor Rylejeff, hængt i galgen. Note 99)
_ _ _ _ _ _ _ Note 100)

Måske var der ham dog i vente 39
en skæbne mere ligefrem:
Når ungdomsårene var endte
og sjælens fyrighed med dem,
ville han ikke digte mere,
men, gift på landet, vegetere
og som lyksalig hanrej gå
med en vatteret slåbrok på,
som fyrretyveårig plages
af gigten, ældes, blive fed,
kede sig i gemytlighed
og så til sidst med døden drages
blandt læger, der kurered slet,
af glade arvinger begrædt.

Men hvordan nu det var ham gået, – 40
den unge håbefulde svend
blev, som min læser har forstået,
jo altså fældet af sin ven.
Nær ved den landsby, hvor han boede,
to fyrretræer, sammengroede
i roden, danner som en tæt
forskansning om en fredet plet.
Et vandløb mellem bregner klukker.
Plovmanden tager ved dets bred
sit hvil, og pigerne går ned
i høst, og fylder deres krukker
just der, hvor man, mod bækken vendt,
har rejst et simpelt monument.

Tæt ved dets fod sig hyrden sætter, 41
for forårsbygerne i ly,
mens broget bast til sko han fletter
og synger "Volgas sang" påny,
og det kan ske, at sommergæsten,
den unge frøken standser hesten,
når på sit morgenridt hun nå'r
til stedet her, hvor stenen står.
Hun fjerner, mens hun strammer tøjlen,
med hånden hattens lette flor
og læser rask de jævne ord,
som gårdens folk har sat på søjlen,
og muligt da en tåre hed
fra øjets vipper glider ned.

Hjem over markerne hun rider 42
i skridt, mens tanken flakker om
og kredser om de svundne tider,
da Lenskij fik sin skæbnedom.
Tre spørgsmål da vil frem sig trænge:
"Hvor gik det Olga? Led hun længe?
Græd hun måske en føje stund?
Og hendes søster, lever hun?
Og menneskefjenden, han, den sære,
som ej kan føle kærlighed,
som skød den unge digter ned,
hvor mon i verden han kan være?" –
Om det og hvad der ellers sker,
skal jeg engang fortælle mer.

Blot ikke nu. Min helt den svage, 43
er ganske vist endnu mig kær,
jeg vender nok til ham tilbage,
men nu er byrden mig for svær.
Til prosa årene mig tvinger;
det skælmske rim på alfevinger,
som før jeg greb i flugten rap,
kan nu med suk jeg følge knap.
Min pen er træt, hin fryd forsvundet,
som før dens muntre kradsen gav,
og golde sorger, kolde krav,
bekymringer, til jorden bundet
og båret frem på dagens strøm,
har knust min sarte digterdrøm.

Jeg føler nye ønsker friste 44
og nye sorger banke på;
de første vil med håbet briste,
de sidste, ved jeg, komme må.
Ak, drømme! Hvor er Eders sødme
(med tvunget rimord: Ungdomsrødme)?
Er det så sandt, som det er trist,
at kransen visnet er til sidst?
Er det da ramme alvor blevet,
at livets forår er forbi,
hvad i elegisk poesi
jeg før så tit for spøg har skrevet?
At alt mit solhverv forestår,
og at jeg snart er tredve år?

Den sidste akt af stykket spilles, – 45
jeg må jo tro, hvad jeg kan se, –
men skal jeg fra min ungdom skilles,
så lad det smukt i venskab ske.
Tak for de glæder du mig bragte,
selv når jeg deres galde smagte,
for længsler, drømme, festers fart,
for alt, som flygted – ak – så snart
hvad jeg i ensomhed erfared
eller i venners kåde flok,
blev følt til bunds. Nu har jeg nok.
Med viljen spændt og tanken klaret
går nu jeg mod min manddomstid
og hviler ud fra storm og strid.

Et sidste blik til dig, du stille, 46
signede plet, hvor jeg fandt ly,
snart i din sol lod drømme spille,
snart hylled mig i tungsinds sky.
Og lad mig stundom vejen finde
til dig, min lyst, min sjæls veninde,
du altid unge Fantasi!
Besøg mig i mit vinterhi!
Lad ej mit tankeliv forbenes,
og hjertet blive koldt og trist,
så jeg i verdens larm til sidst
af dens medusablik forstenes
og taber livets perle blandt
dens narregøgl og glimmertant!

Iblandt dens snu, småtskårne tåber, 47
dens børn, forkælede og rå,
dens feje, sjofle vendekåber,
dens vismænd med skyklapper på,
blandt dens skinhellige koketter,
dens trælle, dens marionetter,
skandalelystne sladderlag,
dens høflig-nedrige bedrag,
dens skæve, hjertekolde domme,
dens jagt på hæder uden værd,
dens impotente magtbegær,
dens ord og tanker, lige tomme,
den pøl, hvor, kære venner, vi
jo svømmer alle, jeg som I!

Syvende sang

Moskva, vort Ruslands yndlingsdatter,
hvor finder man din mage?

– Dmitriev.

Hvor er det muligt ej at elske
vort eget herlige Moskva?

– Baretynski.

At hakke på Moskva! Ja, det er følgen
af at bese den store verden.
Hvor er det bedre vel end her? –
Hvor vi ej er!

– Gribojedov.

Vårsolen jager bjergets driver 1
mod dalen ned som bække grå,
der pibler, risler, siler, siver
og oversvømmer engens strå.
Knap vågnet af sin søvn fornøjet
naturen glipper end med øjet,
hver dag bli'r himlen mere blå,
mens skovens gennembrudte grå
af grønne dun bestandig tættes;
sin celle bien har forladt
og hæver nu sin honningskat
på engen, som med farver spættes,
hjordene brøle, natten lang
man hører nattergalens sang.

Dit komme mig med vemod fylder, 2
du elskovsrige, unge vår.
Uroligt gennem åren skyller
mit blod, i feber hjertet slår.
Jeg føler, pint af tungsinds vånde,
imod min kind din lune ånde.
Den bringer i den rene luft
den første spæde krydderduft.
Må, hvad der lever, jubler, lyser,
da vække lede i mit sind?
Kan glæden aldrig trænge ind
der, hvor i selvskabt mørke gyser
en sjæl, som næppe lever mer,
og som i alt kun døden ser.

Måske vi ej kan lade være 3
at mindes, midt i vårens pragt,
hvor snart den af de alt for nære
høststorme vorder ødelagt.
Måske vi tænker, når i våren
naturen rejser sig af båren,
på vore egne dages vår,
der aldrig mere genopstår.
Måske et forår, længst forsvundet,
et andet, vi i drømme så,
får hjertet til i angst at slå,
af lønlig længsel tryllebundet
imod en fjern vidunderegn
med måneskin og stjerneregn. –

Men nu, I brave magelige, 4
I, som i Levshins [Note 101)] skole gik,
I, som slap ind i lykkens rige
og plads ved livets taffel fik,
i landsbygodsernes Priamer, [Note 102)]
og I, poetisk grebne damer!
Foråret kalder Eder hid,
foråret, glædens, landets tid,
med dejlige spadsereture
og lune nætters trylleri.
Ud, mine venner, i det fri,
ud, ud af Eders fangebure,
i flot karet hver gospodar,
i postvogn hver, som ingen har!

Og De vil også, kære læser, 5
forlade byens travle lyst
i en af disse franske chaiser,
som importeres til vor trøst.
De følge vil min kåde muse,
med hende høre skoven suse
og hvile ved den blanke flod,
hvor nys Onegins bolig stod,
hvor han som nabo til min søde
drømmerske Tanja, sled sin tid
og lagde, tit med udsøgt flid,
sig selv og sine evner øde,
hvorfra han flygted bort i fjor
og efterlod så trist et spor.

Så går vi did, hvor gennem klynger 6
af linde, under højens fod,
i bugtninger sig bækken slynger
langs grønne enge mod sin flod.
Vildrosen blomstrer der i dalen,
og vårens elsker, nattergalen
slår triller i den tavse nat.
Der er en sten på graven sat,
en simpel indskrift ses den bære
under to gamle fyrretræ'r:
"Vladimir Lenskij hviler her.
Han faldt i kampen for sin ære".
– Så år og dag, hans alder med –
"Vor unge digter, hvil i fred!"

Det kunne hænde, vinden vugged 7
en krans, der hang på fyrrens gren,
når morgenbrisen sælsomt sukked
omkring de slanke mindesten.
Det kunne hænde, to veninder
ved aften kom med våde kinder
og tog hinanden ømt i favn
ved graven med den dødes navn. –
Nu er den glemt for længe siden,
der hænger ingen kranse mer,
stien er tilgroet her og der.
Kun søger nu som før i tiden
den gamle hyrde der sin ro
og synger, mens han fletter sko.

— — — — — Note 103) 8 – 9

Min stakkels Lenskij! Længe vared 10
ej sorgen hos din skønne brud.
Tiden, der mangen sorg har klaret,
fik også denne slettet ud.
En flot uhlan, galant og tapper,
med overskæg og blanke knapper
kurered hendes hjertekval
med elskovspjank og krigerpral.
Uhlanen hun sit hjerte skænked,
og nu for altret alt hun står
med kransen om det blonde hår
og hovedet blufærdigt sænket,
med lønlig glød i øjets grund
og med et saligt smil om mund.

Min stakkels Lenskij! Kan man lide 11
bag graven ved, hvad der er hændt?
Mon det da smerted ham at vide,
at Olgas sorg så snart var endt?
Eller er verden død og slukket
for den, der har af Lethe drukket,
så digteren af intet ved,
salig ved sin ufølsomhed?
Ja, sådan er det; fryd og kummer
forglemmes vist på dødens kyst,
der tier vens og fjendes røst,
ja, selv den elskedes forstummer;
end ikke arvingernes strid
om boets deling rækker did.

Hos Larins var de glade dage 12
i Olgas selskab hurtig endt,
for hr. uhlanen måtte drage
tilbage til sit regiment.
Da Olga skiltes fra sin ømme
mama, flød denne hen i strømme,
hun knuged, døden nær, "sin tøs".
Men Tanjas sorg var tåreløs.
Mens alle gårdens mænd og kvinder
med høje råb for Olgas held
om vognen stimled til farvel,
stod Tanja stiv med blege kinder,
og da den rullede afsted,
fulgte hun stum et stykke med.

Hun så den i det fjerne svinde. – 13
Nu er hun ene og forladt.
Hun misted i sin tro veninde
en kær, en uvurderlig skat.
De havde delt fra barndomstiden
hver sorg og glæde, stor og liden,
nu havde skæbnen vendt et blad
i livets bog og skilt dem ad.
Hun går som før i huset inde,
men rastløs uden mål og med,
ser i den øde have ned,
og intetsteds kan trøst hun finde;
thi tanken kender intet råd,
og hjertet lettes ej ved gråd.

Den tomme ensomhed forøger 14
kun lidenskabens bitre ve.
Mer vildt og voldsomt længslen søger,
hvad øjet ikke mer kan se.
Hun ved, han flakker om elendig,
hun ved, hans dåd var grum og skændig,
hun burde hade ham som den,
der dræbte hendes søsters ven.
Men digteren er glemt af vrimlen,
en anden ægtede hans brud,
hans minde blev et stjerneskud,
der stryger over nattehimlen,
kun to måske ham mindes vil –
Endskønt, hvad nytter sorgen til?

Det skumred. Trindt sig stjerner tændte, 15
og floden lyste blank som stål.
På engen aftendansen [Note 104)] endte,
dybt nede flammed fiskerbål.
Igennem græs, af duggen stænket,
Tatjana gik, i drømme sænket,
markerne skinned fjern og nær
i månens sølverhvide skær.
Hun gik og gik. Med et hun standsed,
da fra en bakketop hun så
et slot, som tæt ved floden lå,
af lund og have yndigt kranset.
Ved synet blev hun kold og varm,
hun pressed hånden mod sin barm.

Tvivlrådig står hun. "Skal jeg vende 16
tilbage eller frit gå frem?
Han er jo rejst. Hvem skulle kende
mig der? – Vel, jeg vil se hans hjem!"
Fra højens fod en vej hun følger,
som spejler sig i flodens bølger
og hen til husets tærskel nå'r.
Snart står hun i den øde gård.
Da farer frem en mængde hunde,
der gøer, som om de bide vil,
hun skriger angst; det kalder til
en halv snes børn, som nogenlunde
dog med de vrede dyr får bugt
og drevet frøknens angst på flugt.

"Tør man bese det slot?" hun spørger. 17
Nu springer et par drenge rask
og får den kone fat, der sørger
for gårdens røgt, for kost og vask.
Det vared ikke længe, førend
Anusja åbner hoveddøren.
Tanja betræder denne sal,
der hused hendes ideal.
En kø er glemt på billardet.
På kanapeens fløjl hun så,
en ridepisk henkastet lå.
Den gamle standsed og forklared:
"Se, pladsen ved kaminen der,
den elsked herren jo især."

"Her spiste han til middag sammen 18
med salige hr. Lenskij tit.
Så havde ret de deres gammen,
ifald man tale tør så frit.
Her drak han kaffe, i kontoret,
og sov og læste. Der ved bordet
gav han forvalteren besked.
Der kom den gamle herre ned
og sad med briller på ved ruden,
når han var her på vores kant.
Så hændte det sågar iblandt,
at jeg på et slag kort blev buden.
Gud, giv hans ben i graven fred
og hisset Himlens salighed!"

Tanja betragted rørt det hele 19
med lyst, som kval sig blanded i.
Hun så i hver af husets dele
en kostbarhed af høj værdi.
Natlampen, som *hans* hånd har slukket,
sengen med tæppet silkestukket,
bogdynger og i månens skær
udsigten over havens træ'r,
Byrons portræt og der i hjørnet
en jernmand på en søjle sat
i uniform, trekantet hat,
med blikket ørnehvast fortørnet,
med hånd på bryst og pandelok, –
så kender læseren ham nok [Note 105)].

Længe står Tanja som fortryllet, 20
men vinden blæser op fra nord,
i mørke ligger dalen hyllet,
og floden ses som bag et slør;
langs med dens bred de mørke lunde
i nattens dis tungsindigt blunde;
månen forsvandt bag bakkens bræm;
nu er det tid at vende hjem,
den høje tid. Tatjana sukker
og bryder op. Men før hun går,
den gamle kones ord hun får,
mens hun forsigtig døren lukker,
at hun en dag tør komme dog
og læse en og anden bog.

Så skilles de. Hun går fra borgen. *21*
Men knap var ugen gået, før
hun atter stod en tidlig morgen
ved den forladte boligs dør.
Nu sad hun ene i kontoret,
og savnets brod ved mindet bored
sig dybt i hendes hjerte ind,
og længe græd hun, tung i sind.
Til sidst mod bøgerne sin tanke
hun vendte, først med ringe lyst,
men en og anden digterrøst
fik stundom hjertet til at banke;
og langsomt op for hendes blik
en hidtil ukendt verden gik.

Endskønt Onegin ringeagted *22*
omtrent hver bog, der lyset så,
var der dog nogle, han betragted
som værdige at gemme på:
Lord Byrons digte om titaner,
desuden en to-tre romaner,
der skildrer vor tids ånd og færd
og tidens mennesker især,
hvordan dens lumpne egoister,
fortørrede på sjæl og sind,
i golde drømmes tågespind
som skygger gennem livet lister
og fylder deres dag og nat
med blodløs dåd og åndløst pjat.

I disse bøgers margen træder 23
der ofte neglemærker frem.
Tatjana sluger slige steder
og drager slutninger af dem.
Hun skælver mer og mer, jo længer
ind i hans tankesæt hun trænger,
ser, hvad han fandt sig slået af,
og hvad han tavs sit medhold gav.
På heltens smag og følemåde
fandtes i øvrigt andre spor:
Et blyantskryds, et fyndigt ord,
et spørgsmålstegn, – alt ledetråde,
hvorved Tatjana søgte vej
ind til Onegins sande jeg.

Så lærte hun, Gud være lovet! 24
lidt om den mand, hvis ånd og vid
hun så barnagtigt havde vovet
at sværme for i nogen tid.
Hvad var han? Djævel eller engel?
Måske kun en hovmodig bengel?
en melankolsk original? –
Et importeret ideal,
som står i intressante poser?
En moskoviter-nar måske,
der som Childe Harold la'r sig se?
Et leksikon med modegloser?
Var han et primitivt geni
eller en ganske flot kopi?

Var dermed gådens løsning fundet? 25
Afgørelsen er ikke nem. –
Dog tiden iler, mens hun grunded.
Hun glemmer rent, hun ventes hjem,
hvor hendes fremtid just man drøfter.
Fru Larin, der bekymret snøfter,
til naboen sin sorg betror:
"Hvad skal man gribe til som mor?
Tatjana må jo dog forsørges.
Olinjka har sig nu en mand,
skønt hun er yngst. Men Tanja kan
man kun få "Nej" af, når hun spørges.
Så går hun så tungsindigt rundt,
som om hun havde hjerteondt."

"Er hun forelsket?" – "Jeg gad vide 26
i hvem! – Bujanoff fik sit svar
og Petushkoff, dengang de friede:
En kurv! – Så kom jo den husar,
Pusjkin, De ved. Han kured vældigt.
Jeg tænkte: Så, nu går det heldigt.
Jo tak! Nej, der var vinket af. –"
"Hør nu, morlil, hvad om De gav
en vintertur til "Brudemessen,"
– den kaldes i Moskva sådan –
der fandt så mangen sig en mand,
der får de afsat kronprinsessen." –
"Det bliver dyrt." – "En vinter? Nej.
De kan jo låne lidt hos mig."

Fru Larin skrev hans råd bag øre. 27
Hun regned til og regned fra
og fandt, det lod måske sig gøre
at holde vinter i Moskva.
Tatjana hørte angst om færden.
At møde denne fine verden
med landsbypigens kluntethed
og se den smile spodsk derved,
at gå med gammeldags kostymer
og med provinsens dialekt
imod den samlede effekt
af storstadsvitser og parfumer,
o skræk! – Langt heller blive her
blandt markens dyr og skovens træ'r!

Ved morgensolens første lue 28
står Tanja ivrig fra sin seng.
Sin barndomsegn vil hun beskue
til afsked trindt i skov og eng.
"Farvel, I fredelige dale,
du tavse skov med skygger svale,
farvel i høje, store, små,
farvel, du skønne himmelblå!
Og dig, min friheds rige gode,
dig, glade, levende natur
jeg bytter mod et gyldent bur
med flitterstads af sidste mode.
Hvor fører livets vej mig hen?
Hvad skæbne venter mig på den?" –

Hun standser stundom på sin vandring, 29
betaget af en høj, en bæk.
Hun skelner straks enhver forandring
og frydes ved hvert lille træk.
De yndlingssteder, hun kun kender,
besøger hun som gamle venner,
ethvert skal ha' sin hilsen sendt. –
Men snart er sommertiden endt,
det gyldne efterår er inde.
Naturens rige farvepragt
er som en festlig offerdragt.
Snart jager vrede nordenvinde
de sorte skyers heksehær,
som varsler vinteren er nær.

Den kom. Den breder sig. Den tynger 30
med hvide flager egens gren,
om høje, over marker slynger
den snehavsbølgen, hvid og ren,
den spænder isbro over floden,
der muntert knager under foden.
Nu glæder alle sig bestemt
til mutter Vinters fjas og skæmt.
Nej, Tanja ej! Hun gnider ikke
sit ansigt med den første sne,
der lader sig på taget se,
som det er en af landets skikke.
Hun grubler angst, mens dagen går,
på rejsen, den, som forestår.

Opsat en tid af flere grunde 31
var rejsens dag nu rykket nær.
Den gamle vogn er nogenlunde
gjort brugbar, skønt med stort besvær.
Tre slæder fylder man med masser
af alle slags: dragkister, kasser,
madrasser, dyner, syltetøj,
bure med haner, der gør støj,
gryder, af stoleben omklamret,
og meget andet husgeråd.
Nu høres voldsom afskedsgråd
med kys og klap i pigekamret.
Fra stalden man med fynd og klem
får trukket atten krikker frem.

Man spænder dem for stadskarossen. 32
Kokkene bringer rejsekost.
Man binder slæden, strammer trossen,
mens kuske skænd's. Strunk på sin post
forrideren med skægget knejser.
Han mangler ej ved slige rejser;
ved porten gårdens folk står tæt,
man svinger hue og kasket,
og knagende i alle ender
den gamle kasse rumler frem.
"Farvel, fredsæle barndomshjem!
Gud ved, når jeg tilbage vender
til dig, mit liv, mit hjertes lyst," –
og gråden kvæler Tanjas røst.

Når under lys- og frihedstegnet 33
mit Rusland som kulturstat står,
(det sker, har kloge folk beregnet,
om allerhøjst femhundred år),
da får vi gode landeveje;
til den tid vil vi sikkert eje
et net chausséer vidt og bredt,
der gør vort spredte land til et.
På bro'r vi over floden rykker,
til bjerges dyb vi bryder vej,
selv vandet standser farten ej,
tunneller under det vi bygger.
Og kristenfolket bygger med:
et værtshus på hvert holdested.

Men *nu* er vore veje grove, 34
broerne ødelagt af slid,
krogæsterne kan ikke sove
for væggetøj og loppebid.
Beværtningen er idel jammer:
der hænger i et snavset kammer
et flot, men magert spisekort,
som skræmmer alles madlyst bort.
Imidlertid bli'r så den arme
vesteuropæiske karet
af landsbyens kyklop beset
og gjort i stand med russisk charme,
mens han velsigner fædres jord,
dens grøfter og dens væltespor.

Og dog, når vejene er glatte 35
af frost, lig et moderne digt,
hvis mening ingen sjæl kan fatte,
så rejser man ret tåleligt.
Vor post går rask, med flinke kuske
verstpælene ved vejens buske
kan for det trætte øje tit
forene sig til et stakit.
Dog Larins brugte for at spare,
jo ikke post, men egen vogn,
der revned i hvertandet sogn,
og det fik turen til at vare.
Tanja fik nok af rejsespøg'n,
den tog i alt syv fulde døgn.

Nu er den endt. Mod himlen båren 36
ses klar som ild langt borte fra
de gyldne kors på spir og tårne
i det ""hvidstenede Moskva." Note 106)
Ak, brødre, hvor ens hjerte jubler,
når pludselig de stolte kupler
Med tårnes, slottes, havers kreds
som trolddom i det fjerne ses!
Hvor tit gik ej fra rejseteltet,
mens rundt mit vandreliv mig drog,
mod dig dog mine længslers tog,
Moskva! Her alt er sammensmeltet,
hvad fra de ældste tider af
i russerhjerter genlyd gav.

Der kigger frem af egelunden 37
zar Peters mørkegrå palads,
stolt af sin hæder, nys oprunden;
her vented, just på denne plads,
Napoleon at se det frække
Moskva på knæ, besejret lægge
sit Kremls nøgler for hans fod.
Men nej! Moskva gør ikke bod,
det hilser ej i sæk og aske
med æresblus sin overmand,
det byder på en ildebrand,
som helten vel må overraske.
Her stod han tankefuld og så
festflammerne mod himlen slå.

Farvel, du dystre storhedsminde. 38
Vi kører videre og ser
byportens hvide søjler skinne,
Tverskaja-gaden har vi her.
Brolægningen er miserabel.
Der står en vagtpost med en sabel.
På gaden myldrer folk forbi,
mænd, koner, drenge, politi,
bocharer [Note 107)], tiggere, kosakker.
Forbi os glider på vor fart
snart kirker, klostre, slotte snart,
butikker, haver, små barakker,
porte med løvegab som sir,
en rågeflok om kirkens spir.

Moskva – – Moskva – – 39
– – –
– – –

Efter med knagen og med knirken 40
at have kørt i timer om,
til sidst nær Charitona-kirken [Note 108)]
de til fyrstindens bolig kom,
en gammel tante, som har penge
og alt har lidt af svindsot længe,
der menes hele fire år.
På vid gab op man porten slår,
en grå kalmyk, som ivrig strikker
og bærer briller, viser ind;
Der hilser dem det syge skind,
som udstrakt på sin divan ligger.
De gamle damer græder blidt,
og snakker løs, og kysses tit.

"Comtesse,mon ange!" "Pachette!" – "Pauline!" 41
– "Min gud, hvem skulle tænke sligt!
Tag plads!" – "Tak, kæreste kusine!" –
"Hvor er dog livet mærkeligt,
som en roman af en forfatter." –
"Her er Tatjana så, min datter." –
"Kom Tanja, kys mig. Det var ret.
Husker du Grandison, Pachette?"
"Vent lidt! – Nå-å! – Han var så beskeden.
Hvorledes går det Grandison?"
"Han bor her ved Sankt Simeon,
han spiste just hos mig forleden
og kører ofte her forbi.
Hans søn har gjort et godt parti.

"Og sønnen – – Nå, lad det nu vente! 42
I morgen gør vi først visit
hos slægt og venner og bekendte
med Tanja; men jeg siger frit:
Jeg kan ej, mine ben er slette,
dog I er sikkert alle trætte,
så lad os hvile! Ja, du ser,
jeg du'r omtrent til intet mer;
knap nok, at benene vil bære,
brystet er ømt, og ryggen stiv,
når man bli'r gammel, er ens liv
jo rent ud sagt infamt, min kære."
Her kvalte hosten hendes røst,
hun græd og peged på sit bryst.

Den syge tantes godhed rørte 43
Tatjanas hjerte til dets rod.
Men livet, hun hos tanten førte,
var hende egentlig imod.
Hun falder kun i søvn med møje
bag sengens silkeforhæng høje,
og arbejdsklokkerne ved gry
får søvnen tidlig til at fly.
Så sidder hun ved vindvet længe,
mens mørket svinder mer og mer,
men det, som hun derude ser,
er ikke hendes barndoms enge.
En ukendt gård sig breder vidt
med stalde, køkken og stakit.

Og ved familietafler planter 44
man hende nu hver dag pány,
hvor hun for onkler eller tanter
forlegen viser sig og sky.
Den kære slægtning fra det fjerne
modtages altid godt og gerne
og jævnlig med de samme ord:
"Hvor Tanja dog er blevet stor!"
"Jeg var din gudmor, lille taske."
"Jeg bar dig tit, du spirrevip."
"Jeg trak dig i din øreflip."
"Jeg gav dig slikkeri at gnaske –"
Og samme omkvæd følger med:
"Hvor flyver tiden dog af sted!"

For de, som spiller denne scene, 45
er, som de var, da vi var små.
Fyrstinden, gamle tante Lene
har samme kniplingskappe på,
sminket som før er tante Lvovna,
løgnhals som før Ljubov Petrovna,
Ivan Petrovitsh samme nar,
Semen så gerrig, som han var,
fru Nikolavna har fremdeles
monsiur Finemouche som hustyran,
den samme mops og samme mand,
til hvem der lidt i klubben skeles,
når han, genert og døv som før,
spiser for tre af bordets stør.

Tatjanas fine bykusiner, 46
moskvaer-gratierne små,
ser hende an med spodske miner,
vurderende fra top til tå.
Da videlysten så er slukket,
bli'r dommen fældet: noget krukket
og ikke lidt provinsiel,
men ganske sød alligevel!
Hvorpå de kvindeligt bedyre
et evigt venskab favn mod favn,
gi'er hende kys og kælenavn
samt den moderne hårfrisure
og hvisker hende hemmeligt
forlibelser med andet sligt.

Balsejre, ømme håb og drømme, 47
små drillerier, pjank og fjant
fra pigelæber går i strømme,
med lidt bagtalelse iblandt.
Nu vil man, at den ny veninde
for det, som man betro'de hende
ved hurtig gengæld gør sig kvit
og ærlig kommer frem med sit.
Men Tanja vælger, ej at svare.
Hun hører knap de andres ord.
Det bedste, som hun har på jord,
sit hjertes skat, den dyrebare,
af bitter lyst og salig ve,
vil ej hun lade andre se.

Tatjana prøver på at høre, 48
hvad der berettes rundt omkring,
men det, der når til hendes øre,
er lutter indholdsløse ting,
alt fladt og flovt, som vækker lede,
så selv bagtalelsen må kede;
i denne ørk af pjat og løgn
glimter i løbet af et døgn
der ej så meget som en tanke,
et indfald, blot som et forsøg,
her kender hjernen ej til spøg
og hjertet ikke til at banke, –
en verden, tom og trivial,
hvor selv hver dumhed er banal.

De unge, statsansatte knægte 49
har af et blik på Tanja nok.
Hun synes dem et vaskeægte
eksempel på et landsbypjok.
En nar kun, melankolsk-hysterisk,
erklærer hende for "æterisk"
og flikker, fra sin dunkle krog,
på vers i et forskruet sprog.
Wjasemski [Note 109)] sad engang en time
ved Tanjas plads i tantens hjem.
En gammel laps fik travlt med: *hvem*
vor digter viser den estime,
han nærmed sig, mens med et tryk
han fik i orden sin paryk.

Men i det hus, hvor stundom klinger 50
end Melpomenes klageråb,
hvor hun sin dronningkåbe svinger
til ære for en søvnig hob,
hvor selv Thalia går i tågen
og knap ved bifald holdes vågen,
hvor tidens ungdom kun har sans
for Terpsichores kåde dans –
(ganske som dengang, kære fætter,
da vi var unge, De og jeg), –
der rettedes mod Tanja ej
skinsyge damers guldlorgnetter,
ej fra parket og logeplads
kendernes slebne kikkertglas.

Hun tages med til adelsklubben, 51
hvor under lys, musik og støj
så mangen sommerfugl, af puppen
befriet, imod solen fløj.
De skønnes luftig-lette dragter,
balkonens masser, som betragter
dansen, der bruser vildt afsted,
alt griber, ægger, river med.
Professionelle lapses skarer
fremviser her de ny facons
på veste, frækhed og lorgnons. Note 110)
Her sværmer ledige husarer;
de kommer som et fugletræk,
bedårer, glimrer og er væk.

Himlen har stjerner, skønne kvinder 52
har vort Moskva jo som bekendt,
men skønnere end stjerner skinner
månen på nattens firmament.
Og hun, om hvem jeg ej tør synge,
hun stråler i de skønnes klynge,
selv blandt Moskvas, som månens skær
fordunkler alle stjerners hær.
Hvor stolt hun over jorden skrider,
hvor strømmer der fra hendes blik
et vemod, yndigt som musik,
som eventyr fra svundne tider! –
Hold op, poet! Du er jo gal.
Hvad rager os din elskovskval?

Mens larm og latter salen fylder 53
med vals, mazurka, råb og skæmt,
har i det tætte menneskemylder
sig bag en søjle Tanja gemt,
hun sidder mellem tvende tanter
som vogtere og livdrabanter,
hun ånder tungt den hede luft,
hun længes efter blomsterduft,
den viltre bæk, de køle vinde,
landsbyens jævne hverdagsliv,
haven med søens grønne siv,
alleen med de høje linde,
hvor han med ét for hende stod –
ved mindet isner hendes blod!

Og mens hun sådan glemmer tiden 54
med bal, musik og lampeskær,
betragtes ufravendt fra siden
hun af en fornem militær.
Tanterne mærker det fornøjet
og hvisker med et blink i øjet:
"Tatjana, se til venstre! Skråt!" –
"Til venstre?" – "Ja." – "Hvorfor dog blot?"
"Se kun derhen! De tre ved bordet
i uniform. Den største. Han,
den høje elegante mand,
som hele tiden fører ordet.
Nu ser han mod den store sal." –
"Hvem? – Han, den tykke general?"

Jeg ønsker søde Tanja lykke 55
til sejren, der omsider kom.
Nu må jeg vel tilbage rykke
til helten, som jeg synger om.
Vent! Heller sådan: "Jeg vil sjunge
ved lyren om min helt, den unge,
hans luner, spleen og flakkefærd.
O, stå mig bi, du muse kær,
Erato, eller hvad du hedder,
og følg min sang med sefyrfjed!"
– – Så fik jeg dog lidt "klassisk" med
i mine arme versgeledder.
Det kommer muligvis lidt sent,
men derfor lige ærlig ment.

Michailovskaje, Malinniki, Moskva, Petersborg

Ottende sang

Note 111

Lyksalig han, der nød til fulde 1
sin ungdom, men i rette tid
fik vænnet sig til livets kulde
og modnedes til mandig id,
som ej i drømme sig behaged
og ikke selskabspøblen vraged,
der tog som laps sig drevent ud
og fik som mand en holden brud,
som når han de halvtreds har rundet,
har gjort sig fri for al sin gæld
og siden gradvis uden spræl
sig penge, ry og rang har vundet,
og derfor kaldes trindt om land:
"N. N. en sjælden prægtig mand!"

Men ak! når vi os selv må sige, 2
vor ungdom var en planløs leg,
at vi af den os lod besvige,
som selv vi ynkelig den sveg,
at vore drømte idealer
fløj bort som efterårets svaler
og levned i et hærget bryst
kun rester af en rådden høst.
Utåleligt, når sjælens kilder
sig taber i en bundløs sump,
når livet bliver til en slump
kedsommelige middagsgilder,
hvis gæsters meninger og ord
er som den sne der faldt i fjor!

At blive højlydt diskuteret 3
er – må De tilstå – tungt og trist.
Tænk så, at blive udleveret
som en forhærdet satanist,
frimurer, kvæker, dragedukke,
en bundforløjet skabekrukke,
en skurk, der håner ret og pligt,
ond som Dæmonen Note 112) i mit digt.
Eugen (her har De ham tilbage)
var seks og tyve år omtrent
ved Lenskijs død. Det, der var hændt,
gjorde ham hvilen selv til plage.
Han fandt, det var på tide snart
at *blive* noget i en fart.

Som Melmoth end en stund han knejste, 4
men led, hver gang han blev beglo't;
så på en regnfuld dag han rejste
sig fra sin seng som patriot.
Nu blev hans land hans første tanke,
han følte hjertet heftigt banke
for Rusland; det var størst af alt,
og russerfolket jordens salt.
Europas tid er snart til ende
med dets filister-politik
og tyrketro på mekanik.
Onegin rejser for at kende
det hellige Rusland, nu og før,
dets stepper, floder, by'r og sø'r.

Han pakked ind med festlig iver, 5
den tredje juni alt var klart.
I postkalesjens skjul begiver
han ud sig på sin lange fart.
Fra sletten træder, mørk og øde
Stor-Novgorod Note 113) hans blik i møde.
Stormklokken tav. Hver plads er tom.
Men helteskygger vandrer om
blandt sunkne mure: Vikingskarer,
som hærged byen, Jaroslav,
som riget først dets love gav,
de tvende blodbestænkte zarer. Note 114)
Omkring de gamle kirker går
nu handlen kvikt med skind og blår.

Nok! – Videre! – Onegin iler 6
mod ny stationer på sin færd,
i skyggejag forbi ham piler
der tre: Valdaj, Torsjok og Tver.
Hist sælger konerne ham kringler,
som fristende på snoren dingler, Note 115)
her får han morgentøfler med.
Så langs med Volgaflodens bred
igennem vejens støv han jages;
han blunder træt og sløv imens;
kuskene fløjter eller skænds;
først i Moskva, dengang det dages,
han på Tverskaja-gadens sten
får rettet sine stive ben.

Med sine gyldne kupler spinder 7
Moskva om ham et tryllenet,
den frister ham med skønne kvinder
samt suppe, lavet på sterlet Note 116).
I "Engelsk Klub", hvor mangen røver
sig i politisk svindel øver,
hører han adspredt en debat
om sveden grød og andet pjat.
Man lægger mærke til ham. Flere
betragter ham som en spion;
der skrives vers om hans person,
og byens domme divergere.
Men døtrerige huse ser
i ham et håb, om ikke mer.

Nok! – Videre! – Til Nisjni drager 8
han, did, hvor Minins Note 117) vugge stod,
hvor verdenshandlens varelager
ham hilser med sin overflod.
Hid sender Indien perler fine,
Europa eftergjorte vine;
her heste ses i hundredvis,
med skjulte fejl, til billigst pris;
her øves spillernes metoder
med falske terninger og kort;
godsejerdøtre handles bort,
klædte i to års gamle moder.
Her snydes, lyves, yppes kiv –
kort sagt: her er forretningsliv.

Videre! – Snart på Volgas strømme, 9
hvis ikke vejret slår ham fejl,
skal vor Onegin atter drømme
under de hvide lærredssejl.
En fører på de våde veje
med samt et skib er let at leje,
og rask det nedad floden går.
Den svulmer. Rank og rolig står
pramdrageren til stagen støttet.
Han synger om de røvertog,
som sagnet har, på folkets sprog,
til disse øde egne knyttet,
om Stenka Rasins Note 118) vilde mod,
der farved Volga rød af blod.

Om hans bedrifter bølgen klukker 10
endnu vemodigt under strand.
Men se: ved saltvandskysten dukker
af steppen frem alt Astrakan,
og mens Onegins sjæl befinder
sig midt i røvertidens minder,
slår heden fra den store by
ned om ham som en lunken sky;
dertil med gysen han fornemmer
en syden, pibende og styg;
det er en kæmpesværm af myg,
og hurtig han sig ombestemmer.
Afsted fra Kaspihavets sand
op i Kaukasiens klippeland!

Han ser, hvor Tereks bredder stejle 11
af floden undergravet bli'r,
ser ørnen gennem luften sejle
og hjorten rejse sit gevir.
I klippens ly kamelen hviler,
i flok tjerkesserhingste iler
på engen, og kalmukkens får
græsser, hvor spredt hans telte står.
Fjernt lyser Kaukasus' kolosser.
Vejen står åben. Krigens sværd
har banet den; det bryder hver
en bom, hvormed naturen trodser,
Avagnas vande, grå som stål,
har spejlet Ruslands lejrbål.

Her hæver mellem mindre tinder 12
Besjtú sit keglespidse fjeld.
Masjuk med grønlig farve skinner
af sine hede kildevæld,
Masjuk, hvis vande kan forjage
så mangen selvskabt sot og plage.
De syge kreds om vældet slår.
En bader sine krigersår,
en har for ivrigt Bakkus dyrket,
en tredje Venus. Fuld af håb
enhver fra sundhedskildens dåb
vil gå til ny bataljer styrket.
Kokettens rynker svinder hen,
og oldingen bli'r ung igen.

Onegin ser i bitre tanker 13
de syges håbefulde trop.
Han tænker, mens han ensom vanker,
hvor strudlens dampe vælder op:
"Hvorfor blev ej det mig beskåret
at komme her fra krigen såret
eller kaduk med slappe knæ'r
som brændevinsforpagtren der?
Hvorfor ej halvt paralyseret
som denne Tula-embedsmand,
eller, om ej på gravens rand,
så dog af gigten maltrakteret?
Min skaber! Hvilket held at få
et fremtidsliv at håbe på!

"Held den, hvis ungdomstid er svunden, 14-15
hvem skæbnens hånd har tumlet med!
Men jeg er ung og sund, ubunden,
hvad kan jeg vente her? – Afsted!"
Farvel, I snebedækte tinder,
du dal, hvor Kuban krum sig vinder!
Onegin søger nu sin trøst
på Krims berømte solskinskyst.
o land, til sangens muser viet,
hvor furier grumt atriden [Note 119)] jog,
hvor Mitridates [Note 120)] selv sig vog,
hvor nys Mickievicz [Note 121)], geniet,
tungsindig på din klippestrand
besang sit fjerne fædreland!

Hvor er I skønne, Tauris' strande, 16
når man fra skibet ser Jer stå
ved daggry over blanke vande,
som da jeg første gang Jer så,
i bryllupsskrud mod lysblå himmel
med Eders hvide landsbyvrimmel!
De brede bjerges majestæt,
i skovens grønne tæppe klædt,
og hist og her tatarerhytter!
Med hvilken overjordisk lyst
fyldte I da mit unge bryst.
Endnu til mindets sang jeg lytter
vemodig rørt. Men, musa, ti!
De tider er jo længst forbi.

Hvad da jeg drømte eller ville, 17
er blegnet med de svundne år,
måske forvandledes det stille.
Så hvil i fred, min ungdoms vår!
Jeg higed, fantasiberuset,
mod ørkenødet, bølgebruset,
det vilde bjerg, den dybe dal,
mit stolte kvindeideal
og lidelser, usigelige – –
men tiden gik, og jeg gik med,
og langsomt sænked der sig fred
over mit viltre drømmerige.
Den vin, der skummed over rand,
min digtervin, blev spædt med vand.

Nu vil mit drømmeslot jeg bytte 18
imod en plet, der skråner blidt,
en røn, som blomstrer ved en hytte,
en låge i et mørt stakit,
en skyet himmel, strå i dynger
på loens gulv, hvor plejlen synger,
en lille dam bag pile gemt,
hvor ænder pjaske kan bekvemt.
Nu gad jeg se fra værtshusbænken
til balalajkastrengens lyd
på trepak-dansens drukne fryd.
Nu vil jeg fred og eftertænken,
mens pigen bringer mig en skål,
en bredfyldt en, med flæsk og kål.

Jeg kom forleden, da det regned 19
fra stalden med dens møddinglugt –
men føj! det billed, her blev tegnet,
er mere flamsk, end det er smukt.
Før var dog mine syner pæne.
Ej sandt, Baktjisarais fontæne?
Din plasken lod min fantasi
for alskens prosa sig befri.
Da kunne jeg Sarema [Note 122)] male,
som stum hun ved dit bækken stod.
Tre år derpå Onegins fod
betrådte dine tomme sale,
han husked der, har han mig sagt,
mit digt og stedets svundne pragt.

Jeg bo'de dengang midt i støvet 20
under Odessas himmel klar.
Dets rappe skuder bølgen kløved,
som varer til og fra det bar.
Europa mødes her med Østen.
I Sydens farver lyser kysten
med havnens travle folketog.
Italiens tonegyldne sprog
fra torv og gader her dig møder,
spaniere, franskmænd, græker små,
armeniere med huer på,
moldauer fede, magre jøder, –
mærk dig Egyptens søn især,
tilforn korsar, nu millionær!

Vor ven Tumanskij [Note 123)] har beskrevet 21
i smukke vers Odessas pragt;
det er dog vist lidt overdrevet,
hvad denne brave mand har sagt.
Straks, ved sin ankomst har til kysten
han skyndt sig ned og hævet røsten
til byens og dens havers pris,
alt ærligt ment, naturligvis.
Men sandhed byder mig at sige:
Odessas omegn er en ørk,
en steppe endeløs og mørk,
kun hist og her i sandets rige
man plantet har et enkelt træ,
mod solens glød et spinkelt læ.

Dog vent nu lidt! Jeg nævned støvet 22
i byen. Ordet mangler fynd.
Hvad om et stærkere jeg prøved
og nævnede dens snavs og dynd.
Seks uger årlig regnen strømmer,
så alle byens gader svømmer,
husene synker i en sej,
en stinkende og uhumsk dej,
fodgængere må gå på stylter;
kalecherne, som hales frem
af gadens skarn med fynd og klem,
ser ud som lutter skidne bylter.
Da heste sligt ej magte kan,
erstattes de af tyrespand.

Men ham'ren former allerede 23
de sten, som gaden skal forny,
snart vil den os et panser smede,
som frelser den betrængte by.
Det fugtige Odessa lider
et savn, som plager slemt til tider.
Hvad tror De? – Vand! – Det pumpes her
fra dybet op med stort besvær.
Men, hvad så mer? Det kan man bære,
når vinen toldfrit bli'r os bragt.
Af sol belyst, i havet lagt
er vort Odessa, venner kære!
Trods lidet vand og megen regn
alligevel en herlig egn.

I sin tid når kanonens bulder [Note 124)] 24
forkyndte: nu står solen op,
iled jeg nedad bjergets skulder
til morgenbadet i galop.
Jeg dukked i de salte vande
og nød derpå med løftet pande
til piben kaffen sort og hed,
på østerlandsk af grumset fed.
Så gik jeg tur, hvorpå jeg vendte
mod vort kasino næsen om;
en søvnig tjener mod mig kom
med kost og spån – *festina lente!* [Note 125)]
– hans fejeskarn på gaden faldt,
hvor et par købmænd sjakred alt.

Se, torvet fyldes. Rundt i ringen 25
man trykkes, stødes, stedse fler,
dels i forretning, dels i ingen,
dog af de første flest man ser.
Med håb og frygt ser handelsmanden
imod signalerne på stranden:
Er vejret diset eller klart,
og er mit skib i sigte snart?
Fik karantænen mange varer?
Kom fadene med vinen frem?
Er pesten endnu lige slem?
Truer der krig og andre farer?
Gør sulten markedet forknyt?
Og melder rygtet andet nyt?

Men vi, de solbelyste kysters 26
sorgløse ungdom, fro i sind,
vi spørger: Er de friske østers
fra Stambuls bredder kommet ind?
Det er de! Himmel, hvilken gammen!
De sultne svende stimler sammen
og skraber frem fra skallens hi
den salte havets poesi.
Den sluges, nydes og fordøjes,
let dryppet over med citron.
Fra kældren henter os Otton [Note 126)]
den lette vin. Der les og støjes.
Regningen vokser mer og mer, –
et spøgelse som ingen ser!

Men rask herfra, mens mørket falder. 27
Til operaen må vi hen.
Den herlige Rossini kalder,
Europas kælebarn og ven,
dets Orfeus. Lad kritikken glamme!
Skønt evig ny, er han den samme,
hans rigdomsvæld bli'r aldrig tømt,
det flyder, syder, brænder ømt
som unge kys, de første luer,
der slår mod sky fra Amors bål,
beruser som i gylden skål
champagnevinens blanke druer. –
Dog, er den sammenligning fin
af do-re-mi-fa-sol med vin?

I øvrigt kan man nyde kunsten 28
på anden vis med sin lorgnet,
kan drømme om kulissedunsten,
om primadonna og ballet.
Se logen der: den blonde due,
den unge smukke købmandsfrue,
omsværmet af en slaveflok!
Hun er lidt sart, men sikker nok.
Hun hører og hun hører ikke
på kavatine, bøn og kor,
mest på de viraksfyldte ord.
I krogen ser de manden nikke,
brat fare op med bifaldsgny
og stille sove ind pány.

Finalen drøner! Mængden glider 29
på torvet ud ved stjerneskin
og derpå rundt til alle sider
i gader og i gyder ind.
Ausoniens [Note 127)] unge sønner skynder
sig glade hjem, imens de nynner
en strofe, som de huske vil;
vi brøler anden stemme til.
Men det bli'r sent. Odessa sover.
Natten er uden åndedrag.
Månen står op. Et diset lag
af dampe spredes himlen over.
Alting er stille som en grav.
Fjernt bruser kun Det sorte Hav.

Sådan blandt venner ligestemte, 30
fløj tiden i Odessa snelt,
hvorved oprigtig talt jeg glemte
den triste nar, min digtnings helt.
Onegin ødsled ej med breve,
og jeg har hidtil kunnet leve
i fred og ro, velsignet fri
for alt epistelskriveri.
Man gætter, hvor jeg blev forbavset,
da pludselig jeg for mig så
som et gespenst Onegin stå
med slappe træk, af rejsen snavset.
Snart var han medlem af vor kreds,
hvor mine venner gerne ses.

Skønt vidt forskellige naturer 31
med glæde vi hinanden så
og lo som Ciceros augurer
ved, hvad vi begge tænkte på. – – –
– – –
– – –

Men kort kun gik vi med hinanden 32
ved Sortehavets klippebred.
Vor skæbne – Himlen eller Fanden? –
jog os ad hver sin kant afsted.
Onegin, træt af rejselivet,
har sig til Nevas kyst begivet
og jeg er draget bort til lands
fra sydens skønne jomfrukrans,
bort fra Odessas østers tykke,
dets opera og – Gud ske tak! –
dets embedsmænd og folkesnak,
til Trigorskoje-skovens [Note 128)] skygge,
hin egn mod nord, hvor tung og trist
jeg fandt et stille ly til sidst.

Jeg ved, hvad end min lod skal blive, 33
hvor skæbnens løndomsfulde råd
i tidens ilen end vil drive
min lille skrøbelige båd,
hvor jeg til sidst min vandring ender,
vil jeg velsigne Eder, venner!
For hvert et smil, for hvert et ord
jeg nød ved Eders gæstfri bord.
I lærte mig på ny at smile.
Og bli'r min vej på jorden trang
blandt mennesker, vil mangen gang
jeg se i ånden Eder hvile
på engens græs i skyggen der
af Trigorskojes piletræ'r.

Så vil jeg drømme mig tilbage 34
til lunden langs den dunkle flod,
til hjemmet, hvor i hine dage
så mangt et muntert gilde stod,
hvor vi i vinteraftner lange
tit lytted til Jasykoffs sange,
når han drog hid, den unge skjald,
fra videnskabens tempelhal.
End gemmer skoven vist et minde
om, hvad han til dens ære sang.
Der hængte også jeg engang
som gave til de kåde vinde
på granen ved den mørke vej
min landligt klingende skalmej.

1827-30

Niende sang

Fare Thee well, and if for ever
Still for ever fare Thee well!

– Byron.

I hine dage, nu så fjerne, 1
da på gymnasiet jeg tog fat
og læste Apulejus gerne,
mens Cicero var mig forhadt,
i disse løndomsfulde dale,
i sommernattens skygger svale,
mens svanen over vandet sang, –
kom musen til mig første gang,
hvor stråled da min snævre stue!
Og festlig sprang på musens bud
de unge indfalds knopper ud:
Barndommens favre farvelue,
vor stolte fortids blomstersol
og drømmens vemodsblå viol.

Og verden smiled os i møde, 2
dens bifald gav os mod og lyst.
Dershavin [Note 129)] spå'de, før han døde,
os fremtids held med oldingrøst.
Dmitrjeff [Note 130)] dadlede mig ikke,
og han, der skildred Ruslands skikke, [Note 131)],
sænked sin griffel, glad i sind,
og klapped venligt musens kind.
Og du, der glødende i ånden
for alt det skønne, toner fandt,
som unge kyske hjerter vandt, [Note 132)]
har du ej trofast rakt mig hånden
og vist mig vejen, han skal gå,
som til det sande ry vil nå?

Men jeg, som lod min sjæl beruse, 3
af lidenskabens enemagt,
jeg førte ad *den* vej min muse,
hvor man på mængdens ros gør jagt.
Ved drikkegilder og spektakler
til skræk for vægterne, de stakler,
gik hun i spidsen, kåd og fræk,
og ødsled sine gaver væk.
Når ved de ellevilde fester
bacchantisk hun sin Thyrsus svang,
forheksed tit hun ved sin sang
de glade, elskovsdrukne gæster.
Og jeg i mine venners lejr
var stolt af min venindes sejr.

Da vendte skæbnen sig imod mig 4
og drev mig til en fremmed kyst
alene. Hun kun ej forlod mig.
Hvor tit har dér ej hendes røst
sødt lindred sår og savn, der naged!
Til hest hos mig har tit hun jaget
blandt Kaukasus's klipper ind,
Lenore lig, i måneskin.
Hun førte mig langs Taurus' strande,
vi lytted sammen natten lang
til havets drøn, den nymfesang,
som evig hvisker fra dets vande,
det bølgekor, der bruser ud
en hymne til al skabnings gud.

Og fjernt fra hovedstadens fester, 5
i Moldaus vilde urskovsfelt
besøgte hun og jeg som gæster
sigøjnerfolkets ringe telt.
Ordfattigt, vildt og sært at høre
lød stammens mål i hendes øre;
hun glemte gudesproget der,
men steppens sange fik hun kær. –
Da pludselig blev alt forandret.
Som en provinsprinsesse klædt,
i barnlig skønheds majestæt
hun i min have stille vandred
med triste øjne, sorgfuld ånd
og med en fransk roman i hånd. [Note 133)]

For første gang jeg hende leder 6
nu i et fremmed selskab ind,
hvor hendes steppe-yndigheder
jeg vogter på med skinsygt sind.
Forbi en rad aristokrater,
soldaterlapse, diplomater
og damer, der sig fornemt tér,
hun glider, sætter sig og ser:
De rige klædedragter skinne,
salspynten, overdådig smuk,
de nye gæsters stive buk
for den indtagende værtinde.
Om damerne den dunkle kreds
af herrer som en ramme ses.

Foreningen af rang og alder, 7
den oligarkisk noble ro,
hvor let, harmonisk talen falder,
hvor elegant man kan sig sno, –
alt hun beundrer. – Men, min kære:
Hvem kan den tavse herre være,
der står så mørk og indadvendt,
som var han her af ingen kendt?
Lig skygger alt forbi ham glider,
hans blik er ligegyldig koldt.
Hvem er han? Er han adelstolt?
Er det måske af spleen, han lider?
Min Gud: Eugen? – På ære, ja! –
"Når er han kommet og hvorfra?

Er han kureret eller ikke? 8
Mon han endnu er lige tvær?
Vil han posere som den kvikke
eller som melankolsk og sær?
Vil han Childe Harolds maske bære,
eller Tartuffe, Melmoth beære?
Optræder han som patriot,
kosmopolitisk idiot,
som kvæker eller som den gode
den flinke fyr, som De og jeg?
Hvad end han vælger, følg ham ej!
Den er forældet alt, den mode.
Nu prøver folk en bedre vej" –
"De kender manden?" – "Ja og nej!" – –

Min herre, er det også rigtig 9
af Dem at dømme ham så hårdt?
En entusiast er uforsigtig
og støder ofte mængden bort.
En ånd, som ikke tåler grænser,
generer små intelligenser,
man dømmer ham i *rigens acht* [Note 134)]
for ting, han halvt for spøg har sagt.
Den strenge dom, som dumhed fælder,
er tit letsindig, stundom ond,
og oftest er dens hele grund
rent nonsens eller bagateller.
Enhver til pas gør, som man ved,
kun vammel middelmådighed.

Som floden for et pust af vinden, 10
så bølged brat den hele sal:
En dame nærmed sig værtinden,
fulgt af en fornem general.
Utvungent, let hun sig bevæged,
hvert skridt af indre frihed præget,
hun kræved ej med dristigt blik
den hyldest, hun så villigt fik.
I hendes væsen ingen villet,
kopieret gratie man fandt,
alting var enkelt, klart og sandt,
kort sagt, hun var et mønsterbilled
du comme il faut – tilgiv, Shishkoff! Note 135)
Jeg låner fra et fremmed hof.

Damerne hilste hende glade, 11
de ældre med et venligt nik.
Herrerne bukked på parade
og angled efter hendes blik.
Hvor hun tog sæde, så man mangen
forelsket backfisch Note 136) sagtne gangen,
men stoltest i den hele sal
knejsed den tykke general.
En skønhed var hun ingenlunde,
men der var ej fra top til tå
et træk, et udtryk eller så,
man billigvis betegne kunne
med, hvad i Londons highlife man
for vulgar kalder – ja, hvordan – – – ?

– – hvordan forklare ordets mening? 12
Jeg finder ej, det mangler saft,
skønt som en russisk sprogforlening
har det vel næppe levekraft,
måske en epigramforfatter
får brug derfor. – Dog, lad os atter
hos damen lande! – Ved et bord
hun sad just nu og veksled ord
med en som skønhed fejret kvinde,
Nina Vronskaja [Note 137)] kaldtes da
for Petersborgs Kleopatra,
men De som jeg vil sikkert finde,
at marmordronningens profil
fordunkles af den andens smil.

Onegin tænker: "Er det hende? – 13
Umuligt! – Skinnet narrer let. –
En landsbydonna – og en kvinde
som hun!" – Han bruger sin lorgnet.
Et tåget minde for ham stiger, –
han vil beholde det, – det viger
som ting, man ser i måneskær.
"Å, fyrste, hvem er damen der
med hindbærrød baret, som vender
mod Spaniens gesandt sig nu?"
Fyrsten fikserer ham. "Hør du,
det er nok meget få, du kender.
Kom, skal jeg præsentere dig!"
"Hvem er hun?" – "Hun er gift med mig."

"Gift, du? – Hvor længe er det siden?" – 14
"To år." – "Med hvem?" – "En Larin." – "Nå,
Tatjana." – "Ved du?" – "Før i tiden
var vi to nabo'r." – "Kom dog så!" –
Han følger fyrsten gennem stuen
og præsenteres nu for fruen
som ven og slægtning. Mens det sker,
fyrstinden rolig på ham ser.
Om hun var rystet i sit indre,
om dette syn til hjertet gik,
det røbed ikke hendes blik
og hendes tale endnu mindre.
I samme tone, jævn og klar,
hun stiller spørgsmål, giver svar.

Man spored ej engang en stræben, 15
en kamp for at beherske sig,
hun satte ingen tand i læben
og rødmed eller blegned ej.
Forgæves søgte han at finde
i denne strålende fyrstinde
af hin Tatjana mindste spor.
Han ville tale – fandt ej ord;
så tog hun ledelsen af talen,
hun spurgte ham, hvorfra, hvornår
ham kom, om det var fra sin gård;
hun sendte så til sidst gemalen
et blik, lidt træt, og hilste kort.
Han stirred stum, da hun gled bort.

Var det Tatjana, var det hende, 16
hvem han så ridderligt engang
(min læser og min læserinde
kan finde det i fjerde sang),
af ædel trang til vist at råde
et kursus gav i levemåde,
hvis brev til ham han ej har glemt,
så hjertevarmt, så ligefremt?
Var det Tatjana, som han vraged
i hendes jævne landsbykår?
Er det en drøm? Når har den, når –
nu eller dengang – ham bedraget?
Var det Tatjana, der så koldt,
så formfuldt nys ham underholdt?

Fra gildets larm i dybe tanker 17
han kører hjem og går til ro.
Med blomster snart sig drømmens ranker,
med torne snart sig om ham sno.
Han vækkes af et brev – således:
"Hr. O.'s nærværelse udbedes
til aften venligst af fyrst N."
"Å, Gud, så skal vi ses igen."
Han skynder sig et svar at male.
Hvad er med denne fyr der hændt,
vi som blaseret laps har kendt?
Hvad vækked sjælen af dens dvale?
Nag, stolthed, – muligvis – hvem ved? –
de unges svøbe: *Kærlighed!*

Han tæller atter dagens timer. 18
Du gode Gud, hvor går de småt!
Ti slag omsider uret kimer.
Han flyver til fyrstindens slot.
Han træffer hende ene. Manden
kan ventes straks. Og med hinanden
alene sidder de en stund.
Som fastsy't er Onegins mund.
På hendes spørgsmål knap han svarer.
Det er, som om hans sjæl og sind
i stivnet trods er spundet ind,
et mulm, som ingen stjerne klarer,
selv tanken svimler mat deri. –
Hun sidder rolig, tryg og fri.

Omsider fyrstens komme ender 19
den uheldssvangre *tête-à-tête*.
Med smil han til Eugen sig vender
og minder ham om mangen *fête*
i svunden tid. De ler og spøger.
Gæsterne kommer. Alle søger
at sikre sig værtindens gunst
ved viddets salt og talens kunst.
Men også alvor vil man høre,
blot ingen triviel pedant.
Selv nye tanker slår iblandt
som lynet ned, men intet øre
kan såres af den form, de får.
Her ved enhver, hvor grænsen går.

På byens blomst kan fyrsten regne, 20
de, der kun ses i ny og næ,
de, som man møder allevegne,
de uundgåelige fæ,
her gamle damer med nystrøgne
tylskapper og infame øjne,
hist unge i den sarte stil,
af hvem man ej kan slå et smil.
En udenlandsk gesandt forkynder
politisk nyt. Med snehvidt hår,
der dufter af pomade, går
en olding om, en gammel flynder,
med anekdoter og gør fjas.
Det klæder ilde nu tilda's.

Her ses den galdesyge herre, 21
som kommer for at rakke ned:
Damernes pjat bli'r hver dag værre,
herrernes tone er dog led,
teen er tynd og føret gruligt,
bladene ledes rent umuligt,
de brocher er en kenders skræk
med kejserindens navnetræk. –
En datter ind hos far sig putter,
så grim, med en så puklet ryg,
og med en røst så uglestyg,
at alle uvilkårlig slutter:
En, som har den figur, det huld,
må være klog og ondskabsfuld.

Her står Saburoff, [Note 138)] som besejrer 22
hver konkurrent i lumpenhed,
Saint-P., [Note 139)] hvis blyant orgier fejrer
på stambogsblade langt af led,
en anden bladdiktator, stillet
i døren som et modebilled,
friseret à la påskelam,
har hvepsetaljen snøret stram.
Og en passant, som rent tilfældigt
er kommet med, gør ved sin *air*
af kunstlet djærvhed på enhver
et indtryk, mildest talt uheldigt.
Det smil, der løber salen om,
er en inappellabel dom.

Onegins tanker måtte hige 23
bestandig mod Tatjana kun, –
ikke den sky, forskræmte pige,
der havde elsket ham en stund,
men den fuldendte, strålerige,
den håbløs utilnærmelige,
som altid synes fri og glad,
fyrstinden i den stolte stad
her ved den kejserlige Neva.
Vi mennesker gør os til nar,
vi skatter sjældent det, vi har,
men den forbudte frugt, mor Eva!
kan os som dig sødt rive hen.
Hvad var et Eden uden den?

Tatjana var jo som forvandlet. 24
Hvor let den rolle hende faldt.
Hun sagde sin replik og handled
i stykkets ånd i ét og alt.
Hvem havde vel i modedamen,
højt løftet af salonreklamen,
den blege landsbyskønhed kendt?
Og det var *ham*, hun havde vendt
sit hjerte mod i hine dage.
For *hans* skyld havde før sit blund
hun mangen dunkel aftenstund
til Månen åndet ud sin klage.
Hos *ham* hun havde håbet på
engang et fredfyldt hjem at få.

Hver alder må for Amor trælle. 25
Hvor han i unge hjerter bo'r,
forædler dem hans guddomsvælde,
som forårsstormen engens flor.
Når lidenskabens byger syder,
befrugtes sjælen, ranker skyder
opad mod lyset, grønnes smukt
og bærer siden blomst og frugt.
Men i en sen, ufrugtbar alder,
der skræmmer lidenskabens spor,
som når på engens svedne jord
de vilde høstens regnskyl falder,
gør marken til en dyndet grav
og flænger løvets rester af.

Der kan ej tvivles om det længer: 26
Onegin elsker som en dreng.
Kærligheds-drømmene sig trænger
omkring ham, vågen som i seng,
fornuftens sol de ganske slører,
hver dag til hendes dør han kører,
hvor hun går hen, han følger med
som skygge tro fra sted til sted.
Det fylder ham med fryd at lægge
om hendes hals pelskraven blå,
at strejfe hendes hånd, at få
gjort vej for hende i en række
lakajer eller snappe rapt
lommetørklædet, hun har tabt.

Men om han smiler eller græder, 27
hun ser det ikke. Ved sit bord
er hun utvungen. Andre steder
afspises han med et par ord,
en hilsen eller endnu mindre,
som kunne hun ham knap erindre,
og hun var mindst af alt koket,
i hendes kreds *det* trives slet.
Onegin magrer af og tæres
af længsel hen. Hun ser det ej.
Da lægerne skal ytre sig,
for svindsot lidelsen erklæres,
en råder til en højfjeldstur,
en anden til en badekur.

Men han vil ej fra stedet føres, *28*
så heller fly i dødens favn.
Tatjana synes ej at røres,
(o kvinde, grumhed er dit navn!)
trods alt vil håbet ikke briste.
Mod et forsøg, det allersidste,
den syge lidenskaben drev.
Han skriver et fortvivlet brev,
skønt han fra ung af alt har fattet
foragt for den slags skriveri
og fundet fejhed kun deri,
men lidelsen har viljen måttet,
dens kval er blevet ham for stor. –
Her har De brevet ord for ord:

Onegins brev til Tatjana

Jeg ved, det brev, jeg skriver nu,
og hvad det røber, vil Dem krænke.
Det vredesblik kan jeg mig tænke,
hvormed De river det itu.
Hvad vil jeg også? Til hvad nytte
betro Dem, hvad De ved så godt?
Kan mon min åbenhed beskytte
min kærlighed mod Deres spot?

Vi sås tilfældigt, og jeg kendte
den ømhedsgnist, vort møde tændte
i Deres sjæl, men min var fej,
jeg turde ikke lykken friste,
min frihed ville ej jeg miste,
så gled jeg ud af Deres vej.
End mere skiltes vore veje,
da stakkels unge Lenskij faldt.
Da sank mit hjertes, bedste eje,
jeg flygted fredløs bort fra alt.
Jeg tænkte: når du frihed vinder,
når hvert et hjertebånd er sprængt,
erstatning du for lykken finder.
Jeg fejled, – og blev straffet strengt!

Nej, være Dem bestandig nær,
at se som iling over vande
hvert smil, hvert minespil, – det skær
af aftenfred på Deres pande,
at se, i spejl af talens flod,
fuldkommenhedens dronningsmykke,
at segne stum for Deres fod,
af kval fortæret, – *det er lykke!*
Og tabt for mig! – Jeg flakker rundt
for Dem at skimte og tilbede,
de dage, skæbnen har mig undt
bortødsler jeg i håbløs lede,
tungt mørkner savnet deres flok;
de var forinden triste nok.

Jeg har kun kort endnu at lide.
Men skal jeg redde livets vrag,
må jeg hver morgen sikkert vide:
Jeg ser Dem engang blot i dag.

Nu frygter jeg, De ser i denne
ydmyge bøn en nedrig list.
I tanken hører jeg Dem skænde.
Og grund til vrede har De vist.
Ak, aned De, hvad det kan bringe
for kval at brænde feberhed
og måtte med fornuften tvinge
hver time blodets oprør ned,
begære vildt at slynge armen
om Deres knæ, ved Deres fod
fremstamme længslen, smerten, harmen,
alt det, der brænder i éns blod,
og så med høflighedens løgne
at måtte kvæle hjertets slag,
at konversere Dem med smag,
at se på Dem med muntre øjne.

Ske hvad der vil. Nu er det sagt.
Jeg evner ikke mer at væbne
mig mod mig selv og mod min skæbne.
Jeg er i dens og Deres magt!"

Der kommer intet svar. – Han skriver 29
et andet brev og endnu et.
Forgæves! – I et selskab bliver
han hende va'r. Hvor strengt og vredt
er hendes blik, som ynke skulle!
Hun er som svøbt i vinterkulde.
En vrede, stærkt tilbagetrængt,
gør mundens udtryk trodsig strengt.
Onegin spejder skarpt og nøje,
men finder intet, intet træk
af medynk, smerte eller skræk
i dette store klare øje. –
Hvortil hans brev kan have ført,
til tårer har det ikke rørt.

Frygter hun muligvis, at manden 30
og verden nu skal få besked
om hendes brev, hvad ingen anden
end hun og han, Onegin, ved? – –
Afsindige drømme! – Bort han haster.
Sin galskab rasende han laster
og synker i den straks påny.
Nu vil han atter verden fly.
Han murer sig i huset inde.
Den første ungdom, da hans sind
af gusten spleen blev fanget ind,
nu stiger atter for hans minde,
hin tid, da verdens larm og kog
han bytted mod en skummel krog.

Han går på litterære færder 31
i syd og nord, læser Rousseau,
Chamfort, Manzoni, Gibbon, Herder,
madame de Staël, Bichat, Tissot,
Pierre Bayle, berømt for skeptisk kulde,
og Fontenelle, den ondskabsfulde. Note 140)
Ja, værker i vort eget sprog
løb med, han vraged her endog
ej almanakker og journaler,
som præker kærlighedens bud
og skælder mig gevaldig ud;
jeg finder jævnlig madrigaler
rettet mod mig som lastens tolk.
È sempre bene, pæne folk!

Hvad hjalp det alt? Hans øjne fulgte, 32
men tanken gik sin egen vej.
Forbudte drømme, ønsker dulgte
drev med hans sjæl en grusom leg.
Mellem de trykte linjer sansed
han andre, der i hvirvel dansed
som moseflammer ud og ind,
til de forheksed helt hans sind;
spøgelsessagn fra gamle dage,
han havde hørt som barn og glemt,
kom nu da sjælens streng var stemt,
som mørke trusselsord tilbage;
med dem en sang erindret blev
eller en piges elskovsbrev.

Og mens han sådan langsomt drives 33
ind i en tåget stemningsdøs,
af fantasiens årbog rives
en broget billedrække løs.
En snemark bredes for hans blikke,
i sneen ses en yngling ligge
så stille som i søvnen sød,
en velkendt røst: "Ja, han er død!" –
Nu myldrer frem hans glemte fjender,
bagvaskerne, som sjældent ses,
de falske venners kendte kreds,
en sværm af unge, utro kvinder,
et landligt hus, en aftenstund,
ved vindvet *hun* – – – og altid *hun*!

Han lod af drømmene sig drive 34
så længe, at han kunne nemt
gå fra forstanden eller blive
poet – i grunden nok så slemt!
Han fatted fast, pr. magnetisme,
den højst bizarre mekanisme,
der kaldes russisk poesi,
skønt ej bevandret stort deri.
En digter lig han også troner
ved ovnens lue i sit hjem
og nynner "*Benedetta*" frem
med "*Idol mio*"'s ømme toner,
tabende i sin elskovs kval
i ilden tøffel og journal.

Men tiden gik. Nu luned luften, 35
og vintren sit farvel os bød.
Eugen beholdt så dog fornuften,
var hverken digter eller død.
Af våren vækket, bort han søger
for første gang fra sine bøger,
hvor han har snuet vintren lang
som murmeldyret i sin gang.
Langs Nevas kaj hans kane suser.
Dér skinner forårssolen på
de sprængte flager, grå og blå,
som floden skruer eller knuser,
mens gadesneen sortner snart, –
hvorhen, hvorhen i denne fart?

Det er Tatjana, turen gælder, 36
hvad læserne vel gættet har.
Pány i nettet håbløst spræller
vor uhelbredelige nar.
Ligbleg entreen han betræder – –
– ingen! – går vidre – – ingensteder
en sjæl! – Endnu en dør! – Bag den
et syn, som helt ham river hen.
Der sidder bøjet, bleg fyrstinden,
men uden spor af fyrstepragt,
klædt i en simpel hverdagsdragt.
Hun støtter hånden under kinden,
et brev hun knuger; udflydt, våd
er skriften end af hendes gråd.

Den stumme kval var let at finde 37
i dette blik, mod brevet vendt,
og i den grædende fyrstinde
den Tanja, som vi før har kendt.
Hver rest af modstandskraft berøvet
Onegin kaster sig i støvet
for hendes fod og jamrer vildt.
Hun vender sig. Alvorligt, mildt
betragter hun ham. Alt hun fatter,
hans bøn, hans anger. Som et stik
i hjertet er hans syge blik,
dets bitre klage. Hun er atter
den lille Tanja, der så ømt,
så hjertevarmt har følt og drømt.

Det vemod, synet af ham vækker, 38
er vagt, som mindet, tåreblegt,
og hånden han med kys bedækker,
lader hun hænge slapt og vegt.
En tidlang intet ord der lyder.
Til sidst den dumpe tavshed bryder
en stemme skælvende og lav:
"Rejs Dem, Onegin! – De har krav
på ærligt svar og fuld forklaring.
Husker De mon den stund, da hist
i haven jeg blev undervist
af Dem i takt og livserfaring?
Jeg hørte lydigt Deres dom.
Nu byttes vore roller om.

"Jeg var så ung, så uforstandig, 39
men vistnok mere værd end nu.
Min ømhed lønned De med mandig
afvisning, kold og streng i hu.
En ydmyg piges elskovsflamme
var intet nyt for Dem; det samme
har mødt Dem tit, før mig De traf.
Jeg fik min velfortjente straf.
Å, mindet får mig til at fryse!
Tro ej, jeg dadler Deres færd.
De kan med rette for enhver
som mønster på noblesse lyse.
Jeg takker Dem af hjertens grund
for denne frygtelige stund.

"Derude, fjernt fra verdens blikke, 40
som spejder grådigt, uden blu,
dengang, behaged jeg Dem ikke,
hvorfor forfølger De mig nu?
Hvorfor har De mig nu beæret
med Deres gunst? Har det ej været,
fordi jeg nu er en af dem,
man i beaumonden viser frem?
Fordi min mand i krig blev såret
og derfor yndes af vort hof?
Fordi De ved, min skam blev stof
til folkesnak, hvis jeg blev dåret;
mens De som mand og kavaler
kun vandt i renommé desmér.

"Jeg græder – – Hvis De skatter eller 41
blot mindes Tanja, som hun var,
så hør mit ord: jeg vælger heller,
langt heller, hvis jeg valget har,
ydmygelsen fra hine dage
end denne vilde elskovsklage,
de breve, denne tårestrøm.
Da ynked Dem min barnedrøm,
De ville ej mit rygte plette,
De agted mig – men *hvad* har bragt
Dem hid og for min fod Dem strakt?
Hvor lavt må De dog nu mig sætte.
Kan selv De trælle for en trang,
en attrå af så lav en rang?

"Hvad tror De dette liv betyder 42
for mig med al dets sus og dus,
den gyldne flitter, det mig byder,
mit fine navn, mit søgte hus?
Jeg bytted gerne rangen, magten
og hele maskeradepragten
for en reol med bøger fyldt,
en landsbyhave solforgyldt,
for hine steder i mit trygge,
mit tarvelige barndomshjem,
hvor første gang jeg mødte Dem,
for kirkegårdens stille hygge,
hvor hyldebusken luder lav
over min gamle ammes grav.

"Onegin, lykken var os begge 43
så nær engang. Men sket er sket.
Min livsplan lod jeg moder lægge
og gik den vej, min fod blev ledt.
Måske min færd må kendes skyldig:
Min fremtid var mig ligegyldig,
og jeg blev gift. De må forstå,
nu er det Deres pligt at gå.
Jeg ved jo, hvad der ej er ægte,
er Dem forhadt, så vil De ej
selv vige af fra ærens vej.
Jeg elsker Dem, (hvorfor vel nægte?)
Men jeg er nu en andens viv,
ham bli'r jeg tro mit hele liv." –

Hun går. – Som ramt af lynet, rystet 44
til marv og ben, Onegin står.
Snart isner hjertet ham i brystet,
snart stormbevæget vildt det slår.
Der klinger sporer. Ind i salen
Tatjanas mage, generalen,
er trådt. Hvad mon der nu vil ske? –
Det, læser, får De ej at se.
I dette nu, så slemt for manden,
forlader vi vor helt, hvis sving
vi vist har fulgt for langt omkring,
lykønskende med fryd hinanden,
til at til sidst vi havnen fandt.
Det var på tide, ikke sandt?

Hurra! Min glæde ej jeg dølger. 45
Ni sange min roman nu har.
Den niende af digtets bølger
os frelste ind til kysten bar,
tak være Jer, i ni kamener!
– – –
– – –

Min læser, ven hvadeller fjende, 46
jeg skilles fra Dem uden frygt
som ven. Farvel for denne sinde!
Hvad end De nu kan have søgt
i mine skødesløse stanser,
pirring måske for sjæl og sanser,
levende billeder eller kun
adspredelse en ledig stund,
satire, vid, måske fadæser
til kritisk høvlen – gid De blot
må finde der et gran af godt
for hjertet eller, lærde læser,
for hjernen! Ja. Og gid så held
og lykke følge Dem! Lev vel!

Farvel, min sære rejsefælle! 47
Farvel, mit kvindeideal!
Farvel, mit slid! Jeg vil ej skælde,
hvor tit du end har voldt mig kval.
Dog fandt jeg hos Jer tre, I kære,
alt, hvad en digter kan begære:
det tunges glemsel, venners tak.
Hvor svandt som regn i sandet, ak!
de mange dage fra hin time,
da først Tatjanas blege træk
med min Onegins toned væk
lig støvgran i en solskinstrime,
da svagt jeg skimted over strand
min digtnings fjerne kiming-rand!

Men de, som lytted tit og gerne 48
i vennekredsen til min sang. –
"Nogle er borte, andre fjerne,"
som Saadi [Note 141)] vist har sagt engang,
kun få har fulgt min gang til målet.
Selv hun, hvis billed for mig stråled,
når om Tatjana strengen lød,
berøved mig den tavse død.
Vel den, der ung brød op fra festen
og ej fik læst romanen ud,
som drak ved livets gæstebud
den ædle vin og levned resten,
som skiltes fra det uden gru,
som jeg fra min Onegin nu!

1829-31. Moskva, Petersborg, Boldino, Zarskoje Selo

Om "Eugen Onegin"

Forfatter: Alexandr Pusjkin (1799-1837)
Org.titel: *Евгений Онегин, роман в стихах* (Evgenij Onegin, roman på vers).
Org. udg.: Et eller flere kapitler ad gangen i forskellige blade, magasiner og hæfter mellem 1825-1832, samlet i bogform hos Tipografii Alexandra Smerdina, St. Petersborg 1833.
Denne udgave efter: *Eugen Onegin. Roman på vers i ni sange* af Alexander Pushkin. Oversat fra russisk af P. A. Rosenberg H. Hagerups Forlag, København 1930.
Oversætter: Peter Andreas Plum Rosenberg (1858-1935).
Redigeret af: Vivi N. Jensen, noterne gennemgået og forøget ved Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Helena Petrovna Samokich-Sudkovskja (1863-1924): *Lenskijs død* (ca. 1908).

ISBN 978-87-7628-127-4
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-345-3 (Ølstykke 2014)

www.ebib1800.dk

Indhold

Noter til Første sang

Note 1:

Peter Andrejevich Vjasemskij (1792-1878), digter og en af Pusjkins nære venner

---

Note 2:

Pusjkin hentyder ofte, ikke mindst i randgloser, til sin forvisning

---

Note 3:

Adam Smith (1723-1790), engelsk økonom og filosof

Note 4:

Der sigtes til Publius Ovidius Nasos (i daglig tale Ovid) *Ars amandi*

Note 5:

Faublas: Levemanden i Jean-Baptiste Louvet de Couvrais roman *Les Amours du chevalier de Faublas*.

Note 6:

Arnolphe, den skinsyge gamle nar i Molières "*Fruentimmerskolen*", her ensbetydende med den ældre mistroiske ægtemand.

Note 7:

En art bredskygget hat, opkaldt efter republikken Columbias grundlægger Simon Bolivar.

Note 8:

Kronometer med timeklokke, opkaldt efter en kendt Pariser-urmager

---

Note 9:

Kavérin: en husarofficer, der udmærkede sig under krigen med Napoleon, en af Pusjkins fortrolige venner i hans Petersborger soldetid.

Note 10:
Talon, bekendt restaurant i St. Petersborg.

Note 11:

Heltinden i Vladislav Aleksandrovich Ozerovs (1769-1816) tragedie *Fingal*.

Note 12:

Denis Ivanovich Fonvizin (1744/45-1792): Russisk dramatiker.

Note 13:

Jakov Knjasnin (1740-1791): Russisk dramatiker.

Note 14:

Jekaterina Semenovna Semenova (1786-1849), datidens mest berømte tragedie-skuespillerinde i Rusland.

Note 15:
Vladislav Aleksandrovich Ozerovs (1769-1816), russisk dramatiker.

Note 16:

Pavel Aleksandrovich Katenin (1792-1853), russisk dramatiker og kritiker.

Note 17:
Vassilij Andrejevich Shukovskij: Russisk dramatiker.

Note 18:

Charles-Louis Didelot (1767-1837), fransk balletmester ved Hofscenen i Petersborg, som han fik en lignende betydning for som Bournonville her.

Note 19:

Evdokia Iljinicha Istomina (1799-1848), elev af Didelot, en feteret balletdanserinde, som en tid betog Pusjkin stærkt.

Note 20:
Om vinteren i streng frost tændtes bål på gader og torve i byen.

Note 21:
Der hentydes antagelig til Friedrich Melchior, baron von Grimm (1723-1807), en tyskfødt forfatter og bidragyder til den franske encyclopædi – ikke de to noksom berømte forfattere og sprogforskere med eventyrene.

Note 22:

Her hentydes vistnok til Maria Nikolajevna Rajevskaja (1805-1863), som Pusjkin sværmede for i sin forvisningstid på Krim omkring 1820.

Note 23:

Ochta, dengang en forstad til Petersborg, svarende til vort Nørrebro i København

Note 24:

En lem, hvorigennem det varme brød kan sælges til køberen fra gaden. Udtrykket bruges også på fransk om portnerens luge i herskabshuse.

Note 25:

Disse vers lader ikke til nogensinde at være skrevet. men kun påtænkt.

Note 26:

Jean-Baptiste Say (1767-1832) og Jeremy Bentham (1748-1832), hhv. fransk og engelsk nationaløkonom

---

Note 27:

Fortøjningspælene langs Neva er fremstillet af grå finsk granit.

Note 28:
Spottende hentydning til digtet "Til Nevas gudinde" af Nikita Muraviev (1796-1843), officer og en af hovedmændene i Dekabrist-oprøret.

Note 29:

Milionnaja, en gade i Petersborg, der går parallelt med Neva i en husbloks afstand

---

Note 30:

Albions stolte lyre, dvs. Byron

Note 31:

Pusjkins moder stammede fra Afrika, jf. oversætterens indledning. (Pusjkin havde selv gjort en note om samme i originalmanuskriptet til *Evgenij Onegin*.

Note 32:

Inden kisten kommer, bliver den afdøde gjort i stand på et bord. At ligge på bord vil sige at være død.

Note 33:

Bjergets mø: Den unge tjerkesserinde i Pusjkins digt *Fangen i Kaukasus*.

Note 34:

Salgir er en flod på Krim, de fangne smukke er haremskvinderne i Pusjkins digt *Fontænen Bachtjisaraj*

Noter til Anden sang

Note 35:

Rus: latin for "land" betragtet som modsætning til "by". Navnet har intet at gøre med det latinske ord, Pusjkin spiller antagelig på det latinske ords lighed med benævnelsen for det gamle Kiev-rige (ca. år 800-1100), der er forgænger for det senere Rusland.

Note 36:

I originalteksten: "han siger ja og nej på moderne måde". Ja *(Da)* og Nej *(Njet)* udtaltes i meget høflig tiltale *Das* og *Njets*, idet det tilføjede *s* er begyndelsen til *sudar* (herre). Gribodejov gjorde nar ad denne servile taleform, og de unge generationer afskaffede den.

Note 37:

En arie fra første akt af den østrigske komponist Ferdinand Kayers (1751-1831) opera *Das Donauweibchen*, der havde premiere i 1798 og var meget populær i Rusland.

Note 38:

Pusjkin har noteret i sit manuskript, at "De mest velklingende græske navne, såsom Agathon, Filat, Fedora, Fekla osv. bruges hos os kun af simple folk." – Han bragte virkelig navnet Tatjana i ære. Det er endog brugt i zarfamilien, og regnes nu (dvs. i 1938, hvor denne oversættelse fremkom) blandt de fineste.

Note 39:

Det påhvilede enhver godsejer at levere et bestemt antal soldater til hæren; rekrutterne blev barberet i panden for at gøre dem letgenkendelige og derved hindre dem i at desertere. Tjenesten var streng og varede op til 25 år.

Note 40:

Blinis, en art små, fede pandekager, der nydes med kaviar eller laks. Efter sigende et gammelt hedensk solsymbol.

Note 41:

Se også Femte Sang, vers 7 ff.

Note 42:

Kvas: En let gæret drik, fremstillet af mørkt brød eller korn og gær, og i smagen minder noget om øl.

Note 43:

Der hentydes til den første krans, bryllupskransen. Den afdøde får en *lille* krans.

Note 44:

Citat af Shakespeares *Hamlet* (Kirkegårdsscenen, 5. akt)

Note 45:
I den russiske tekst omtales en dekoration fra erobringen af Ochakov fra osmannerne i 1788.

Noter til Tredje sang

Note 46:

Julie Volmar er hovedpersonen i Jean-Jacques Rousseaus (1712-1778) roman *Den nye Heloïse*, hendes "Abailard" er Saint-Preux

---

Note 47:

Malek-Adel: Helten i Madame (Sophie Ristaud) Cottins (1770-1807) roman *Mathilde – Mémoires tirés de l'histoire des croisades* (1805)

Note 48:

De Linar er en figur i Madame (Barbara Juliane) von Krüdeners (1764-1824) roman *Valérie ou lettres de Gustave de Linar à Ernest* (1803)

Note 49:

Charles Grandison: Den ideale hovedperson i Samuel Richardsons (1689-1761) moraliserende roman *The History of Sir Charles Grandison*, og en – som Pusjkin bemærker – kedsommelig personage (i modsætning til forføreren Robert Lovelace i samme forfatters *Clarissa Harlowe*

Note 50:

Clarissa: Den tragiske heltinde i Samuel Richardsons *Clarissa Harlowe.* Julie: Hovedpersonen i Rousseaus *Den nye Heloïse.* Delphine: Hovedperson i Madame de Staëls roman *Delphine* (1802)

Note 51:

Korsaren: *The Corsair*, et digt af Byron

Note 52:

En melankolsk vampyr: *The Vampire*, (1819) en fortælling af John William Polidori (1705-1821), tidligere tillagt Byron

Note 53:

Melmoth: Hovedpersonen i Charles Robert Maturins (1782-1824) *Melmoth the Wanderer* (1820)

Note 54:

Sbogar: Hovedperson i Charles Nodiers (1780-1844) roman *Jean Sbogar*

Note 55:

Den evige jøde: Figuren *den evige jøde* optræder i Matthew Gregory Lewis' (1775-1818) gotiske roman *The Monk* og et hav af andre mindre kendte romaner og digte fra omkring 1800. Der kan dog ikke her være tale om Eugéne Sues berømte roman, som først udkom i 1844.

Note 56:

Citat fra Dantes *Inferno*: *Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate* ("I som træder her ind, lad alt håb fare") er indskriften over porten til Helvede. Pusjkin noterer, at "den beskedne forfatter har nøjedes med kun at oversætte den første del af det berømte citat".

Note 57:

Konservativt russisk blad

Note 58:

Ippolit Fjodorovich Bogdanovich (1744-1803) var digter, bl.a. kendt for digtet *Dushenka*, der skal være blandt Pusjkins væsentlige inspirationskilder. Han oversatte Voltaire, Diderot og Rousseau til russisk.

Note 59:
Évariste Desiré de Forges, vicomte de Parny (1753-1814), fransk digter

---

Note 60:

Evgenij Abramovich Baratynskij (1800-1844). Digter og en af Pusjkins venner. Forfatter til bl.a. et digt *Symposium*

Noter til Fjerde sang

Note 61:

Nicolai Mikhailovich Jasykov (1803-1847), russisk lyriker, ven af Pusjkin.

Note 62:

François-René de Chateaubriand (1768-1848), fransk politiker og forfatter

---

Note 63:

Qu'écrirez vous:"Hvad vil du skrive i dette album?"

Note 64:

Underforstået: Fordi der ikke er mere plads.

Note 65:

Fjodor Petrovich Tolstoj (1783-1873) var en kendt maler og billedhugger

Note 66:

Der hentydes til en standende kamp mellem den ældre "klassiske" skole (oden) og de unge romantikere (elegien), som Pusjkin tilhørte. Digteren og politikeren Ivan Ivanovich. Dimitriev havde i 1795 bidraget med et spottedigt *En fremmeds mening*, hvori han latterliggjorde den gammeldags retoriske ode.

Note 67:

Byron. Gulnare er en haremskvinde i *The Corsair*.

Note 68:

Dominique de Pradt (1759-1837), fransk historisk forfatter.

Note 69:

Childe Harold, hovedperson i et episk digt (*Childe Harold's Pilgrimage*, 1812-18) af Byron

---

Note 70:

Moët og Veuve Cliquot: Kendte franske champagnemærker: Moët de Chandon og Veuve Cliquot Ponsardin (Den gule enke).

Note 71:

Endnu et kendt fransk champagnemærke

Note 72:

Tiden mellem ulv og hun: Opr. fransk talemåde (*entre chien et loup*), der udtrykker en mindre forskel, her velsagtens forskellen mellem dag og nat, dvs. tusmørket.

Note 73:

August Heinrich Julius Lafontaine (1758-1831), tysk forfatter af sentimentale familieromaner

Noter til Femte sang

Note 74:

Vassilij Andrejevich Shukovski (1783-1852): Omkring 1810 en af de mest kendte russiske digtere, der stod i høj kurs ved hoffet. Han anses for at være den, der indførte romantikken i den russiske litteratur. Strofen er fra hans digt *Svetlana* fra 1813.

Note 75:

Der hentydes til Baratinskys debutdigt *Eda*

Note 76:

Der hentydes til Baratinskys debutdigt *Eda*

Note 77:

Svjatki-tiden: Dagene mellem jul og helligtrekonger, hvor man særligt dyrkede spådomme

---

Note 78:

Vokset smeltes og hændes ud i vand; af de figurer, det danner, spås så fremtiden

---

Note 79:

Pigernes fingerringe lægges i en skål, dækket af et klæde. De tages så frem en efter en, medens koret synger en varselssang for hver ring.

Note 80:

Hankatten indbyder hunkatten til at sove på ovnen. Denne sang varsler bryllup, medens den forrige varsler død.

Note 81:

Navnet menes at blive den tilkommendes navn. Agathon er et bondenavn. (fra Pusjkins noter)

Note 82:
Den tilkommende skulle så vise sig på den ene plads

Note 83:

Hovedpersonen i Shukovskijs digt af samme navn, som også praktiserer varsler, med forfærdelige følger.

Note 84:

Den slaviske gud for passion og kærlighed

Note 85:

Martin Zadeka er iflg. oversætteren "en russisk forlægger, der udgav drømmebøger". Andre kilder hævder, at der hentydes til en schweizisk spådomsbog, angiveligt forfattet af en vis Martin Zadeck og fundet efter hans død i en alder af 106 år.

Note 86:

Mikhaïl Vasiljevich Lomonosov (1711-1765), kaldet "den russiske digtnings fader" Han var også videnskabsmand og beskæftigede sig bl.a. med astronomi og fysik. En af hans berømteste digtninger var var en "Petriade", dvs. et digt, der besang zar Peter den Store. Der var flere dusin i omløb af slagsen, de fleste efter sigende jammerlige efterligninger af de franske Henriader.

Note 87:

Jean-François Marmontel (1723-1799), fransk forfatter og encyclopæpist, bl.a. af nogle *Contes Moraux*

Note 88:

Malvina: Roman af Madame (Sophie) Cottin (1770-1807)

Note 89:

Parodi på en ode af Lomonosov: "Morgengryet stiger med purpurhænder, fulgt af solen, af de morgenstille vande".

Note 90:

En overdækket hestevogn eller slæde

Note 91:
Bujanoff: Hovedperson i et komisk digt (*Den farlige nabo*) af Vassilij Lvovich Pusjkin (1766-1830), digterens onkel. "Med dunet frakke og kasket" er det direkte citat fra digtet. Som i onklens digt kalder Pusjkin ham flere gange "onkel" i Eugen Onegin.

Note 92:

Reveillez-vous, etc.: Vågn, smukke soverske!. Titlen på en kendt fransk folkemelodi.

Note 93:
Zimljanskoje: Russisk champagne fra Ukraine.

Note 94:

Sisi, kælenavn til Eupraxia Wulff, den yngste datter af Pusjkins nabo, Alexandr Wulff.

Noter til Sjette sang

Note 95:

Véry: Café og restauration i Paris, der dengang lå i kolonnaden overfor Palais-Royal.

Note 96:

Citat af Alexandr Sergejevitch Gribojedov (1795-1829), russisk diplomat, digter og skuespilforfatter

Note 97:
Baron Anton Delvig (1798-1831, lyrisk digter, en af Pusjkins nære venner

Note 98:

Mikhaïl Illarionovich Golenishchev-Kutusov, russisk general feltmarskal, berømt for sin indsats i kampene mod Napoleon i 1812

Note 99:

Kondrati Fjodorovich Rylejev (1795-1826), russisk digter, blev hængt i 1826 for deltagelse i Dekabrist-oprøret

Note 100:

Denne strofe er efterladt ufuldendt af forfatteren.

Noter til Syvende sang

Note 101:
Vassilij Alexejevich Levshin (1746-1826) var en kendt forfatter af agronomiske skrifter.

Note 102:

Priamos var den sidste konge i Troja og fader til bl.a. Hektor, Paris og Kassandra.

Note 103:

8-9: Her er udeladt to vers, som kun findes i mangelfuld, delvis ufuldstændig form, og som digteren selv udelod ved trykningen i en vistnok rigtig følelse af, at de ikke var ham værdige.

Note 104:
Efter afslutningen af dagens arbejde og indtil skumringen satte ind, dansede landsbyens unge piger.

Note 105:
Og skulle det ikke være tilfældet, så er det en statuette af Napoleon Bonaparte

Note 106:
Almindelig anvendt tillægsord til hovedstaden

Note 107:

Folk fra Bochara. Pusjkin hentyder formentlig blot til de anderledes udseende folk fra de sydlige russiske provinser i bl.a. Uzbekistan.

Note 108:

Bopælen angives ofte i Rusland efter den nærmeste kirke.

Note 109:
Fyrst Peter Andrejevich Wjasemskij (1791-1878), russisk digter og kritiker

---

Note 110:

Det samme som lorgnet, dvs. en brille, der holdtes for øjnene ved hjælp af en stang (stanglorgnet) eller var klemt fast på næsen.

Noter til Ottende sang

Note 111:

Pusjkin skiftede plan flere gange under digtningen af *Eugen Onegin*, og i den "endelige" version er romanen kun i 8 dele, hvorved denne udgaves ottende del – Onegins hvileløse rejsen rundt efter duellen – springes over eller til dels afslutter kapitel 7. Der findes også enkelte brudstykker af et tiende kapitel, hvori Pusjkin tager Dekabrist-oprøret og selve zarens person under kritisk behandling. Han valgte imidlertid – frem for at lægge sig ud med magthaverne om dette politisk ømtålelige emne – at brænde manuskriptet, og de få stumper, der findes, stammer fra hans notesbøger.

Note 112:

Pusjkins digt *Dæmonen* (1823)

Note 113:

En af Ruslands ældste byer, Velikij Novgorod eller blot Novgorod (ikke at forveksle med Nisjni –Novgorod).

Note 114:
Ivan den Grusomme og hans efterfølger

Note 115:

Såkaldte *barenki*, som sælges i bundter på en snor.

Note 116:

En lille stør-art

Note 117:

Kusma Minin (?–1616) var oprindelig slagter, men blev folkehelt under befrielseskampene mod de polske erobrere i den "zarløse" tid 1598-1613. Han blev født i Nisjnij Novgorod

---

Note 118:

Stefan eller Stenka Timofejevitch Rasin (1630-1671) var leder af et kosakoprør mod adelsvældet og zardømmet i det sydlige Rusland. Han blev taget til fange af zarens tropper i 1671 og ført til Moskva, hvor han blev parteret levende.

Note 119:
Atride, efterkommer af kong Atreus af Mykene. Der sigtes antagelig her til sagnhelt Orestes, der blev forfulgt af furierne på grund af mordet på sine forældre

Note 120:

Mitridate VI (134-63 f. Kr. Konge af Pontus og Armenia minor i Anatolien. Da han forsøgte at gøre sig til hersker over et stort område omkring Sortehavet, ragede han uklar med Rom, og blev til sidst slået af Pompejus. Efter overleveringen forsøgte han at begå selvmord frem for at blev fanget, men var immun over for giften, hvorefter han fik sin galliske livvagt til at slå sig ihjel.

Note 121:

Adam Mickiewicz (1798-1855). En af de tidligste romantikere i polsk litteratur på et tidspunkt, hvor Polen ikke eksisterede som nationalstat. Han blev sendt i eksil i 1824-25 for deltagelse i

Note 122:

Sarema er heltinde i Pusjkins digt "Fontænen i Bakhtjisaraj"

Note 123:
Vassilij Ivanovich Tumanskij (1800-1860), russisk digter

Note 124:
Ved morgengry og solnedgang affyres et kanonskud

Note 125:

Festina lente: "Skynd dig langsomt".

Note 126:

Otton: Restauratør i Odessa.

Note 127:

Ausonien: En del af Italien mellem Appenninerne og Middelhavet. Grækerne brugte betegnelsen om hele Italien.

Note 128:

Trigorskoje: Pusjkin besøgte ofte sin nabo (og tante) Praskovja Aleksandrovna Osipova og hendes mand Wulf i Trigorskoje.

Noter til Niende sang

Note 129:

Gavrila Romanovich Dershávin (1745-1816), digter og statsmand. Anses for en af de største russiske poeter før Pusjkin.

Note 130:

Ivan Ivanovich Dmitriev (1760-1837), forfatter af viser, satirer og fabler. Udtalte sin beundring for Pusjkins geni, allerede da denne kun var 19 år.

Note 131:

Der sigtes til Nikolaj Michailovich Karamsin, (1766-1826), forfatter, sprogforsker og historiker, der allerede fra Pusjkins gymnasietid havde lagt mærke til denne og protegerede ham.

Note 132:

Muligvis en hentydning til digteren Vassilij Andrejevich Shukovskij (1783-1852)

Note 133:
Hun = Tatjana

Note 134:

Dømmes i rigens acht: Dømmes fredløs.

Note 135:

Alexander Semjonovich Shishkov (1754-1841), admiral, statsmand og forfatter; sprogrenser og modstander af indførelsen af fremmedord i det russiske sprog

Note 136:

Backfisch: Egtl. betegnelsen for en fisk, der er for lille til at koges, men stor nok til at steges, "hverken fugl eller fisk". Tidligere almindelig brugt som betegnelse for en ung pige i overgangsalderen – "teenager"

Note 137:

Nina Vronskaja: En (opdigtet) skønhed fra det højere petersborgske selskab

Note 138:

Navnet er udeladt af Pusjkin. Oversætteren har tilsyneladende anvendt en fortolket udgave som udgangspunkt for sin oversættelse. Andrej Saburov var direktør for de kejserlige teatre.

Note 139:

Der sigtes til karikaturtegneren, greve Emmanuel Sen-Pri (1806-1828), søn af en fransk emigrant, Armand Charles Emmanuel Guignard, greve de Saint-Priest.

Note 140:

Nicolas Chamfort (1741-1794), fransk forfatter, kendt for sine aforismer og epigrammer.

Alessandro Francesco Tommaso Manzoni (1785-1873), italiensk digter og forfatter.

Edward Gibbon (1737-1794), engelsk forfatter og historiker. Hans vigtigste værk var *The Decline and Fall of the Roman Empire*.

Johann Gottfried von Herder (1744-1803), tysk digter, teolog og filosof.

Madame de Staël: Germaine de Staël-Holstein (1766-1817) fransk forfatterinde.

Marie François Xavier Bichat (1771-1802), fransk fysiolog og anatom.

Samuel Auguste André David Tissot (1728-1797), schweizisk læge.

Pierre Bayle (1647-1706), fransk filosof og forfatter.

Bernard le Bovier de Fontenelle (1657-1757), fransk forfatter af skuespil og filosofiske værker.

Note 141:

Saadi: persisk digter fra det 13. århundrede